

Πελίειον Άγος

Όταν η εκδίκηση φορά τη μάσκα της αιωνιότητας

Χρήστου Α. Τσίρκα

Η εκδίκηση είναι φωτιά που καίει πρώτα το χέρι που την κρατάει.
Είναι δροσερή μονάχα στη γλώσσα· στα μάτια, είναι κόκκινη... και μυρίζει σαν σίδερο.

Πελίειον Άγος

Όταν η εκδίκηση φορά τη μάσκα της αιωνιότητας

Στην αρχαία Ιωλκό, όπου οι φιλοδοξίες και οι προδοσίες κινούνται σαν σκιές στους διαδρόμους των ανακτόρων, η Μήδεια υφαίνει τον πιο σκοτεινό της δόλο. Με το Χρυσόμαλλο Δέρας ως δόλωμα και με την αθανασία ως υπόσχεση, θα μετατρέψει τις κόρες του Πελία σε —άθελά τους— φονιάδες του πατέρα τους, πυροδοτώντας έναν αέναο κύκλο αίματος και εκδίκησης. Σε αυτή την τραγωδία, τα όρια ανάμεσα στη δικαιοσύνη και την εκδίκηση θολώνουν, καθώς οι θνητοί τολμούν να σφετεριστούν τη δύναμη των θεών και να παίξουν με τους νόμους της ζωής και του θανάτου.

Copyright information / Πνευματικά δικαιώματα

Title of theatrical play: Πελίειον Άγος (“The Blood Curse of the House of Pelias”)
Author: Chris A. Tsirkas
Revision Number: 10
Revision date: October 7, 2025
Digital format: PDF
Number of pages: 77
ISBN:
Publisher: distributed by the author

For other, free e-books from the same author, you may visit:
https://independent.academia.edu/ChrisTsirkas

For copyright permission requests or for other enquiries about this e-book, you can send me an email at christos.a.tsirkas@gmail.com or a personal message at my academia.edu profile: https://independent.academia.edu/ChrisTsirkas.

For the compilation of this theatrical play, the assistance of Artificial Intelligence (ChatGPT 4o and Claude Sonnet 3.7) was used for the following tasks:

- Production of original dramaturgy in the Greek language, per the exact descriptive directions of the author. A portion of these AI-generated verses have been used by the author as is and to generate new verses by creative resynthesis or by contextual inspiration.
- Analysis of the play, towards the compilation of the «*Πρόλογος*» (“*Preface*”) section of this e-book.
- Analysis of the play, towards the compilation of the «*Σημειώσεις και σχόλια*» (“*Notes & Commentary*“) sections of this e-book.

The author has reviewed, edited, and revised the content generated by the Artificial Intelligence by

adhering to the Terms of Use of the Artificial Intelligence, including but not limited to the following:
https://openai.com/policies/eu-terms-of-use
https://openai.com/policies/usage-policies
https://openai.com/policies/sharing-publication-policy
https://privacy.anthropic.com/en/articles/9190861-terms-of-service-updates

The author has reviewed, edited, and revised the content (text and images) generated by the Artificial Intelligence to his own liking, and therefore takes ultimate legal responsibility for the content of this publication.

Ευρετήριο

Προλεγόμενα

Μήτε ανάσα, μήτε φως.

Άνοιξε η φλέβα της Τραγωδίας.

Σκοτάδι πρώτα. Μες στο σκοτάδι, τα πάντα πιο αληθινά. Αλήθεια απόλυτη, ανελέητη, ματωμένη. Τα Πάθη δεν φοράνε μάσκα. Το Άγος δεν κρύβεται. Αναπνέει, εκκρίνει, μολύνει.

Διαβάζετε αυτές τις λέξεις, και δεν είναι λέξεις. Είναι φωνές που κυνηγάνε η μία την άλλη στις σπηλιές του κρανίου σας. Η ηχώ τους θα σας συντροφεύει στον ύπνο —αν σας επιτραπεί ύπνος.

Η Τραγωδία δεν είναι θέαμα· είναι ανατομή. Βυθίζω τα χέρια μου στην κοιλιά της Ιωλκού, κι αφήνω να ξεχυθούν τα σπλάχνα του Μύθου —ακόμα ζεστά, ακόμα σφύζοντα. Ο σφετερισμός του Πελία, η εκδίκηση της Μήδειας και οι άθλιες Πελιάδες που τέμνουν πατρικές σάρκες, όλα ένα σώμα: το σώμα του Άγους που κυνηγάει τη γενιά των ανθρώπων.

Αυτή δεν είναι υπόθεση δημιουργικής φαντασίας. Είναι γεγονός που επαναλαμβάνεται. Το Άγος επιστρέφει —επιστρέφει, κραδαίνοντας τα μαχαίρια του, που ματώνουν τα σπίτια, που ανοίγουν τα στήθη, που ξηλώνουν τις ραφές του πολιτισμού. Κάτω απ’ την επιδερμίδα της κοινωνίας, κοχλάζει το αίμα του πρώτου τελετουργικού, ανόσιου φόνου. Δεν σταματάει ποτέ να ρέει. Το κληρονομούμε· το κουβαλάμε· το παραδίδουμε στα παιδιά μας.

Οι Ερινύες δεν κατοικούν σε κάποιο βιβλίο Μυθολογίας· μέσα μας περπατούν, με σαρκοβόρα πέλματα. Το σακοράφι τους τρυπά τη συνείδηση, ξανά και ξανά· διαπερνά τη σάρκα της λογικής. Τα ράμματα γίνονται δεσμά· τα δεσμά γίνονται λαβύρινθος. Το μυαλό ψάχνει τρόπο να δραπετεύσει απ’ αυτόν, μα μόνο βαθύτερα μπαίνει στην παγίδα. Ο μίτος της Αριάδνης είναι ψέμα. Κανείς δεν ξεφεύγει απ’ τον λαβύρινθο του Άγους. Ακούω την κραυγή του Πελία, όταν αντικρίζει τα μαχαίρια των θυγατέρων του. Την ακούτε κι εσείς. Θα σας ταράξει τον ύπνο· θα γδάρει τα ακουστικά σας τύμπανα· θα ματώσει τις σκέψεις σας.

Η Τραγωδία δεν σας ζητά να κλάψετε για τους ήρωες. Σας καλεί να βιώσετε την ίδια φρίκη, να γευτείτε το ίδιο αίμα, να αισθανθείτε το παγωμένο πέλμα της Άτης στον λαιμό σας. Καθώς οι Πελιάδες βυθίζουν τα μαχαίρια στο κορμί του πατέρα τους, νιώστε την αντανάκλαση μιας αλήθειας πιο παλιάς απ’ τον άνθρωπο: *δεν υπάρχει εκδίκηση χωρίς αυτοκαταστροφή*.

Οι λέξεις που ακολουθούν θα σας ποτίσουν με το άρωμα της Μήδειας, θα σας ντύσουν με τη σάρκα του Πελία, θα σας ακουμπήσουν ανατριχιαστικά με τα αιματοβαμμένα δάχτυλα του Ιάσονα. Θα γίνετε το θύμα και ο θύτης, ο σφαγιαστής και το σφάγιο. Κι όταν κλείσετε το βιβλίο, δεν θα κλείσει το Άγος. Θα ζυμωθεί με τη σκέψη σας. Θα μάθετε πως η αληθινή κατάρα είναι η ανθρώπινη φύση που επαναλαμβάνει —γενιά τη γενιά— την ίδια αρχέγονη βία.

Άνοιξε η φλέβα της Τραγωδίας. Αφεθείτε στην αιμορραγία.

Η τραγωδία «*Πελίειον Άγος*» γεννήθηκε απ’ την ανάγκη να ξαναζωντανέψω τον Μύθο, όχι ως αναπαράσταση του ήδη γνωστού, αλλά ως έργο που συνδέει τον αρχαίο κόσμο με τη διαχρονική σκοτεινή φύση της ανθρώπινης ψυχής. Η Μήδεια, ο Ιάσονας, ο Πελίας και οι Πελιάδες δεν εμφανίζονται εδώ απλώς ως ιστορικά ή μυθικά πρόσωπα, αλλά ως φορείς ενός τελετουργικού Κόσμου —όπου η βία, η μαγεία, η εκδίκηση και η αναγέννηση συνυπάρχουν με τρόπους που η καθημερινή λογική αδυνατεί να ερμηνεύσει.

Στο επίπεδο της δραματουργίας, το έργο αυτό προσπαθεί να ισορροπήσει σ’ έναν χώρο ανάμεσα σε δύο μεγάλες παραδόσεις της Αρχαίας Τραγωδίας: την ψυχολογική ένταση του Ευριπίδη και την τελετουργική, μυθική επιβλητικότητα του Αισχύλου. Από τον Ευριπίδη δανείζομαι την τάση να σκιαγραφώ την ανθρώπινη ψυχή με λεπτομέρεια και με ένταση: οι χαρακτήρες υποφέρουν, αγωνιούν, λαμβάνουν αποφάσεις που μεταφέρουν τον θεατή στα όρια του ηθικού προβληματισμού. Από τον Αισχύλο δανείζομαι τη σιγή των θεών, την επιβλητική κίνηση του Χορού, την αίσθηση του τελετουργικού καθήκοντος, και της οντότητας του Μύθου που ξεπερνάει τον Χρόνο. Εξετάζοντας δε την έννοια της θυσίας και της λύτρωσης μέσα από μια σκοτεινή οπτική, η εκδίκηση και η αναγέννηση, η ζωή και ο θάνατος δεν παρουσιάζονται ως αντίθετα, αλλά ως δύο όψεις του ίδιου νομίσματος· αυτό το στοιχείο μας φέρνει ακόμη πιο κοντά στον Αισχύλο, ο οποίος έβλεπε τη μοίρα και τους θεούς ως δυνάμεις αδιαπέραστες και μυστηριακές, αλλά και στον Ευριπίδη, ο οποίος κατέγραφε με ακρίβεια τον ψυχικό κόσμο των ηρώων του και τον —συνήθως μάταιο— ηθικό τους αγώνα.

Η τραγωδία αυτή επιχειρεί να συνδυάσει αυτά τα δύο στοιχεία σ’ ένα σκοτεινό, μυστηριακό ύφος —όπου η μαγεία δεν είναι μεταφορική έννοια αλλά ενεργή πράξη, όπου η αναγέννηση περνάει μέσα απ’ τον τρόμο και την εκδίκηση, και όπου η θρησκευτική και μυστικιστική διάσταση γίνεται μέρος της δραματικής πλοκής. Ο λόγος των ηρώων παραμένει σφιχτός, με περίπου σταθερό μήκος στίχου και χωρίς υπερβολική λυρικότητα, ώστε η ένταση της πράξης να μην χαθεί πίσω απ’ το έντεχνο ποιητικό στολίδι. Ωστόσο, Χορός, ενώ διατηρεί τη δύναμή του να σχολιάζει τα γεγονότα, κινείται με περισσότερο λυρισμό, σαν το εσωτερικό ανάκρουσμα του μυστηρίου που συντελείται μπροστά στα μάτια του θεατή.

Στην προσέγγιση του σχετικού μύθου σε αυτό το έργο, η Μήδεια δεν είναι απλώς μια εκδικητική γυναίκα· είναι τελετουργική καθοδηγήτρια, καθώς και φορέας μυστικιστικών και απόκρυφων γνώσεων και μαγικών τελετών. Οι Πελιάδες και ο Πελίας δεν είναι απλοί θεατές· συμμετέχουν στο ίδιο το μυστήριο, αναδεικνύοντας το τραγικό τους πεπρωμένο και την ηθική τους σύγκρουση. Η ένταση δεν προκύπτει μόνο απ’ τον φόνο ή την απάτη, αλλά και απ’ την πυκνότητα της τελετουργίας και το βάρος των αποφάσεων που καλούνται να πάρουν οι πρωταγωνιστές.

Το έργο επιδιώκει επίσης να αναδείξει την υποβλητική δύναμη της γλώσσας της Τραγωδίας, όπου κάθε στίχος φέρει ρυθμό, βαρύτητα και σημασία. Η σκοτεινή ατμόσφαιρα και η αίσθηση του τελετουργικού συνδυάζονται με μια σφιχτή, λιτή και πυκνή μορφή έκφρασης, ώστε η δραματική ένταση να παραμένει αμείωτη καθ’ όλη τη διάρκεια. Ο αναγνώστης ή θεατής δεν καλείται απλώς να παρακολουθήσει, αλλά και να βιώσει το μυστήριο: να νιώσει τον φόβο, το δέος και την αίσθηση του υπερβατικού που διαπερνά κάθε Επεισόδιο.

Με το έργο αυτό επιχείρησα να συνθέσω μια τραγωδία η οποία θα σέβεται τις αρχές του Αρχαίου Δράματος, ενσωματώνοντας όμως ένα προσωπικό, σκοτεινό και μυστηριακό ύφος, σε μια προσπάθεια να ξαναϊδωθεί ο Μύθος μέσα απ’ τον φακό της (αξιόμεμπτης) μαγείας, της τελετουργικής βίας και της αναγέννησης. Με τον τρόπο αυτό, η Τραγωδία δεν παραμένει μόνο ιστορία· γίνεται υποβλητική εμπειρία, όπου η ζωή και ο θάνατος, η εκδίκηση και η λύτρωση, η νιότη και η φθορά συνυπάρχουν και συγκρούονται μέσα σε μια αδιάκοπη, σκοτεινή ατμόσφαιρα. Η ανάγνωση ή η παράσταση αυτού του έργου καλεί τον θεατή να σταθεί απέναντι στο μυστήριο της ανθρώπινης φύσης, να αισθανθεί το βάρος των αποφάσεων, και να νιώσει την πυκνότητα της αρχαίας τραγικής εμπειρίας σε μια νέα, περισσότερο μυθολογική εκδοχή.

Στην απόδοση αυτή του σχετικού μύθου, επιχειρείται να εισχωρήσει —διακριτικά και χωρίς ρήξη με την αρχαία δομή— μια υπαρξιακή διάσταση, η οποία παραπέμπει στο σύγχρονο θέατρο. Η εσωτερική αγωνία των προσώπων, η πάλη ανάμεσα στο σώμα και στο πνεύμα, στο ένστικτο και στη συνείδηση, καθιστά τον μύθο διαχρονικό φορέα της ανθρώπινης εμπειρίας. Η τραγωδία παύει έτσι να λειτουργεί μόνο ως αναπαράσταση ενός δράματος της πάλης μεταξύ ανθρώπινου και θεϊκού παράγοντα, και γίνεται στοχασμός πάνω στο ίδιο το νόημα της ύπαρξης: μια τελετουργία αυτογνωσίας, όπου η κάθαρση δεν επιβάλλεται από εξωτερικούς (θεϊκούς) παράγοντες, αλλά γεννιέται μέσα απ’ τη σύγκρουση του ανθρώπου με τον εαυτό του.

Η Μήδεια στο «*Πελίειον Άγος*» δεν φέρει ακόμη το βάθος και την πολυπλοκότητα της ευριπίδειας ηρωίδας· αυτό θεωρώ πως είναι απολύτως δικαιολογημένο, μέσα στο ίδιο το δραματικό πλαίσιο: εδώ, είναι νέα, έγκυος για πρώτη φορά, και ακόμη δέσμια της πίστης ότι το αίμα μπορεί να φέρει δικαίωση. Η ψυχρή της αποφασιστικότητα δεν γεννιέται από την απελπισία, αλλά από την βεβαιότητα της πίστης: πίστη στον Ιάσονα, πίστη στη δική της δύναμη, πίστη ότι ο κύκλος του αίματος θα ολοκληρωθεί με λύτρωση. Δεν γνωρίζει ακόμη την προδοσία που θα τη μετατρέψει στη σπαρασσόμενη και ηθικά αμφιταλαντευόμενη μητέρα του Ευριπίδη· δεν ξέρει πως ο θρόνος που κερδίζει με αίμα θα χαθεί, πως ο άνδρας για τον οποίο πρόδωσε θεούς και πατρίδα θα την προδώσει, πως το παιδί που φέρει μέσα της θα γίνει το όργανο της ίδιας της της τιμωρίας. Πιστεύει ακόμη ότι η εκδίκηση είναι δικαιοσύνη, ότι το αίμα έχει σκοπό, ότι ο κόσμος μπορεί να εξιλεωθεί μέσα από τη θυσία. Στη δε «*Μήδεια*» του Σενέκα, έργο εκρηκτικού πάθους και στοχασμού της εκδίκησης, η Μήδεια είναι ήδη μεταφυσικά μόνη, σχεδόν υπεράνθρωπη, σύμβολο της παντοδυναμίας του πνεύματος απέναντι στη μοίρα. Στη "*Médée*" του Corneille, αντιθέτως, η Μήδεια είναι πολιτική και θεατρική, λογική, υπολογιστική και σχεδόν καρτεσιανή: περισσότερο στρατηγός παρά μάγισσα.

Στο έργο αυτό, η Μήδεια βρίσκεται πριν απ’ αυτές τις τρεις: είναι πρωτογενής και «άγουρη», πριν γίνει θεολογικό ή φιλοσοφικό σύμβολο. Δεν έχει φτάσει στην ευριπίδεια απόγνωση, στη σενέκεια αυτοθέωση, ούτε στην ορθολογική ανάγνωση του Corneille. Ανήκει ακόμη στο αισχυλικό πεδίο της τελετουργίας: οι πράξεις της είναι μυητικές, όχι ιδεολογικές. Η φρίκη της δεν προέρχεται απ’ την επιλογή του κακού, αλλά απ’ το ότι το καλό το οποίο επιχειρεί να κάνει γίνεται κακό χωρίς να το καταλάβει. Είναι η «*Μήδεια πριν τη Μήδεια*»: η πρώτη ρωγμή στο ανθρώπινο πρόσωπο μιας γυναίκας που δεν ξέρει ακόμη πως θα γίνει δαίμονας —μιας γυναίκας που δείχνει ακόμη ανθρώπινη, έως το σημείο που η πίστη της μεταμορφώνεται σε κατάρα.

Αυτή η φαινομενικά μονοδιάστατη πίστη —τόσο απρόσμενη για μια μορφή λερωμένη με αίμα, στο συλλογικό μας ασυνείδητο— είναι που την καθιστά ακόμη πιο τραγική. Είναι η Μήδεια στην αυγή του δρόμου της, πριν το σκοτάδι τη διεκδικήσει ολόκληρη· όταν ακόμη πιστεύει ότι υπάρχει τέλος σ’ αυτόν τον δρόμο, όταν ακόμη ελπίζει. Έτσι, η ψυχολογική πυκνότητα του έργου μετατοπίζεται στις Πελιάδες (ιδίως στην Άλκηστη), οι οποίες βιώνουν την αναγνώριση του τραγικού με πλήρη συνείδηση, όταν αντιλαμβάνονται ότι η ελπίδα της σωτηρίας υπήρξε δόλος, κι ότι τα ίδια τους τα χέρια σήκωσαν το μαχαίρι εναντίον του πατέρα τους.

Το έργο αρνείται σκοπίμως να προσφέρει την, υπό τα πρότυπα της Αττικής Τραγωδίας , πλήρη κάθαρση. Ο κύκλος της βίας δεν κλείνει, αλλά απλώς μετατοπίζεται: ο Πελίας πεθαίνει, αλλά ο Άκαστος αναλαμβάνει το χρέος της εκδίκησης· η Μήδεια διαφεύγει, αλλά η κατάρα την ακολουθεί (βλ. «*Μήδεια*» του Ευριπίδη)· οι Πελιάδες τιμωρούνται, αλλά η Άλκηστις θα μεταφέρει το μίασμα στις Φερές, όπου θα θυσιαστεί στην «*Άλκηστη*» του Ευριπίδη, ως μια νέα μορφή ανταπόδοσης της Μοίρας. Αυτή η άρνηση της τελικής λύτρωσης εισάγει στοιχεία υπαρξιακού δράματος στην τραγική δομή: το ανθρώπινο γένος παγιδεύεται σ’ έναν αέναο κύκλο αίματος που δεν μπορεί να σπάσει, όσο κι αν προσπαθεί. Η μόνη «κάθαρση» που προσφέρεται, με τον τρόπο αυτόν, είναι η υπαρξιακή αναγνώριση αυτού του αδιεξόδου, όχι η

απελευθέρωση απ’ αυτό. Ο Χορός επισφραγίζει αυτή τη θέση με την τελική του δήλωση: «*Τελειωμό δεν έχει η τραγωδία, όσο ο άνθρωπος/παραμένει ατελής και τις Μοίρες αντιμάχεται.*» Η κάθαρση, εδώ, δεν είναι συναισθηματική απαλλαγή, αλλά φιλοσοφική αποδοχή της τραγικής κατάστασης του ανθρώπου.

Τα Πρόσωπα της Τραγωδίας

ΜΗΔΕΙΑ
Η Κολχίδα μάγισσα, σύζυγος του Ιάσονα, εξαιρετικά ευφυής και επικίνδυνη.

ΙΑΣΩΝ
Ο ήρωας που επέστρεψε με το Χρυσόμαλλο Δέρας, διχασμένος μεταξύ της αγάπης του για τη Μήδεια και της επιθυμίας του για τον θρόνο.

ΠΕΛΙΑΣ
Ο σφετεριστής του θρόνου της Ιωλκού, ηλικιωμένος και φοβισμένος για τη ζωή του.

ΑΛΚΗΣΤΙΣ
Η μεγαλύτερη κόρη του Πελία, συνετή και επιφυλακτική.

ΕΥΑΔΝΗ
Η μεσαία κόρη, ευαίσθητη και πιστή στον πατέρα της.

ΑΜΦΙΝΟΜΗ
Η νεότερη κόρη, εύπιστη.

ΑΚΑΣΤΟΣ
Ο γιος του Πελία, απών στο κυνήγι κατά την έναρξη του δράματος.

ΤΡΟΦΟΣ
Ηλικιωμένη υπηρέτρια, συμπονετική προς τις Πελιάδες, η οποία μεταφέρει στο ανάκτορο τα νέα για τον θάνατο του Πελία.

ΑΓΓΕΛΟΣ
Υπηρέτης, ο οποίος αναγγέλλει στο ανάκτορο την επιστροφή του Ακάστου, κι αργότερα στον Άκαστο τα όσα συνέβησαν στην Κόρινθο, με την άφιξη εκεί του Ιάσονα και της Μήδειας.

ΦΡΟΥΡΟΣ
Οπλίτης του ανακτόρου της Ιωλκού. Εμφανίζεται αρχικά ως μέρος της Φρουράς του Πελία και, προς το τέλος, με το μέρος του Ιάσονα.

ΦΡΟΥΡΑ
Οπλίτες του ανακτόρου της Ιωλκού (βουβοί).

ΧΟΡΟΣ ΓΥΝΑΙΚΩΝ ΤΗΣ ΙΩΛΚΟΥ
Παρατηρητές και σχολιαστές των γεγονότων.

Πρόλογος

[*Η σκηνή ανοίγει έξω απ' το παλάτι του Πελία, στην Ιωλκό. Είναι αυγή. Το σκηνικό απεικονίζει την πρόσοψη του βασιλικού ανακτόρου, με βωμό αφιερωμένο στους προγονικούς θεούς. Η ΜΗΔΕΙΑ στέκεται μόνη, ντυμένη με σκούρα ενδύματα που υποδηλώνουν την ξένη καταγωγή της, κρατώντας ένα μικρό χρυσό κιβώτιο που υπονοείται ότι περιέχει μαγικά βότανα.*]

ΜΗΔΕΙΑ
Ω, γη της Ιωλκού κι εσείς άγρυπνοι θεοί του τόπου,
ξένη μ' υποδεχτήκατε, σε νόμους άλλους ζώντας!
Ανεχτήκατε εμέ —φαρμακίδα, φόνισσα—,
τη Μήδεια, κόρη της μακρινής Κολχίδος γης.
Δεν με σκεπάζει πια το φως του παππού μου, του Ήλιου·
ξένη ζω, στη γη που βοήθησα να στεφθεί με δόξα.
Πώς να μου μιλήσει η Εκάτη, όταν οι άνθρωποι
βλέπουν στο πρόσωπό μου πανουργία και μοχθηρία;
Αρνήθηκα αίμα συγγενικό —γενιά και προνόμια—,
για χάρη του ανδρός μου· και έλαβα μισθό:
σιωπή, περιφρόνηση κι έναν θρόνο κλειστό
για τον διάδοχο που κυοφορώ στα σπλάχνα μου.

Όταν ο Ιάσων πρωτοπάτησε στα μέρη 'τούτα,
αξιώνοντας να πάρει τον θρόνο του πατρός του,
ο Πελίας —γέροντας δολοπλόκος— τον έστειλε,
άπειρο ναυτικό, στου Κόσμου την άκρη
—να του φέρει το Δέρας, πιστεύοντας πως θα χαθεί.
Μα, να που επέστρεψε, αβλαβής και νικητής·
και, μαζί του, εγώ, που τη γνώση της μαγικής
μου τέχνης έταξα σ' αυτόν που μου ορίστηκε,
προδίδοντας τον πατέρα και την πατρίδα μου
—σφάζοντας κι αδερφό—, για να τον σώσω.
Ο Πελίας τρέμει για τη ζωή του, μιας κι ο γιος
του αδικοχαμένου αδερφού του επέστρεψε με δόξα.
Κι αν στέκομαι εδώ με νου σκοτεινόφρονα
και με ψυχή γεμάτη από εκδίκησης πόθο,
είναι διότι ο γέροντας αναγνωρίζει τον Άκαστο
—κι όχι τον Ιάσονα— ως νόμιμο διάδοχο.
Πίσω από υποκριτικούς τρόπους, υφαίνει
σχέδια σκοτεινά και άνομα, να μας συντρίψει·
διότι κάθε σφετεριστής πάντοτε φοβάται
μην έρθει η ώρα που τα ίδια θα πάθει.

Όσο για 'σάς, Πελιάδες —κόρες εκείνου
που τον θρόνο με δόλο και θάνατο άρπαξε
από τον Αίσονα, πατέρα του Ιάσονα—,
στον πατέρα σας πιστές νομίζετε πως θα μείνετε,
ως τον γαλήνιο θάνατό του· μα ανύποπτες είστε,
'μπρός στα σχέδια που οι Μοίρες σας επιφυλάσσουν:
τα χέρια σας είναι ποτισμένα με αίμα πατρικό·

κι αν δεν το γνωρίζετε ακόμη, οι θεοί το ξέρουν:
οι Ερινύες, μες στη νύχτα, ξεσήκωσαν κραυγή,
κι είδα στην ώρα του ύπνου μου την Εκάτη,
να με καλεί να πάρω στα χέρια μου το δίκιο
—να εκδικηθώ την αδικία που ‘γινε στον Ιάσονα!
Το Χρυσόμαλλο Δέρας φέρει δυνάμεις μαγικές·
μα, θα διαδώσω πως κρύβει κι άλλες, απροσδόκητες:
θα πείσω τις κόρες του Πελία πως μπορώ
με τις δυνάμεις του Δέρατος και με τη σοφία μου,
ν' αναπλάσω το σάρκινο γήρας του πατρός τους
—στο γέρικο κορμί του να δώσω σφρίγος νεανικό.
Δεν θα γίνει φονικό το δικό μου το χέρι·
το δικό τους θα γίνει, πλανημένο από ελπίδα!
Και, όπως έσπειρε τον φόβο ο Πελίας,
θα θερίσει θάνατο, απ' τα ίδια του τα σπλάχνα!
[*Δείχνοντας το κουτί με τα βότανα:*]
Το δώρο μου είναι η πίστη τους πως η φθορά
της Φύσης ξεγίνεται με ξόρκια και μαγγανείες.
Ας δούνε λοιπόν πώς ανασταίνεται ένας γέρος:
τεμαχισμένος, βρασμένος, εξαπατημένος!

Ιδού, πλησιάζει ο Ιάσων· ας μάθει κι εκείνος
τα σχέδια που οι Μοίρες μου επιτάσσουν:
είναι ανελέητα τα έργα της Εκδίκησης,
μα δειλοί όσοι αφήνουν την αδικία ατιμώρητη!

[*Εισέρχεται ο ΙΑΣΩΝ από τα αριστερά, με στολίδια ανδρείας, δίχως όμως τα όπλα του.*]

ΙΑΣΩΝ
Μήδεια, ποιος λόγος σ' οδηγεί σε τέτοια ερημιά,
έξω απ' το παλάτι, με το πρώτο φως της Αυγής;
Ποιες σκέψεις σε βαραίνουν, και τα μάτια σου
χάσκουν, κουρασμένα, σιωπηλά και βαθιά;

ΜΗΔΕΙΑ
Ιάσονα, γνωρίζεις —νομίζω— την αδικία
που υποφέρουμε: δέκα μέρες στην Ιωλκό,
και ο Πελίας ακόμη μας υποδέχεται σαν ξένους,
κρατώντας τον θρόνο που σφετερίστηκε με δόλο.
Κρύβει καλά το μίσος πίσω από λόγια ψεύτικα,
και σε φοβάται· διότι ξέρει πως ήρθες να πάρεις
τον θρόνο, που σου ανήκει από αίμα πατρογονικό.

ΙΑΣΩΝ
Ας έχουμε καρτερία. Ο Χρόνος είναι σύμμαχος
όσων, με σύνεση μα κι ετοιμότητα, προσμένουν.
Ο Πελίας είναι γέρος· σύντομα θα παραδώσει
το σκήπτρο του, είτε το θελήσει είτε όχι.

ΜΗΔΕΙΑ
Ο Χρόνος είναι εχθρός όσων στηρίζονται
στην υπομονή και μόνο: ο Πελίας έχει γιο,
τον Άκαστο, που μαζί σου ταξίδεψε στην Κολχίδα·
σύντομα, θα επιστρέψει απ’ το κυνήγι·
και, τότε, ποιος μας εγγυάται, στ’ αλήθεια,
πως δεν θα μας εξορίσει ή δεν θα μας θανατώσει,
για να διαφυλάξει τον κλήρο του;

ΙΑΣΩΝ
Τί δρόμο προτείνεις τότε να βαδίσουμε;
Να βυθίσω μήπως το ξίφος στο στήθος
του σφετεριστή; Να κηλιδώσω τ’ όνομά μου
με αίμα συγγενούς; Να βεβηλώσω την ιερή ξενία;

ΜΗΔΕΙΑ
Όχι εσύ· δεν θα χυθεί απ’ το χέρι σου αίμα δικού.
Της τέχνης μου πλεκτάνη θα γκρεμίσει τον θρόνο
—όχι με σπαθιά, αλλά με απάτη και ψευδή ελπίδα:
θα πείσω τις κόρες του Πελία, που υπολήπτονται
τη σοφία και τις μαγικές μου δυνάμεις, πως μπορώ
να ξανανιώσω το γερασμένο κορμί του πατρός τους
με μια τελετουργία μαγική· και, θα τις κάνω
συνεργούς και φόνισσες του γονιού τους!

ΙΑΣΩΝ
[*Έκπληκτος και ανήσυχος:*]
Θα χρησιμοποιήσεις τη μαγεία σου απέναντι
στον πατέρα του φίλου μου, του Άκαστου;
Ήδη σ’ ακολουθεί, σαν Ερινύα, αίμα συγγενικό!
Θες να βαρύνεις και τις κόρες με πατροκτονία;

ΜΗΔΕΙΑ
Ναι! Πιστεύοντας πως λυτρώνουν τον γέροντα,
θα φονεύσουν τον πατέρα που τις γέννησε!
Έτσι, οι Μοίρες θα ολοκληρώσουν το έργο τους,
κι ο θρόνος θα λυτρωθεί απ’ το μίασμα του Πελία
—που θανάτωσε τον πατέρα σου, για να γίνει άνακτας!

ΙΑΣΩΝ
[Σοκαρισμένος:]
Αυτή η πράξη είναι ανόσια και βέβηλη! Όχι μόνο
θα σκοτώσεις τον Πελία, αλλά θα κάνεις και τις κόρες
φόνισσες, μολύνοντάς τες με μίασμα ανεξάλειπτο!

ΜΗΔΕΙΑ
Και, ποιο είναι το μεγαλύτερο κακό, Ιάσονα;
Το μίασμα του σφετεριστή, που αχάριστα
έστειλε τον ανιψιό του σε βέβαιο θάνατο;

Ή το μίασμα της Εκδίκησης που έρχεται
σαν δίκαιη ποινή για παλαιότερα κρίματα;
Ο Πελίας έχυσε το αίμα του πατρός σου·
το δικό του θα χυθεί απ’ τα ίδια του τα τέκνα!
Έτσι, η Δικαιοσύνη αποκαθιστά την Τάξη.

ΙΑΣΩΝ
Τρέμω την οδό που επιλέγεις, Μήδεια.
Η εκδίκηση είναι φλόγα που καίει το χέρι που τη σπέρνει.

ΜΗΔΕΙΑ
Η εκδίκηση γεννάει εκδίκηση, είν’ αλήθεια·
αλλά, αν αφήσεις την αδικία ατιμώρητη,
πώς θα αρπάξεις τον θρόνο που σου ανήκει;
Είναι επιλογή σου να σταθείς μακριά·
μα, μη σταθείς εμπόδιο σε όσα πρέπει να γίνουν
για τη δική σου δόξα και δικαίωση.

ΙΑΣΩΝ
Υπάρχει κι άλλος δρόμος: ο λαός θυμάται τον Αίσονα.
Να ζητήσουμε τη στήριξή του· να πάρουμε τον θρόνο
δίχως να χυθεί αίμα· η δύναμη είναι στους πολλούς.

ΜΗΔΕΙΑ
[*Με απόλυτη, σχεδόν κυνική, βεβαιότητα:*]
Οι πολλοί είναι σαν το νερό: ρέουν προς τον ισχυρό·
κι ο Πελίας είναι ο ισχυρός, μέχρι να πέσει.
Ο Άκαστος, ο γιος του, θα επιστρέψει με το δόρυ του·
θα μας δείρουν, σαν σκυλιά, στους δρόμους·
κι ο λαός που λες θα κυττάζει από μακριά, απαθής.
Ποτέ δεν δικαιώνονται όσοι μονάχα καρτερούν τη Δίκη·
υπάρχει μονάχα η δικαίωση που φέρνουν τα έργα.

ΙΑΣΩΝ
[Μετά από παύση, με εσωτερική πάλη:]
Αν αυτή είναι η μόνη οδός, θα σωπάσω·
μα η καρδιά βαραίνει, από φόβο για τα μελλούμενα.

ΜΗΔΕΙΑ
Μη φοβάσαι το μέλλον· τόσα έπραξα για ‘σένα:
πρώτα πατέρα, μετά αδερφό, τώρα τον Πελία·
όλοι τους, εχθροί στο πεπρωμένο που όρισαν οι θεοί:
για τον θρόνο που εξ αίματος σου ανήκει,
για το τέκνο που κυοφορώ στα σπλάχνα μου·
μαζί μ’ αυτό, θρέφεται κι η δίψα για δίκιο.

ΙΑΣΩΝ
[Συγκλονισμένος:]
Σταμάτα· η γλώσσα σου στάζει αίμα!

Ας είναι έτσι… όσα πράξεις τα δέχομαι ως αναγκαία.
Μα πρόσεχε, Μήδεια, μη σε ανακαλύψουν:
η οργή του λαού θα πέσει βαριά, αν μαθευτεί το μυστικό.

ΜΗΔΕΙΑ
Άφησέ με να χειριστώ εγώ το μυστικό.
Εσύ μείνε καθαρός, μακριά από υποψίες.
Κι όταν ο θρόνος μείνει αδειανός, εσύ θα σταθείς
νόμιμος άνακτας, κι εγώ άνασσα και μητέρα διαδόχου.

ΙΑΣΩΝ
Ας γίνει όπως λες. Έχεις τη συναίνεσή μου,
αν κι η καρδιά μου βαραίνει στις σκέψεις όσων έπονται.

ΜΗΔΕΙΑ
Να πηγαίνεις τώρα. Βλέπω τις θεραπαινίδες
του ανακτόρου να πλησιάζουν. Το παιχνίδι ξεκινά.
Απ’ αυτή τη στιγμή, ό,τι φαίνεται θα είναι ψέμα·
κι ό,τι αλήθεια, θα μένει σφραγισμένο στη σιωπή.

[*Ο ΙΑΣΩΝ αποχωρεί διστακτικά, ενώ η ΜΗΔΕΙΑ στρέφεται προς το παλάτι με αποφασιστικότητα. Από τα δεξιά, αρχίζει να εισέρχεται ο ΧΟΡΟΣ.*]

Σημειώσεις και σχόλια:

Ο Πρόλογος εισάγει αμέσως τον αναγνώστη στο σκηνικό και στο κλίμα της τραγωδίας: η Μήδεια παρουσιάζεται ως ξένη και απομονωμένη· βρίσκεται σ’ έναν τόπο που δεν την αναγνωρίζει, κουβαλώντας το βάρος του παρελθόντος και των εγκλημάτων που ήδη έχει διαπράξει. Ο λόγος της είναι γεμάτος πίκρα αλλά και αποφασιστικότητα. Από την πρώτη στιγμή, προβάλλεται η κεντρική της θέση: είναι μια γυναίκα που έχει θυσιάσει οικογένεια και πατρίδα για τον Ιάσονα, και που τώρα βρίσκεται περιφρονημένη, με την αδικία να τη βαραίνει. Παρουσιάζεται ως μια σύνθετη μορφή, η οποία είναι ταυτοχρόνως θύμα και θύτης, με βαθιά ανθρώπινα κίνητρα πίσω από τη «δαιμονική» της φύση. Η εσωτερική της πάλη ανάμεσα στην αγάπη και την εκδίκηση είναι απτή. Δεν παρουσιάζεται ως μονοδιάστατη κακοποιός, αλλά ως τραγική ηρωίδα που έχει θυσιάσει τα πάντα για έναν άνδρα, και που τώρα βρίσκεται παγιδευμένη ανάμεσα στην αγάπη, την προδοσία και την ανάγκη για επιβίωση. Το μοτίβο της ξένης που φέρνει καταστροφή, συχνό στην Αττική Τραγωδία, εδώ αποκτά ψυχολογικό βάθος.

Η δραματουργία του μονολόγου της έχει διπλή λειτουργία: αποκαλύπτει το ιστορικό πλαίσιο (την προδοσία του Πελία, το ταξίδι για το Χρυσόμαλλο Δέρας, τη μοίρα του Αίσονα και του Ιάσονα), ενώ ταυτοχρόνως προετοιμάζει το έδαφος για την πλεκτάνη που πρόκειται να εξελιχθεί: την εξαπάτηση των θυγατέρων του Πελία και την πατροκτονία. Ο αναγνώστης/θεατής κατανοεί έτσι, εκ των προτέρων, πως η Μήδεια λειτουργεί όχι απλώς ως σύντροφος αλλά ως κινητήρια δύναμη της δράσης, μεθοδεύοντας την «τιμωρία» του οίκου του Πελία.

Η είσοδος του Ιάσονα αλλάζει τον τόνο. Η στάση του είναι μετριοπαθής, αποκαλύπτοντας έναν χαρακτήρα που φοβάται το μίασμα και την ανόσια πράξη. Ωστόσο, η δειλία του τον καθιστά εξαρτημένο από τη Μήδεια, ενώ η παθητική του συγκατάθεση τον δένει ηθικά με το έγκλημα, ακόμη κι αν τα χέρια του παραμείνουν καθαρά. Αυτό το δίπολο ανάμεσα στη σύνεση του Ιάσονα και στην αδίστακτη αποφασιστικότητα της Μήδειας είναι η καρδιά της Σκηνής αυτής.

Ο Πρόλογος στήνεται με τρόπο απολύτως τραγικό: οι θεοί, οι Μοίρες και η Εκάτη επικαλούνται την αναπόδραστη μοίρα, ενώ ταυτοχρόνως τα σχέδια της Μήδειας προβάλλονται ως ανθρώπινη πανουργία. Η θεατρική ειρωνεία είναι έντονη, καθώς οι κόρες του Πελία παρουσιάζονται ήδη σημαδεμένες από την τύχη τους, πριν καν εμφανιστούν. Έτσι,

ο Πρόλογος λειτουργεί ως το προανάκρουσμα μιας αναπόφευκτης καταστροφής, προετοιμάζοντας τον αναγνώστη για μια τραγωδία που θα εκτυλιχθεί όχι μόνο σε επίπεδο πολιτικής εξουσίας αλλά και σε επίπεδο ηθικής σύγκρουσης. Η Μήδεια εμφανίζεται ως ηρωίδα-τιμωρός, αδίστακτη και αποφασισμένη, ενώ ο Ιάσονας προβάλλει ως αδύναμος και διχασμένος. Η ατμόσφαιρα είναι σκοτεινή, βαριά και γεμάτη προοικονομία, όπως αρμόζει στην αρχή ενός έργου που θέλει να θέσει τον αναγνώστη αντιμέτωπο με τα όρια της δικαιοσύνης, της εκδίκησης και της ανθρώπινης ενοχής.

Πάροδος

[*Εισέρχεται ο ΧΟΡΟΣ ΓΥΝΑΙΚΩΝ ΤΗΣ ΙΩΛΚΟΥ σε επίσημη πομπή, φορώντας σκούρα ενδύματα με πορφυρές και χρυσές ταινίες. Κινούνται αργά και τελετουργικά, με αυστηρή έκφραση.*]

ΧΟΡΟΣ
Στροφή Α'
—— Ιδού, η Αυγή προβάλλει, με μάτια σβησμένα.
Στις πύλες μας, ο άνεμος σέρνει στεναγμούς νεκρών.
Οι Μοίρες, που νύχτα και μέρα δίχως έλεος γνέθουν,
την ώρα φέρνουν που το παρελθόν σηκώνει κραυγή·
που το αίμα του αδικοσφαγμένου Αίσονα βοά μες απ' τη γή·
και που η Εκδίκηση, η σκοτεινή κόρη της Νυκτός,
απλώνει το βλέμμα της το φαρμακερό!

Μάτια δάκρυσαν και καρδιές σκιρτήσαν
από τότε που η ξένη μαγεύτρα, η Μήδεια,
στη γη της Ιωλκού πάτησε, με το Χρυσόμαλλο Δέρας.
Φέρνει πλούτο, δύναμη και δόξα —λένε— το Δέρας·
μα η λάμψη του είναι κατάρα μεταμορφωμένη σε λάφυρο·
και, στο άγγιγμά του, το χέρι βάφεται με αίμα αρχαίο.

Αντιστροφή Α'
—— Άκουσε μας, Δία! Άκουσε, θεέ της δικαιοσύνης,
τις προσευχές και τις δεήσεις μας, στον απάτητο Όλυμπο:
μην στείλεις σκιά μιάσματος στα χώματά μας.
Το βλέμμα της ξένης σιγοκαίει, σαν πυρσός σε κρύπτη·
τα μάτια της πελεκούν την ψυχή· τα λόγια της ψίθυροι
σκιών, που έρχονται να διεκδικήσουν όσα μας ανήκουν.
Προχωρά, κι όποιον αγγίξει δεν ξαναβρίσκει εαυτό.

Μα, ό,τι παίρνεται με δόλο πληρώνεται με αίμα·
κι όποιος φορά την αδικία σαν νά 'ταν δόξας στεφάνι,
θα λυγίσει απ' τις κατάρες των πεθαμένων που εκδικούνται.
Τριπλά πληρώνει όποιος χέρι θα σηκώσει
ενάντια σε αίμα συγγενικό· και τριπλά ακόμα
όποιος, από πλεονεξία, όρκους παραβαίνει!

Στροφή Β'
—— Τον Πελία, τον άνακτα, καθ' ημέρα βλέπουμε
να τρέμει —σαν γέρος που 'σπειρε νύχτα και θέρισε θύελλες.
Τί να φοβάται τάχα; Μήπως του ύπνου τις σκοτεινές ώρες,
που το φάντασμα του αδελφού του στοιχειώνει τα όνειρά του;
Γιατί, σαν ο Αίσων παρέδωσε το πνεύμα, δεν ήταν θάνατος μα φονικό.
Ή μήπως το βλέμμα της Μήδειας, που ξεγυμνώνει το ψέμα;
Γιατί όταν ο Ιάσων εστάλη για το δέρας, στη μακρινή Κολχίδα,
ο Πελίας λιτάνευε χθόνιους δαίμονες να θαφτεί στον δρόμο.

Μα, τώρα, πίσω του σέρνετ’ η Νέμεσις —δεν ξεχνά, δεν λυγίζει.
Ο σφετερισμός, όταν γεράσει, δεν γίνεται σοφία, μα καταδίκη.
Κι η εξουσία, όταν ριζώνει στο αίμα, ζητά κι άλλο —ως την καταστροφή.

Αντιστροφή Β'
—— Η Μήδεια ήρθε απ’ την Κολχίδα, γή που λαίλαπες γεννά:
εκεί, η Εκάτη ψιθυρίζει μυστικά στ’ αυτιά των μυημένων·
εκεί, η μαγγανεία και η σοφία αδελφές λογιούνται·
εκεί, μαγεύουν τα φίδια και γητεύουν τους ταύρους·
εκεί, η αγάπη δεν ξεχωρίζει απ’ τον φόνο· η προδοσία είναι μέσο.
Κι εκείνη —από σάρκα και όρκο και κρίμα φτιαγμένη—
τεμάχισε του Αψύρτου το κορμί, και το σκόρπισε στο πέλαγος
—για να σωθεί και να φύγει, κόβοντας τις παλιές της αλυσίδες.
Μήπως και τώρα ακονίζει τα μαχαίρια της, για να κόψει κι άλλο νήμα;
Ποιόν δεσμό δεν θα θραύσει —ποιόν θάνατο δεν θα καλέσει;—
αυτή που ποδοπάτησε δεσμούς αίματος και πατρίδας;

Στροφή Γ'
—— Βαθιά, μες στα σπλάχνα της Ιωλκού,
βαδίζει αργά κι αμετάκλητα η Τίσις.
Ριγούνε οι πέτρες, και ρήγνυνται·
οι αρχαίες Ερινύες αφυπνίζονται
απ’ τον ύπνο τους τον αιώνιο·
ολοδίψαστες ‘δώ καταφθάνουν·
κι, όπου βρούν άδικο, αλυχτάνε!

Αντιστροφή Γ'
—— Τρισάθλιος όποιος το ήλπισε
πως γλύτωσε κάποιος του Χρόνου το βλέμμα·
απ’ το ριζικό του πως ξέμπλεξε·
οι Μοίρες του ότι ναρκώθηκαν.
Τρισάθλιες κι εμείς που, αθέλητα
—οι γυναίκες του τόπου—, σιγούμε
στη φωτιά που θα ζώσει τη χώρα!

Επωδός
—— Ποιος θεός θ’ ανακόψει
το δρεπάνι στης Μοίρας το χέρι;
Ποιός θνητός θα σηκώσει
το φορτίο του Κόσμου, πριν πέσει;
Μιας κι ο Δίας, ο δικαιοκρίτης,
με το άγρυπνο βλέμμα, στα ουράνια,
βροντώδες το χέρι του ρίχνει,
σαν η Ύβρις το μέτρο κρημνίσει.

—— Ιωλκέ, τρις αλί μας!
Οι θεοί σ' αντικρίζουν, με μάτια
δίχως έλεος· προσμένουν
τα δεινά που τα σπλάχνα σου θρέφουν.
Θα γλυτώσουμε από τις δίνες
που σκληροί οιωνοί προμηνύουν;
Ποιός θ' αντέξει να ιστορήσει
τόσο αίμα που η Δίκη θα χύσει;

[*Ο ΧΟΡΟΣ ολοκληρώνει την είσοδό του, και παίρνει τη θέση του στην ορχήστρα. Η ΜΗΔΕΙΑ έχει παρακολουθήσει με ένταση το Χορικό, κρυμμένη στις σκιές του ανακτόρου. Καθώς ο Χορός τελειώνει, προχωρά προς το κέντρο.*]

Σημειώσεις και σχόλια:

Η Πάροδος εισάγει αμέσως τον θεατή σε ένα σκοτεινό και προοικονομικό κλίμα: ο Χορός εμφανίζεται με τελετουργική κίνηση και με βαρύ συμβολισμό, ενδεδυμένος με σκούρα και πορφυρά χρώματα, προμηνύοντας αίμα και καταστροφή. Από την πρώτη στιγμή, δηλώνεται το βασικό μοτίβο: το αίμα, το έγκλημα, η μνήμη του αδικημένου Αίσονα και η έλευση της θεϊκής Εκδίκησης. Ο τόνος είναι αποκαλυπτικός και απειλητικός, επιχειρώντας να προσδώσει στην είσοδο του Χορού αισχυλική βαρύτητα.

Η Στροφή Α΄ και η Αντιστροφή Α΄ θέτουν το θεϊκό πλαίσιο και τη σχέση του δράματος με τη Δικαιοσύνη του Δία. Ο Χορός παρουσιάζει την έλευση της Μήδειας ως πηγή δέους και φόβου: σαν ξένο σώμα, που φέρει μαζί του πλούτο αλλά και κατάρα. Το στοιχείο της «*ξένης*» τονίζεται, ώστε να δηλώσει τόσο την πολιτισμική όσο και την ηθική της απόσταση από την Ιωλκό, ενισχύοντας την αίσθηση του μιάσματος. Ο λόγος κινείται ανάμεσα σε επίκληση στους θεούς και σε απειλητική προφητεία, επιτελώντας διπλό ρόλο: ευχή για σωτηρία αλλά και προειδοποίηση για τιμωρία.

Η Στροφή Β΄ και η Αντιστροφή Β΄ μετακινούν την προσοχή στον Πελία, δείχνοντας τη ρίζα του κακού. Εδώ, έχουμε πολιτικό και ηθικό σχόλιο: η σφετερισμένη εξουσία, που στηρίζεται σε αίμα, δεν μπορεί να δικαιωθεί ούτε να καταλαγιάσει. Ο Χορός βλέπει τη Νέμεση να πλησιάζει, με έναν τόνο που θυμίζει, ίσως, τον Χορό του «*Αγαμέμνονα*». Η αναφορά στην Κολχίδα και στις μαγικές δυνάμεις της Μήδειας προσδίδει εξωτικό και «δαιμονικό» στοιχείο, συνδέοντας την ηρωίδα με σκοτεινές δυνάμεις, και ανοίγοντας δρόμο για την επερχόμενη βία.

Στη Στροφή Γ΄ και στην Αντιστροφή Γ΄, το Χορικό αποκτά αποκαλυπτική διάσταση: Ερινύες, Τίσις, αναπόδραστη Μοίρα. Ο τόνος είναι οικουμενικός: η Ιωλκός δεν είναι απλώς μια πόλη, αλλά το θέατρο της ίδιας της Δικαιοσύνης του Κόσμου. Το Χορικό εδώ φέρει τον ρυθμό μιας τραγωδίας που αγγίζει τα όρια της κοσμικής προφητείας, με γλώσσα υψηλή και οξύτατη.

Η Επωδός κορυφώνει την αγωνία, ρωτώντας ποιος θεός ή ποιος θνητός μπορεί να σταθεί απέναντι στη Μοίρα και στη Δίκη. Η μορφή του Δία εμφανίζεται ως το μοναδικό αντίβαρο στην επερχόμενη ύβρη —αλλά με τρόπο σχεδόν απρόσιτο, που αφήνει την αίσθηση πως η καταστροφή είναι αναπότρεπτη. Το κλείσιμο με την επίκληση στην Ιωλκό την καθιστά κεντρικό σκηνικό της θείας κρίσης, και όχι απλώς το φόντο της προσωπικής ιστορίας των ηρώων.

Η λειτουργία της Παρόδου είναι διπλή: αφενός, παρουσιάζει το σκηνικό πλαίσιο της Ιωλκού και το ηθικό βάρος της του φόνου του Αίσονα απ' τον Πελία· αφετέρου, προετοιμάζει το κοινό για την καταστροφική παρουσία της Μήδειας. Ο Χορός λειτουργεί ως ο φορέας της φωνής της κοινότητας: γεμάτος φόβο και δέος, αλλά και ως «μάντης» που βλέπει πέρα από τα φαινόμενα. Η υφή του λόγου του επιχειρεί να συνδυάσει ευριπίδεια θεατρικότητα με αισχύλεια κοσμολογική αγριότητα.

Α' Επεισόδιο

[*Η ΜΗΔΕΙΑ προχωρά προς το κέντρο της σκηνής. Από την είσοδο του ανακτόρου, εμφανίζεται η ΑΛΚΗΣΤΙΣ, η μεγαλύτερη κόρη του Πελία, με αυστηρό παράστημα και επιφυλακτική έκφραση.*]

ΑΛΚΗΣΤΙΣ
Ξένη, γυναίκα της μακρινής Κολχίδας,
ποιοι λόγοι σε κρατούν έξω απ' το παλάτι;
Σ' είδα απ' το παράθυρο να στέκεσαι, βυθισμένη
—σαν να μιλούσες μ' όραμα αθέατο,
με μάτια κουρασμένα μες στην πρωινή πάχνη.

ΜΗΔΕΙΑ
Ευγενική Άλκηστι, χαίρομαι που εσένα,
πρώτη απ' τις αδελφές σου, στέλνουν οι Μοίρες.
Στην Αυγή, προσευχήθηκα στην Εκάτη,
κυρά των τρίστρατων και των σκιών,
που ασφαλή με έφερε στα ξένα της Γης.

ΑΛΚΗΣΤΙΣ
Στην Εκάτη ύψωσες ύμνο; Που με σκοτεινά μυστικά
και μαγγανείες φέρνει δέος μες στις νύχτες;
Δεν μας είναι εδώ οικεία· οι θεοί του φωτός,
στην Ιωλκό, εισακούν ανθρώπους που σέβονται.

ΜΗΔΕΙΑ
Όλοι οι θεοί αξιώνουν λατρεία, κόρη·
και, κάθε θεός το οφειλόμενο λαμβάνει.
Το φως δεν στέκει μόνο του, δίχως τη νύχτα·
το καλό, δίχως το κακό, δεν γίνεται αντιληπτό.
Μα πες, Άλκηστι, ο πατέρας σου είναι εύρωστος;
Στο δείπνο, σαν να 'χε μέτωπο σκοτεινιασμένο.

ΑΛΚΗΣΤΙΣ
Ο Πελίας υπερήφανος, μα σκυφτός απ' το γήρας·
η ανησυχία του για τη διαδοχή τον κατατρώει:
ποιος άξιος άρχοντας θα συνεχίσει τη δυναστεία.

ΜΗΔΕΙΑ
Μα ο Άκαστος, ο γιος του, είν' ο προφανής διάδοχος.

ΑΛΚΗΣΤΙΣ
Στα κυνήγια λείπει, μακριά· κι ενίοτε σε απολαύσεις.
Ο πατέρας ανησυχεί που η δύναμή του φθίνει.
Φοβάται τους φιλόδοξους νέους που παραμονεύουν·
οι γέροντες γίνονται εύκολοι στόχοι γι' αυτούς.

[*Εμφανίζεται ο ΙΑΣΩΝ, προμελετημένα.*]

ΙΑΣΩΝ
Χαίρε, Άλκηστι, θυγατέρα του Πελία.
Ως ξένος και φιλοξενούμενος, συγχώρησε
αν γίνομαι μάρτυρας στη συνομιλία σας.

ΑΛΚΗΣΤΙΣ
Ιάσονα, που μας έφερες το Χρυσόμαλλο Δέρας,
η παρουσία σου είναι πάντοτε ευπρόσδεκτη.
Τί σε φέρνει στα σκαλοπάτια του ανακτόρου,
τώρα, που ο Ήλιος ξεκινά ταξίδι στα ουράνια;

ΙΑΣΩΝ
Αναζητούσα τη σύζυγό μου· πριν χαράξει,
άφησε τον κοιτώνα μας, δίχως να με ξυπνήσει·
μα τη βρίσκω, και με συντροφιά αντάξιά της.

ΜΗΔΕΙΑ
[*Προς τον Ιάσονα:*]
Μη θορυβείσαι· ήρθα να χαιρετήσω την Αυγή·
έπειτα, είπα να συνομιλήσω με την κόρη του Πελία,
που με βρήκε μονάχη μου την ώρα ετούτη.

ΙΑΣΩΝ
Γνωρίζεις πως σου ‘χω πάντοτε εμπιστοσύνη.
Μονάχα ανησυχώ για την υγεία σου,
τις τελευταίες μέρες που δείχνεις χλωμή.

ΜΗΔΕΙΑ
[*Με βλέμμα στην Άλκηστη, με διφορούμενο νόημα*:]
Η μοίρα των γυναικών είναι να υποφέρουν:
να κυοφορούν όχι μονάχα παιδιά,
μα και σχέδια που οι άνδρες δεν κατανοούν.

ΑΛΚΗΣΤΙΣ
[*Με ενδιαφέρον*:]
Κυοφορείς, Μήδεια; Θα φέρεις ζωή σε οίκο γέροντα;

ΜΗΔΕΙΑ
Ίσως· τα σπλάχνα μου γνωρίζουν μυστικά.
Μα, περισσότερο, έχω λόγο για τον πατέρα σου·
λόγο που σίγουρα θα σε κινήσει σε πράξεις.

ΑΛΚΗΣΤΙΣ
[*Με προσοχή*:]
Ξένη, τί μπορείς να γνωρίζεις, εσύ,
για τον άνακτα, που εμείς το αγνοούμε;

ΜΗΔΕΙΑ
Είπες πως τα χρόνια βαραίνουν τον πατέρα σου.

Πώς θα σου φαινόταν, αν σου αποκάλυπτα
πως η φθορά του Χρόνου αναστρέφεται
—πως ξέρω τρόπο να τον κάμω ξανά νέο;

ΑΛΚΗΣΤΙΣ
Ακόμη κι οι σοφοί που κατέχουν μυστικά αιώνια
δεν κατάφεραν να νικήσουν το γήρας.
Εσύ, ξένη, λες πως μπορείς να κάνεις τέτοιον άθλο;
Μήπως περιπαίζεις την ευγένειά μας;
Τι κέρδος έχεις να πλανέψεις θυγατέρες άνακτα;

ΜΗΔΕΙΑ
Ξεχνάς, μήπως, την καταγωγή μου;
Είμαι εγγονή του Ήλιου, του φωτοδότη,
και ανιψιά της Κίρκης, της μάγισσας
—που μεταμορφώνει και ξαναφέρνει στη ζωή,
που αναπλάθει τις μορφές κατά πως το επιθυμεί.
Κι ακόμα περισσότερο, έφερα το Δέρας του Φρίξου,
που κρύβει δυνάμεις που λίγοι γνωρίζουν
πώς να τις κάνουν να εμφανιστούν σε μάτια θνητά.

[*Η ΑΛΚΗΣΤΙΣ κυττάζει τον ΙΑΣΟΝΑ, με αμφιβολία.*]

ΙΑΣΩΝ
[*Με προσποιητή αφέλεια:*]
Θεοί, τί ακούω; Ποτέ δε μου αποκάλυψες
τις δυνάμεις του Χρυσόμαλλου Δέρατος.
Το νόμιζα μονάχα σύμβολο εξουσίας και λάφυρο.

ΜΗΔΕΙΑ
Υπάρχουν μυστικά γνωστά μόνο στις μυημένες
στα τελετουργικά της θεάς μας, της Εκάτης.
Το αίμα του κριαριού του Φρίξου
—που ύφανε τ’ ολόχρυσό του τρίχωμα—
κρατά, βαθιά μέσα του, δυνάμεις ζωογόνες.

[*Η Άλκηστις κυττάζει με δισταγμό· ο Ιάσων παρακολουθεί με προσποιητή αφέλεια· εισέρχονται η ΕΥΑΔΝΗ και η ΑΜΦΙΝΟΜΗ.*]

ΕΥΑΔΝΗ
Αδελφή, σ’ αναζητούσαμε στα δώματα·
ο πατέρας ξύπνησε, και ζητά την παρουσία σου.
[*Παρατηρεί τη Μήδεια και τον Ιάσονα.*]
Α, βλέπω πως έχουμε επισκέπτες πρωινούς.

ΑΜΦΙΝΟΜΗ
Μήδεια! Αχ! Τόσα έχω να σε ρωτήσω
για τα ταξίδια σου, για τα θαύματα που είδες!
Είναι αλήθεια πως τα φίδια στην Κολχίδα

μιλούν με λαλιά ανθρώπινη και προφητεύουν;

ΜΗΔΕΙΑ
[*Με μειδίαμα:*]
Γλυκιά Αμφινόμη, οι φήμες διογκώνουν τις αλήθειες.
Αν θες να μάθεις τα μυστικά της πατρίδας μου,
θα έχουμε καιρό να τα συζητήσουμε.
Όμως, λίγο πριν, μιλούσα στην αδελφή σου
για το Χρυσόμαλλο Δέρας και τη δύναμή του.

ΕΥΑΔΝΗ
[*Με προσοχή:*]
Ποια δύναμη; Ποια μυστικά κρύβονται στο Δέρας;
Μίλα καθαρά! Τί μπορεί να κάνει το χρυσό μαλλί;

ΜΗΔΕΙΑ
[*Με μυστηριώδη τόνο:*]
Έχει τη δύναμη ν’ ανανεώνει τα γερασμένα μέλη,
ν’ αναζωογονεί το αίμα των ηλικιωμένων,
και να χαρίζει νέα ζωή σ’ όσους πλησιάζουν
στο τέλος της επίγειας πορείας τους, Ευάδνη.

ΑΛΚΗΣΤΙΣ
[*Με δισταγμό:*]
Αν όσα διατείνεσαι είναι αληθή, Μήδεια,
τότε γιατί δεν τα διέδωσες στους θνητούς;
Η φήμη και τα πλούτη σου θα ήταν ατελείωτα!

ΜΗΔΕΙΑ
Διότι η σοφία αυτή είν’ αγία, μα και φοβερή·
πρέπει να μείνει μακριά από τους βέβηλους,
που θα τη μεταχειριστούν για σκοπούς δόλιους.
Μα για τον πατέρα σας, τον ένδοξο Πελία,
που εγκάρδια φιλοξενεί εμένα και τον Ιάσονα,
θα φανερώσω το μυστικό, ως δώρο ευγνωμοσύνης.

ΙΑΣΩΝ
[*Με προσποιητή ανησυχία:*]
Τα μυστήρια της Εκάτης δεν είναι για αμύητες·
δεν μοιράζονται· σκέψου, Μήδεια, τους κινδύνους!

ΜΗΔΕΙΑ
Δεν είναι αμύητες· είναι βασιλοκόρες·
το αίμα τους είναι ευγενές, ισάξιο με το δικό μου,
ικανό να κατανοήσει τα μυστήρια των θεών.
Η τέχνη μου απαιτεί πίστη, αφοσίωση και καταγωγή.
[*Προς τις Πελιάδες:*]
Μα, για να πιστέψετε και να μην αμφισβητείτε,
πρέπει πρώτα να δείτε τη δύναμή μου με τα μάτια σας:

μπροστά σας, θα μεταμορφώσω γηραιό κριάρι
σε αρνί —γεμάτο ζωή και σφρίγος νεανικό.

ΑΛΚΗΣΤΙΣ
[*Καχύποπτα, με συγκρατημένο ενθουσιασμό:*]
Αν αυτό όντως γίνει, τότε θ’ αποδεχτώ τη σοφία σου.
Αν χαρίσεις στον πατέρα μας ξανά νιάτα,
θα είσαι ευλογημένη από θεούς κι ανθρώπους!

ΕΥΑΔΝΗ
Μα πώς; Ποια η τελετή που πρέπει να γίνει;

ΜΗΔΕΙΑ
Θα στηθεί καζάνι ιερό, με επίκληση στον Άδη
—που κρατά τα κλειδιά της ζωής— και στην Εκάτη.
Με τα βοτάνια μου και με τη δύναμη του Δέρατος,
θα προετοιμάσω τον λέβητα με χυμό ζωογόνο,
και θ’ αποδείξω τη δύναμη της θεάς μου:
γηραιό κριάρι, θα τυφλώσει το μάτι του θανάτου·
θα ξανάβρει ζωή, στην ακμή της πρότερής του νιότης!

ΕΥΑΔΝΗ
Αν πράγματι συμβεί ‘τούτο, όπως λές,
τί εμπόδιο μένει να σωθεί κι ο πατέρας;

ΑΛΚΗΣΤΙΣ
Ξένη, μιλάς για δώρα που ούτε οι θεοί
δεν μοιράζουν εύκολα στους ανθρώπους.
Πώς τάχα να πιστέψω ότι η νύχτα
θα γίνει πάλι αυγή στα γερασμένα μέλη;

ΜΗΔΕΙΑ
Δεν σου ζητώ να πιστέψεις σε λόγια, μα σε έργα.
Πρώτα θα σφάξουμε το κριάρι,
κι έπειτα θα το λούσουμε με τα φάρμακά μου·
κι απ’ τον αφανισμό θα αναστηθεί
—λαμπρό, σαν έαρ με λάμψη που δεν ξεθωριάζει.

ΑΜΦΙΝΟΜΗ
Πόσο θαυμαστό, Μήδεια, στ’ αλήθεια!

ΑΛΚΗΣΤΙΣ
[*Με δυσπιστία:*]
Αν το πράξεις, τότε θα σε πιστέψω.

ΜΗΔΕΙΑ
Αύριο, στον κήπο, φέρτε ένα κριάρι.
Εκεί, θα δείτε, μια και καλή, την αλήθεια!

ΑΜΦΙΝΟΜΗ
Και τον πατέρα μας θα καλέσουμε!

ΜΗΔΕΙΑ
Όχι ακόμη· πρώτα εσείς θα πιστέψετε,
κι έπειτα θα τον πείσετε κι αυτόν.
Οι γέροντες έχουν δει πολλά, κι είναι δύσπιστοι.

ΕΥΑΔΝΗ
Μα μήπως οι θεοί φθονούν τέτοια έργα;
Μήπως γελάς, ξένη, με την προσμονή μας;

ΙΑΣΩΝ
[*Υποκριτικά:*]
Συμφωνώ: πρώτα η τελετή με το κριάρι,
κι ύστερα η κρίση του άρχοντα Πελία!

ΧΟΡΟΣ
[*Προς τις Πελιάδες:*]
—— *Γυναίκες, τα λόγια της ξένης είναι γλυκά·*
μα το μέλι, στις ασύνετες καρδιές,
γίνεται φαρμάκι πικρό.
Άλκηστι, θυγατέρα συνετή,
μην παρασυρθείς σε δρόμο σκοτεινό,
όπου η ελπίδα τρέφει τον όλεθρο.

ΑΛΚΗΣΤΙΣ
[*Προς τον Χορό:*]
—— *Μη με φοβίζετε, γυναίκες της Ιωλκού.*
Μήπως ζηλεύετε την τύχη του πατέρα που θα ξανανιώσει;
Ή μήπως τρέμετε 'μπρός στη μαγεία της ξένης,
που οι γνώσεις της ξεπερνούν τις δικές σας;
Ξέρω να ζυγίζω λόγια και πράξεις·
μα πώς ν' αποδιώξω την ελπίδα,
αν ο πατέρας μας είναι να σωθεί απ' τον χαμό;

ΜΗΔΕΙΑ
[*Προς την Άλκηστη:*]
Τιμή σου είναι η νουνέχειά σου.
Μα μη στα λόγια μου σταθείς·
Δεν βιάζω, δεν δολώνω με ψεύδη·
αύριο, τα μάτια σας θα κρίνουν
κι οι καρδιές σας θα πειστούν.

ΕΥΑΔΝΗ
Πάμε, αδελφές, να ετοιμάσουμε το κριάρι·
Σαν όλα πάνε κατ' ευχή, θα πούμε στον πατέρα
πως η ξένη φέρνει δώρο σωτήριο για το σκήπτρο του.

[*Αποχωρούν οι δυο θυγατέρες. Η Άλκηστις κοντοστέκεται, κυττάζει τη Μήδεια με δισταγμό, κι αποχωρεί.*]

ΙΑΣΩΝ
[*Χαμηλόφωνα:*]
Όπως το θέλησες, κυρά, το σχέδιο προχωρεί.
Ακόμη κι η συνετή Άλκηστις
δέχτηκε στάλα ελπίδας στην ψυχή της.

ΜΗΔΕΙΑ
Η ελπίδα είναι φαρμάκι πιο πικρό απ’ τον Άδη·
σταγόνα–σταγόνα πίνει ο άνθρωπος
και χαμογελά, νομίζοντας σωτηρία.
Αύριο, θα πειστούν οι θυγατέρες·
έπειτα, ο δρόμος προς τον Πελία ανοίγει.

ΧΟΡΟΣ
—— *Τι λόγια αυτά, που σαν ερπετά ξεγλιστρούν*
από τα χείλη σου, Κολχίδα μάγισσα;
Τί νήμα φαρμακερό ετοιμάζεις,
για να πλέξεις τον όλεθρο;

ΜΗΔΕΙΑ
[*Προς τον Χορό:*]
—— *Μη βιάζεστε να κρίνετε, γυναίκες.*
Οι θεοί κρατούν τα κλειδιά του θανάτου·
κι εμείς, άβουλοι, τελούμε τα σχέδιά τους.

ΙΑΣΩΝ
Έλα, Μήδεια· ας πηγαίνουμε τώρα·
ο Ήλιος ψηλώνει, κι οι ματιές περίσσιες.
Έχουμε να ετοιμάσουμε το θέαμα,
που αύριο θ’ αναστήσει το κριάρι.

[*Αποχωρούν. Ο Χορός μένει μόνος στη σκηνή.*]

ΧΟΡΟΣ
—— *Είδαμε το φίδι να γλιστρά στ’ αγριόχορτα,*
και τα μάτια του να τα φωτίζουν σπίθες εκδίκησης.
Άραγε, οι κόρες θα ιδούν
τον κίνδυνο που τις περικυκλώνει;
Ή θα γίνουν θύματα της ίδιας τους της ελπίδας,
διψώντας για δώρο αδύνατο;

[*Το φως της σκηνής μειώνεται, καθώς ολοκληρώνεται το Επεισόδιο.*]

Σημειώσεις και σχόλια:

Το Α΄ Επεισόδιο της τραγωδίας εισάγει τον πυρήνα της δράσης: το δόλιο σχέδιο της Μήδειας για την καταστροφή του Πελία, μέσω της εξαπάτησης των θυγατέρων του. Με δραματουργική οικονομία, το Επεισόδιο οικοδομείται με

τρεις διαδοχικούς κύκλους πειθούς: ανάμεσα στη Μήδεια και στον Ιάσονα (προσποιητά), ανάμεσα στη Μήδεια και στις Πελιάδες, και τέλος με τον ίδιο τον Χορό που παρεμβαίνει ως φωνή της λογικής. Έτσι, η πλοκή αποκτά ρυθμική κλιμάκωση, αποκαλύπτοντας σταδιακά τη σκοτεινή στρατηγική της πρωταγωνίστριας.

Η Μήδεια αναφέρεται στα μυστικά της Εκάτης και στη ζωοποιό δύναμη του Χρυσόμαλλου Δέρατος. Από την πρώτη στιγμή, προβάλλεται ως φορέας αποκρυφιστικής γνώσης, η οποία υπερβαίνει τα ανθρώπινα μέτρα και παραπέμπει σε ιερατικά μυστήρια. Η αναφορές σε αίμα, σε τελετουργίες και σε απόκρυφες δυνάμεις δημιουργούν ατμόσφαιρα ιεροπρέπειας αλλά και απειλής: τα μυστικά της Εκάτης δεν είναι ούτε κοινά ούτε ασφαλή. Ο Ιάσονας εμφανίζεται —προσποιητά— να αμφιβάλλει, ώστε να επιβεβαιώσει τη θέση της Μήδειας ως ισχυρής και αποφασισμένης. Η τεχνική της σταδιακής πειθούς που χρησιμοποιεί η Μήδεια αντανακλά την ευριπίδεια μέθοδο: δεν επιβάλλει, αλλά οδηγεί τον συνομιλητή να φτάσει μόνος του στο συμπέρασμα που εκείνη θέλει. Το «θαύμα» του κριαριού λειτουργεί ως «εμπειρική απόδειξη», η οποία θα ακολουθήσει και η οποία θα καταρρίψει κάθε λογική αντίρρηση.

Οι χαρακτήρες των θυγατέρων του Πελία διαφοροποιούνται με σαφήνεια: η Ευάδνη και η Αμφινόμη ενσαρκώνουν την αθωότητα και την αφέλεια, γοητευμένες από τη μαγεία και τα θαύματα· η Άλκηστις, αντιθέτως, προβάλλει φωνή λογικής και επιφύλαξης. Όμως ακόμη κι εκείνη υποχωρεί μπροστά στο ενδεχόμενο αποδείξεων, δείχνοντας ότι ακόμη και η λογική λυγίζει μπροστά στην ελπίδα. Η διαλεκτική αυτή σύγκρουση αντανακλά τον αγώνα ανάμεσα στον πόθο της ελπίδας και στην επιφυλακτικότητα της σύνεσης. Ο θεατής, γνωρίζοντας εκ των προτέρων την κατάληξη, βιώνει την τραγική ειρωνεία: η επιφυλακτικότητα της Άλκηστης είναι σωστή, αλλά ακόμη κι εκείνη θα παρασυρθεί.

Η επιχειρηματολογία της Μήδειας παρουσιάζεται σε τρία επίπεδα. Πρώτα, προβάλλει το κύρος της ως ξένη βασιλοπούλα, εξισώνοντας το «ευγενές αίμα» με την ικανότητα να κατανοεί τα μυστήρια. Έπειτα, επικαλείται την προσφορά της φιλοξενίας, και παρουσιάζει το σχέδιο ως δώρο ευγνωμοσύνης προς τον Πελία. Τέλος, υπόσχεται ορατό θαύμα με το κριάρι: χειροπιαστή απόδειξη που αίρει κάθε αμφιβολία. Η σταδιακή αυτή κλιμάκωση είναι χαρακτηριστικό παράδειγμα στο οποίο η πειθώ λειτουργεί ως δηλητήριο που εισχωρεί σιγά-σιγά. Η Μήδεια παρουσιάζεται ως ιέρεια, μυημένη σε ανώτερη γνώση —που δεν τη χαρίζει σε όλους, αλλά που επιλέγει προσεκτικά σε ποιους θα τη μεταδώσει. Αυτή η αίσθηση της φανέρωσης απόκρυφων δυνάμεων είναι που γοητεύει τις κόρες, κάνοντάς τις ευάλωτες.

Ο Χορός παρεμβαίνει με προειδοποίηση, αποκαλώντας τη Μήδεια «*φίδι που γλιστρά στ' αγριόχορτα*». Το σχόλιο αυτό δίνει φωνή στη συλλογική σοφία της κοινότητας: η εμπειρία αναγνωρίζει τον κίνδυνο, εκεί όπου οι νεαρές βασιλοκόρες βλέπουν ελπίδα. Η χρήση συμβόλου (φίδι) ενισχύει τη σκηνική ένταση, ενώ ταυτοχρόνως λειτουργεί και ως προοικονομία: ο Χορός βλέπει ξεκάθαρα τον όλεθρο που έρχεται.

Το τέλος του Επεισοδίου κλείνει τον κύκλο της πειθούς: οι κόρες αποχωρούν με ελπίδα, ενώ η Μήδεια αποκαλύπτει στον Ιάσονα ότι η ελπίδα είναι το δηλητήριο. Ο Ιάσονας παρουσιάζεται ως συνεργός· όχι όμως τόσο ως αυτόνομος δρών, αλλά ως εκείνος που επαληθεύει και ενισχύει τον λόγο της Μήδειας. Η σχέση τους, σε αυτό το σημείο, είναι στρατηγική: δύο συνένοχοι που ετοιμάζουν την παγίδα. Τέλος, ο Χορός επαναφέρει τη φωνή της αμφιβολίας. Με τον τρόπο αυτό, το Επεισόδιο ολοκληρώνεται με τραγικά ειρωνική ισορροπία: η ψευδαίσθηση της σωτηρίας κυριαρχεί στους χαρακτήρες, ενώ ο θεατής γνωρίζει πως έχει στηθεί η παγίδα.

Θεματικά, το Επεισόδιο εξερευνά τέσσερις άξονες:

- *Την πλάνη της ελπίδας*: οι άνθρωποι εύκολα εγκαταλείπουν τη σύνεση, όταν τους προσφέρεται υπόσχεση σωτηρίας ή υπέρβασης της Φύσης.
- *Την αντίθεση ανάμεσα στην ελπίδα και στη σύνεση:* αυτό που οι κόρες θεωρούν ως δώρο ζωής θα αποβεί μέσο θανάτου.
- *Την «ξένη» ως φορέα κινδύνου*: η Μήδεια, ερχόμενη από την άγρια Κολχίδα, εισάγει γνώσεις ξένες και επικίνδυνες, οι οποίες διαβρώνουν τον οίκο του Πελία εκ των έσω.
- *Τη δύναμη του λόγου*: η πειθώ, όχι η βία, είναι το μέσο με το οποίο κινείται η πλοκή —στοιχείο βαθιά τραγικό, καθώς η ίδια η γλώσσα γίνεται όργανο θανάτου.

Με αυτά τα στοιχεία, το Α΄ Επεισόδιο λειτουργεί όχι μόνον ως προετοιμασία, αλλά ως το θεμέλιο της εξέλιξης της τραγωδίας, καθώς και ως ο μηχανισμός που θέτει σε κίνηση την αλυσιδωτή καταστροφή. Παρουσιάζει τη Μήδεια περισσότερο ως ιέρεια παρά ως γυναίκα, εναλλάσσοντας τον θαυμασμό με την καχυποψία και την ελπίδα με την ειρωνεία, και προετοιμάζοντας το κοινό για την αμετάκλητη πορεία προς την ύβρη και την τιμωρία.

Α' Στάσιμο

[*Ο ΧΟΡΟΣ κινείται σε αυστηρό σχηματισμό στην ορχήστρα. Το φως είναι χαμηλό, δημιουργώντας σκιές.*]

ΧΟΡΟΣ
Στροφή Α'
—— *Πλεονεξία, ασύνορε άβυσσε,*
βαθαίνεις, της Άτης θεριεύεις το κύμα·
ποτίζεις θνητούς με τη δίψα σου·
τους καις με τις φλόγες του ανέφικτου!

Με τη βία τον θρόνο άρπαξ' ο Πελίας·
κι η σάρκα του —τώρ' ολοζάρωτη—
νιώθει φόβο 'μπρός στην εκδίκηση!

Τ' αδελφού του το αίμα σαν χύθηκε,
τη γή μας το άδικο μάτωσε·
κραυγή σηκώνει μές απο τον Άδη,
του χαμού του να ετοιμάσει την παγίδα!

Αντιστροφή Α'
—— *Της Κολχίδας, ω ξενόφερτη Μήδεια,*
ζωής και θανάτου βοτάνια κατέχεις.
Δεν είσαι συντρόφισσα· Μοίρα μας,
με δόλια 'δώ ήλθες οράματα!

Λάμψη αλλόκοτη στα μάτια σου αντιφέγγει·
στης σκέψης σου τ' άδυτα κλώθεται
ιστός που θα ζώσει τον Οίκο μας!

Ρίχνεις δόλωμα νιότης αφύσικης
στις άφρονες κόρες του άρχοντα·
κι εκείνες τυφλωθήκαν απ' ελπίδα,
που την κρύβουν χάρης κάλπικης τα μάτια.

Στροφή Β'
—— *Ανίερη σκέψη, του Άδη βλαστάρι:*
μαχαίρι κόρες να υψώσουν στον πατέρα,
εκείνον που τις γέννησε να σφάξουν!
Δία, οσίους τους γεννήτορες θεσπίζεις!
Γαία, φιλόστοργα τα τέκνα αναθρέφεις!
Το μίασμα που ζυγώνει αποτρέψτε!

Αντιστροφή Β'
—— *Θνητός ποιός ποτέ παρεκκλίνει απ' τον δρόμο*
που οι Μοίρες όρισαν μπροστά του να βαδίσει;
Του δράκοντα τα δόντια 'δώ σπαρθήκαν·

κι όπου βλασταίνουν, θερισμός πικρού θανάτου·
διπλό και τρίδιπλο αναφύεται το κρίμα
—στης Ιωλκού το ανάκτορο, κατάρα:

Αμφότερα τα Ημιχόρια [*με ένταση*]:
- *πατροκτονία!*
- *φιλοξενίας παραβίαση!*
- *βεβήλωση αίματος συγγενικού!*

[*Ο ΧΟΡΟΣ ολοκληρώνει τις κινήσεις του και σταματά, καθώς το φως της σκηνής αλλάζει, προμηνύοντας το επόμενο Επεισόδιο.*]

Σημειώσεις και σχόλια:

Το Α΄ Στάσιμο αποτελεί αναστοχασμό του Χορού πάνω στα γεγονότα που εκτυλίχθηκαν στο προηγούμενο Επεισόδιο. Με έντονα λυρικό και ηθικοπλαστικό τόνο, οι γυναίκες της Ιωλκού καταδικάζουν την πλεονεξία και την αδικία του Πελία, αναγνωρίζοντας πως κάθε σφετερισμός της εξουσίας επισύρει τη δίκαιη θεϊκή τιμωρία. Ο φόνος του αδελφού του βασιλιά έχει αφήσει ένα ανεξίτηλο μίασμα στη γη, το οποίο τώρα φαίνεται να καλεί τη θεϊκή ανταπόδοση, από τα βάθη του Άδη. Το πολιτικό έγκλημα συνδέεται έτσι με μια μεταφυσική τάξη πραγμάτων, όπου το αδικοχυμένο αίμα δεν μένει ατιμώρητο.

Στη συνέχεια, ο Χορός στρέφεται στη Μήδεια, η οποία πλέον παρουσιάζεται όχι απλώς ως «*ξένη*» αλλά ως μοίρα και ως φορέας του κακού. Η εικόνα της, με μια αλλόκοτη λάμψη στα μάτια και με την υφαντική μεταφορά του «*ιστού*» της πλεκτάνης της, προοικονομεί τον αφανισμό του οίκου του Πελία. Η αντίθεση ανάμεσα στην ελπίδα των θυγατέρων και στην καταστροφή που επίκειται εντείνει την τραγική ειρωνεία: εκείνες πιστεύουν στη νιότη που θα αναγεννηθεί, ενώ στην πραγματικότητα προετοιμάζουν το ίδιο τους το χέρι για ακούσια πατροκτονία.

Το τελευταίο τμήμα του Στασίμου παίρνει τη μορφή δέησης: ο Χορός επικαλείται τον Δία και τη Γαία, για να αποτρέψουν την ανόσια πράξη, υπενθυμίζοντας τον ιερό χαρακτήρα της γονικής σχέσης και την απαραβίαστη αξία της συγγένειας. Όμως η επίκληση συνδυάζεται με μια βαθύτερη αποδοχή της μοίρας: κανένας θνητός δεν μπορεί να ξεφύγει από τον δρόμο που χαράσσουν οι Μοίρες. Το Χορικό κλείνει με την τριπλή κατάρα που θα βαρύνει τον οίκο του Πελία: πατροκτονία, παραβίαση της φιλοξενίας και βεβήλωση συγγενικού αίματος. Το Στάσιμο αυτό, επομένως, λειτουργεί όχι μόνο ως ηθικός και πολιτικός σχολιασμός αλλά και ως προανάκρουσμα της επερχόμενης συμφοράς, προσδίδοντας μεταφυσικό και ηθικό βάρος στην πλοκή.

Β' Επεισόδιο

[*Η σκηνή μεταφέρεται στον κήπο του ανακτόρου. Η ΜΗΔΕΙΑ έχει στήσει ένα χάλκινο καζάνι, πάνω από φωτιά με ξύλα που μόλις έχει ανάψει. Δίπλα της βρίσκονται βότανα και φιαλίδια. Εισέρχονται οι τρεις ΠΕΛΙΑΔΕΣ, οδηγώντας ένα γέρικο κριάρι από τα κέρατα, και κρατώντας το Χρυσόμαλλο Δέρας που έχουν υφαρπάξει απ' το ανάκτορο. Ο ΙΑΣΩΝ παρακολουθεί διακριτικά, από μικρή απόσταση.*]

ΜΗΔΕΙΑ
Ήρθατε, κόρες του Πελία, φορτωμένες
με το σφαγάρι που σας ζήτησα!
Τώρα, θα ιδείτε τη μαγική τέχνη της Κολχίδας,
της Εκάτης τη φλόγα —που δαμάζει γη και Χρόνο—,
και του Δέρατος —που έδεσε θάλασσες— τα θαύματα!

ΑΛΚΗΣΤΙΣ
Ακοίμητες ξαγρυπνήσαμε, Μήδεια,
φλογισμένες από δέος και τρόμο.
Αν, πράγματι, έχεις τη δύναμη να κάνεις
τα γηρατειά να λυγίσουν μπροστά στη νιότη,
πώς οι θεοί δεν σφράγισαν τέτοιο μυστικό;

ΜΗΔΕΙΑ
Οι θεοί χαρίζουν ισχύ κι εξουσία μόνο σ' εκείνους
που όλα τα θυσιάζουν για τέτοια γνώση·
πατρίδα, αδερφό, σπίτι: τα 'ριξα στις φλόγες·
κι η Εκάτη μ' αγκάλιασε με τα σκοτεινά της δώρα,
και δάμασα την αιώνια δύναμη των μυστηρίων της·
[*Δείχνοντας το καζάνι:*]
Εδώ μέσα, στον χαλκό, θα αναστηθεί
το γέρικο κριάρι —σύμβολο ζωής αιώνιας!

ΑΜΦΙΝΟΜΗ
[*Με δέος!*]
Ω, τί θαύμα! Βλέπετε; Βοά το νερό!
Η φλόγα ακόμη αδύναμη, κι όμως βράζει!
Το βλέμμα της Μήδειας, μονάχο του,
ταράζει γη, ουρανό και ύδατα!

ΕΥΑΔΝΗ
Τρέμει η ψυχή μου στη δύναμή σου, ξένη.
Αν σώσεις τον πατέρα μας, θα γίνεις
αιώνιο χρέος μέσα στις καρδιές μας.

ΜΗΔΕΙΑ
[*Επίκληση, με χέρια απλωμένα:*]
Εκάτη τρίμορφη, δέσποινα της νυκτός,
δέξου το γερασμένο 'τούτο σώμα θυσία!
Δώσ' του τη νιότη που του έκλεψε ο Χρόνος·
δείξε τη δύναμή σου σ' όσους την αμφισβητούν!

[*Ρίχνει βότανα στο καζάνι, και αναδίδονται ατμοί με αλλόκοτες λάμψεις.*]

ΜΗΔΕΙΑ
Κόρες του Πελία, τα λόγια μου προσέξτε καλά:
το θαύμα δεν γεννιέται δίχως σπάραγμα·
το παλιό σβήνει, για ν’ αναστηθεί το νέο!

ΑΛΚΗΣΤΙΣ
[*Τρομαγμένη:*]
Να σφάξουμε το ζώο; Δεν είναι ασέβεια;
Η ζωή δεν είναι για εμάς να την αφαιρούμε.
Φρίττω, μη βεβηλώσουμε τ’ άρρητα…

ΜΗΔΕΙΑ
Μη τρέμεις, κόρη!
Κάθε μέρα, οι βωμοί χορταίνουν αίμα για θεούς,
και τα σφάγια στήνονται στα τραπέζια.
Όμως, ‘τούτο το ζώο θά ‘χει καλύτερη μοίρα:
θα ξαναγεννηθεί, εύρωστο κι άφθαρτο απ’ τον Χρόνο!

[*Ανασύρει ασημένιο μαχαίρι, και το προσφέρει στην Άλκηστη.*]

Εσύ, ως πρώτη, κράτησε το μαχαίρι·
όταν προστάξω, ύψωσε το ψηλά,
και χτύπα στον λαιμό —ποτάμι το αίμα ν’ αναβλύσει!

ΑΛΚΗΣΤΙΣ
[*Υποχωρώντας:*]
Δεν δύναμαι· η καρδιά μου αντιστέκεται!
Σέβομαι της Ανάγκης το πρόσταγμα
—εκείνης που δένει το σίδερο στην ψυχή—,
μα δεν μπορώ τέτοια πράξη να κάνω!
Ζήτα μου ο,τιδήποτε άλλο —όχι αυτό!

ΕΥΑΔΝΗ
[*Παίρνοντας το μαχαίρι:*]
Εγώ θα τολμήσω, αν η αδελφή μου φοβάται·
για χάρη του πατρός, κανένα βήμα δεν βαραίνει.

ΜΗΔΕΙΑ
[*Με μυστηριώδες χαμόγελο:*]
Ευπρόσδεκτη η τόλμη σου, κόρη Ευάδνη·
μα μη βιάζεσαι: για να πετύχει η τελετή,
πρέπει πρώτα να περιδέσουμε το ζώο,
κι έπειτα ν’ απαγγείλω τους ιερούς ύμνους.

[*Η ΜΗΔΕΙΑ προχωρά σε μια περίτεχνη τελετουργία, δένοντας το ζώο και τραγουδώντας παράξενες επωδούς, σε γλώσσα άγνωστη. Οι ΠΕΛΙΑΔΕΣ παρακολουθούν μαγεμένες· ο ΧΟΡΟΣ βουίζει, υπόκωφα.*]

ΜΗΔΕΙΑ
Ήλθε η ώρα! Ευάδνη, ύψωσε το χέρι σου·
χτύπα γοργά και μ’ ορμή· μη διστάσεις·
μη λογαριάσεις το αίμα· μονάχα δες το μέλλον:
η ζωή, μέσ’ απ’ τον θάνατο, αναγεννάται!

[*Η ΕΥΑΔΝΗ υψώνει το μαχαίρι, αλλά αντί επί σκηνής σφαγή, οι αδελφές καλύπτουν το ζώο με πέπλα και με υφάσματα. Η ΜΗΔΕΙΑ χύνει κόκκινο υγρό σε χρυσή φιάλη, παντομιμικά. Ήχος σαν θρήνος ακούγεται, πίσω από το πέπλο.*]

ΑΜΦΙΝΟΜΗ
Θα σε συντρέξω, αδελφή, να φέρουμε
ως δώρο στον πατέρα τη σωτηρία!

ΜΗΔΕΙΑ
Το σώμα του ζώου σε μικρά κομμάτια
πρέπει να τεμαχιστεί: κάθε μέλος χωριστά
—κρέας, λίπος, τένοντες, οστά· όλα, μεθοδικά·
μην αφήσετε κομμάτι ενωμένο με άλλο!

ΑΛΚΗΣΤΙΣ
[*Συμμετέχοντας, σχετικά απρόθυμα:*]
Θα σε συντρέξω κι εγώ, Ευάδνη. Ο πατέρας
θα μας ευγνωμονεί για την αφοσίωσή μας,
εφόσον της Μήδειας η τέχνη δρέψει καρπούς!

[*Μαζί «τεμαχίζουν» συμβολικά το σκεπασμένο ζώο, με κινήσεις τελετουργικές. Η ΜΗΔΕΙΑ ρίχνει υγρά και βότανα στον λέβητα, μαζί με τα τεμάχια του ζώου.*]

ΜΗΔΕΙΑ
[*Υψώνοντας τα χέρια της:*]
Τώρα, το θαύμα θα φανερωθεί·
στρέψτε αλλού τα μάτια σας, κόρες του Πελία,
και σφαλίστε τα γερά με τα χέρια σας
—το φως της νεκρανάστασης καίει τα θνητά μάτια!

[*Οι ΠΕΛΙΑΔΕΣ κλείνουν τα μάτια τους. Έπειτα, ο ΙΑΣΩΝ, με σύνθημα της ΜΗΔΕΙΑΣ, απελευθερώνει κρυφά νεαρό αρνί. Εκτυφλωτική λάμψη, ατμοί. Όταν οι ατμοί διαλύονται, το αρνί στέκεται δίπλα στον λέβητα, καλυμμένο με το απαστράπτον Χρυσόμαλλο Δέρας.*]

ΜΗΔΕΙΑ
Ανοίξτε τα μάτια· δείτε την αναγέννηση!
Δείτε τη δύναμη της μαγικής μου τέχνης!

ΑΜΦΙΝΟΜΗ
Ω, θαύμα! Ο γηραλέος κριός έγινε αρνί!
Το ιερό αρνί! Αναστήθηκε!

ΕΥΑΔΝΗ
[*Γονατίζοντας:*]
Μήδεια, εσύ ’σαι η εκλεκτή των θεών!
Συγχώρεσε τη δυσπιστία μας!

ΑΛΚΗΣΤΙΣ
Πώς έγινε —αναρωτιέμαι— αυτό το θαύμα;
Πώς, θνητή εσύ, κατέχεις τέτοια δύναμη;

ΜΗΔΕΙΑ
[*Με ψεύτικη ταπεινοφροσύνη:*]
Δεν είναι δικό μου έργο, κόρη·
είναι η αρχαία σοφία της Κολχίδας,
η άφατη δύναμη του Χρυσόμαλλου Δέρατος,
και τα πανάρχαια μυστικά της Εκάτης.
Τώρα, που είδατε το έργο μου με τα μάτια σας,
πιστεύετε πως δύναμαι να ξαναδώσω τα νιάτα
στον αποκαμωμένο γέρο-άρχοντα πατέρα σας;

ΕΥΑΔΝΗ
Αναμφίβολα! Ας τρέξουμε σ’ εκείνον!
Αμέσως να του μιλήσουμε, και να του πούμε
για τη θαυμαστή δύναμη που η Μήδεια κατέχει!
Άλκηστι, ακόμη αμφιβάλλεις, έπειτ’ απ’ όσα είδαμε;

ΑΛΚΗΣΤΙΣ
[*Διστακτικά:*]
Είδα το θαύμα, μα ακόμα η καρδιά αμφιβάλλει:
άλλο είναι το ζώο, κι άλλο ο άνθρωπος
—πόσο μάλλον ο πατέρας μας, ο άνακτας.
Η ψυχή μου φοβάται, μήπως οι θεοί οργισθούν.

ΜΗΔΕΙΑ
Αξιοθαύμαστη η αγάπη για τον πατέρα σου.
Μα σκέψου: αν η θεά χαρίζει νιότη σε θηρίο,
πώς να την αρνηθεί σε έναν άνακτα;
Μήπως αγαπούν και φροντίζουν οι θεοί
περισσότερο τα ζώα απ’ τους ανθρώπους;

ΑΜΦΙΝΟΜΗ
Δίκιο έχεις! Καμία δειλία!
Ας ειδοποιήσουμε τον πατέρα!

ΜΗΔΕΙΑ
[*Με προσποιητή προσοχή:*]
Όχι ακόμη· η βασιλική τελετή απαιτεί
μυστήρια βαρύτερα απ’ τα σημερινά
—κι εσάς συνεργούς, όπως και σήμερα.

ΕΥΑΔΝΗ
Είμαστε έτοιμες· μίλησε!
Πες μας: τί πρέπει να ετοιμάσουμε;
Αμέσως θα το πράξουμε, δίχως δισταγμό!

ΜΗΔΕΙΑ
Θα χρειαστώ χυμούς από βότανα σπάνια,
που μονάχα στις πλαγιές του Πηλίου φυτρώνουν.
[*Προς τον Ιάσονα:*]
Ιάσονα, εσύ γνωρίζεις το βουνό καλά·
Θα συντροφεύσεις τις βασιλοκόρες,
για να συλλέξουν τ' απαραίτητα βοτάνια;

ΙΑΣΩΝ
[*Με προσποιητό σεβασμό:*]
Με τιμή θ' ακολουθήσω αποστολή τόσο ιερή!

ΑΛΚΗΣΤΙΣ
[*Ακόμη κάπως διστακτική:*]
Μήδεια, δώσε μας χρόνο· απόψε θα στοχαστούμε·
και, με το φως της Αυγής, θα σου δώσουμε λόγο.

ΜΗΔΕΙΑ
Κόρη, στην Ιωλκό γνωστή η σοφία σου.
Θυμήσου όμως πως ο Χρόνος είν' εχθρός
όσων αποφάσεις αναβάλλουν για να συλλογιούνται.
Κάθε νέα μέρα, το σώμα του Πελία
γέρνει πιο κοντά στις σκιές του Άδη.

[*Οι ΠΕΛΙΑΔΕΣ αποχωρούν. Μένουν μόνοι η ΜΗΔΕΙΑ και ο ΙΑΣΩΝ.*]

ΙΑΣΩΝ
Το τέχνασμα βρήκε έδαφος για να βλαστήσει·
ακόμη κι η συνετή Άλκηστις κλονίζεται.

ΜΗΔΕΙΑ
Η πιστή κόρη είναι λίθος σκληρός·
μα, σαν ραγίσει, ο Οίκος του άνακτα θα γκρεμιστεί.
Οι δε άλλες ήδη πλέκουν όνειρα δόξας για τον πατέρα:
να τον ξαναδούν νέο, ισχυρό κι αθάνατο.

ΙΑΣΩΝ
Πώς στήθηκε το θαύμα με το αρνί
—πώς χάθηκε το γέρικο κριάρι, και νέο εμφανίστηκε—
ούτε εγώ δεν πρόλαβα να το καταλάβω καλά.

ΜΗΔΕΙΑ
[*Με μυστηριώδες χαμόγελο:*]
Εσύ το 'λυσες, σαν οι ατμοί κρύψανε τα μάτια τους.

Όσο για το κριάρι, κανείς δε θα το αναζητήσει:
βρίσκεται στο καζάνι, θαμμένο στα βότανα.
Όμως, τα μάτια των ανθρώπων βλέπουν
αυτό που θέλουν να δουν, και τ’ αυτιά τους
ακούν αυτό που ελπίζουν ν' ακούσουν.

ΧΟΡΟΣ
—— *Δόλος, σφυρηλατημένος στ’ αμόνι της Εκδίκησης·*
ο Πελίας, τρισάθλιος, βαδίζει στα δώματα στου Άδη,
απ’ τα ίδια του τα τέκνα του σφαγμένος.
Βλέπουμε το σχοινί να σφίγγει
γύρω απ’ τον λαιμό του σφετεριστή·
και μάρτυρες μένουμε, ανήμπορες!

ΜΗΔΕΙΑ
[*Προς τον Χορό, απειλητικά:*]
—— *Γυναίκες της Ιωλκού, φυλάξτε τον λόγο σας!*
Όποιος ξηλώνει των Μοιρών το υφάδι,
μοιράζεται θάνατο μ’ εκείνους που πέφτουν!
Καθάριες οι προθέσεις μου,
όπως το χιόνι στις κορφές του Ολύμπου!
Όσα είδατε είναι της θεάς η θεραπεία
για του άρχοντά σας τ’ άνομα έργα!

ΧΟΡΟΣ
—— *Οι θεοί αισχύνονται για τέτοια πράξη να μιλήσουν·*
πώς το τολμάς εσύ στη θέση τους να μιλάς!

[*Εισέρχεται η ΤΡΟΦΟΣ του ανακτόρου, με ανήσυχη όψη.*]

ΤΡΟΦΟΣ
Μήδεια, σε ζητεί ο άνακτας Πελίας·
οι κόρες του μίλησαν για το θαύμα,
κι ανυπόμονος είναι να σε δει στ’ ανάκτορο.

ΜΗΔΕΙΑ
[*Προς τον Ιάσονα, με θριαμβευτικό βλέμμα:*]
Η πρόσκληση αυτή βαθύτατα με τιμά.
Θα ετοιμαστώ, και σύντομα θα σταθώ
μπροστά στον θρόνο του ένδοξου Πελία.

[*Η ΤΡΟΦΟΣ αποχωρεί, αφήνοντας και πάλι μόνους τη ΜΗΔΕΙΑ και τον ΙΑΣΟΝΑ.*]

ΙΑΣΩΝ
Πιο γρήγορα απ’ όσο λογαριάζαμε…
οι κόρες μίλησαν ήδη στον πατέρα τους!

ΜΗΔΕΙΑ
Η δίψα των γερόντων για ζωή είναι ακόρεστη:

φοβούνται το τέλος τους πιο πολύ
απ’ όσο φοβήθηκαν ποτέ όσο ήταν νέοι.
Σύντομα, τα βρόχια θα σφίξουν·
σύντομα άνακτας θα ‘σαι της Ιωλκού,
κι εγώ βασίλισσα στο πλευρό σου.

ΧΟΡΟΣ
—— *Σκοτεινή η χαρά στα μάτια της ξένης·*
κι ο Ιάσων μεθά από πόθο για εξουσία.
Δολερός ο ιστός που υφαίνουν,
τις Μοίρες του Πελία προσκαλώντας.
Θα βρεθεί κανείς να θρηνήσει τον άνδρα
που στα νιάτα του έσπειρε αδικία
και στα γηρατειά του θάνατο θερίζει;

[*Το φως της σκηνής μειώνεται, καθώς ολοκληρώνεται το Επεισόδιο.*]

Σημειώσεις και σχόλια:

Η σκηνή στον κήπο του ανακτόρου λειτουργεί ως μια βαθιά τελετουργική στιγμή, όπου η Μήδεια εμφανίζεται όχι μόνο ως μάγισσα αλλά και ως διαμεσολαβήτρια ανάμεσα στον θνητό κόσμο και τις θεϊκές δυνάμεις. Η παρουσία του χάλκινου καζανιού και των βοτάνων δίνει υλική υπόσταση στη μαγεία της, ενώ οι φωτεινές και σκοτεινές αντανακλάσεις των φλογών δημιουργούν έναν οπτικό συμβολισμό της μεταμόρφωσης και της αναγέννησης. Ο τρόπος με τον οποίο περιγράφεται η ανάσταση του γερασμένου κριαριού αποτυπώνει την αίσθηση του θαύματος αλλά και την ένταση της ανθρώπινης εμπλοκής, καθώς οι κόρες του Πελία αναγκάζονται να συμμετάσχουν σε μια πράξη με βαθύ συμβολισμό θυσίας.

Ο διάλογος των κοριτσιών με τη Μήδεια αποτυπώνει το ηθικό δίλημμα που συνοδεύει την εξουσία και τη γνώση. Η Άλκηστις διστάζει μπροστά στην πράξη της σφαγής, ενώ η Ευάδνη δείχνει τόλμη για χάρη της οικογενειακής αγάπης. Αυτή η αντίστιξη του φόβου και της τόλμης δεν εξυπηρετεί μόνο την πλοκή, αλλά ενισχύει το θεατρικό βάθος των χαρακτήρων, υπογραμμίζοντας πως η δύναμη δεν είναι αυθαίρετη, μα συνδέεται με προσωπική αφοσίωση και θυσία.

Η έννοια της θαυματουργίας στο Επεισόδιο συνδέεται με την παράδοση της Κολχίδας και με τα μυστικά της Εκάτης, όπως αναφέρεται. Ενσωματώνεται επίσης η ιστορικά καταγεγραμμένη έννοια της «*θαυματαγυρτείας*» (από τους «*φαρμακούς*» της Χαλδαίας και της Κολχίδας της 2ης π.Χ. χιλιετίας, έως και τους απατεώνες, δήθεν «*θαυματοποιούς*» της Ιουδαίας των πρώτων μ.Χ. αιώνων), δηλαδή η ικανότητα να μεταμορφώνεται η πραγματικότητα μπροστά στα μάτια των ανθρώπων με μέσα τεχνητά, χωρίς αυτοί να μπορούν να αντιληφθούν πλήρως τη διαδικασία. Το παιχνίδι με τα μάτια και με τα αυτιά των θεατών, καθώς η Μήδεια κρύβει το γέρικο κριάρι και παρουσιάζει το νεαρό, είναι μια τεχνική η οποία συνδέει το θεατρικό γεγονός με την ψευδαίσθηση της μαγείας και με την υποτιθέμενη «*θεϊκή παρέμβαση*».

Ο Χορός λειτουργεί εδώ ως ηθικός και συναισθηματικός καθρέφτης του κοινού. Τα σχόλιά του για τη δόλια εξουσία του Πελία και την τελετουργική δικαιοσύνη προσφέρουν μια μετα-θεατρική ανάγνωση, υπενθυμίζοντας πως κάθε πράξη, όσο θαυματουργική κι αν φαίνεται, έχει συνέπειες. Η αμφισημία μεταξύ δικαιοσύνης και εκδίκησης, ανάμεσα στην τάξη και το χάος, δίνει στον Χορό διπλό ρόλο: παρατηρητή και κριτή, ενισχύοντας το αίσθημα της τραγικής μοίρας.

Η τελική έξοδος των Πελιάδων και η υπόσχεση της Μήδειας για μεγαλύτερα μυστήρια δημιουργούν αίσθηση αναμονής και κλιμάκωσης. Το Επεισόδιο, ενώ κλείνει με την επίδειξη θαύματος, αφήνει ανοιχτό το μέλλον της πλοκής, ενισχύοντας την ένταση και το μυστηριώδες στοιχείο. Παράλληλα, η παρουσία του Ιάσονα, με τον διακριτικό του ρόλο, υπογραμμίζει την ανθρώπινη διάσταση πίσω απ’ τα μαγικά γεγονότα, ενώ η Μήδεια εμφανίζεται ως καθοδηγήτρια και κυρίαρχη δύναμη.

Τέλος, η χρήση συμβολικών αντικειμένων όπως το Χρυσόμαλλο Δέρας, το καζάνι και τα βότανα, συνδέει την παράσταση με την παραδοσιακή μυθολογική αφήγηση και τα αρχαία τελετουργικά, δίνοντας στον θεατή την αίσθηση ότι παρακολουθεί ζωντανή αναπαράσταση μύθου. Η σκηνή είναι αναπαράσταση της δύναμης της γνώσης και της μαγείας, αλλά και της ανθρώπινης συμμετοχής σε θαύματα, που συνδέει τη Μυθολογία με τον θρησκευτικό και ηθικό στοχασμό.

Β' Στάσιμο

[*Ο ΧΟΡΟΣ κινείται σε αυστηρό σχηματισμό σαν τελετουργικός κύκλος. Το φως είναι χαμηλό με κοκκινωπές ανταύγειες που θυμίζουν φωτιά.*]

ΧΟΡΟΣ
Στροφή Α'
—— Τυφλή εσύ Πίστη —ομόαιμη της Πλάνης,
αμίλητο χτήνος, του Ζόφου η κόρη,
που τρώς σιωπηλά της Ελπίδας το μέλι—,
τη σωφροσύνη με χρυσό τυλίγεις πέπλο·
φαρμάκι σταλάζεις στου νού τις ραγάδες,
να κρύψεις το χάσμα που χάσκει εμπρός τους!
Ανέμυαλες ‘σείς, απειρόκακες κόρες,
βαθιά με τη λαχτάρα πυρωμένες,
στο θάμα πώς να δείτε πανουργία
—την αλεπού μες στον κρινώνα των παρθένων;
Μες σε πλεκτάνης δίχτυα πλανεμένες,
καρπούς θα γευτείτε πικρής αφροσύνης!

Αντιστροφή Α'
—— Το φώς της αλήθειας κρατάς, ω Απόλλων:
περίλαμπρο φάρο, ενάντια στο σκότος!
Γιατί του Πελία απαρνιέσαι τον Οίκο;
Μές στα σκοτάδια, σαν τυφλός, στερνοβαδίζει·
σε τέλους πορεία αδιάφευκτη μπαίνει!
Τη λύκαιν’ ακούνε, μιλάει σαν προφήτης·
κι ασύνετα στέργουν τα δόλια της λόγια
οι άμοιρες του σφάγιου θυγατέρες.
Ασάλευτος της Φύσης είν’ ο Νόμος·
με μηχανέματα δεν πέφτει κι αγυρτείες:
σε δέρμα νέο το γέρικο ν’ αλλάξει,
χρυσάφι η ώριμη σάρκα να γίνει!

Επωδός
—— Της Μήδειας το καζάνι σιγοβράζει·
μα —αντί για νιάτα— θάνατο ζυμώνει:
τα σπλάχνα της γής χολήν αναβλύζουν,
με μίσος που τρέμουν θεοί ν’ αντικρίσουν·
κι η Εκάτη η τρίμορφη τρείς αναδεύει
φρικώδεις κατάρες, σε λέβητ’ ανόσιο:
- ο Πελίας, να σφαχτεί απ’ τις θυγατέρες·
- οι κόρες, μολεμένες, πατροκτόνες·
- ο Ιάσων με το στέμμα ματωμένο,
    κι —αντί για δόξα— αιώνια κατάρα·
Οδύνη ποιά γι’ αυτόν θέ ν’ ανατείλει
απ’ το έρεβος του ανόσιού του δόλου;

[*Ο ΧΟΡΟΣ ολοκληρώνει την κίνησή του, και σταματά σε σχηματισμό που προμηνύει τα επερχόμενα.*]

Σημειώσεις και σχόλια:

Το Β΄ Στάσιμο ξεκινάει με τον Χορό να κινείται σε αυστηρό τελετουργικό κύκλο, ενισχύοντας την αίσθηση θρησκευτικής ή μυστικιστικής τελετής. Η περιγραφή του φωτισμού —με κοκκινωπές ανταύγειες— παραπέμπει σε φωτιά, και δημιουργεί ατμόσφαιρα έντασης και επικείμενου κινδύνου. Η Στροφή Α΄ αναδεικνύει τη θεματική της τυφλής πίστης και της Πλάνης, καθώς η τυφλή προσκόλληση στο λάθος οδηγεί στη δηλητηριώδη απόλαυση της ελπίδας και σε παγίδες πανουργίας. Η χρήση συμβολισμών, όπως η «*αλεπού μές στον κρινώνα των παρθένων*», λειτουργεί ως ποιητική μεταφορά για την εξαπάτηση των αφελών Πελιάδων, που παραμονεύει μέσα σε φαινομενικά αγνή πράξη.

Η Αντιστροφή Α΄ φέρνει αντίστιξη με την καθαρή ματιά της αλήθειας, ενσαρκωμένη από τον Απόλλωνα, που φωτίζει την πορεία των χαρακτήρων. Ο Χορός εδώ σχολιάζει τον ρόλο των θυγατέρων του Πελία, οι οποίες χωρίς επίγνωση συμμετέχουν στο επερχόμενο έγκλημα. Η διατύπωση ότι «*με μηχανέματα δεν πέφτει κι αγυρτείες*» υπογραμμίζει την αναπόφευκτη φύση του Νόμου και της Φύσης· η μαγεία δεν μπορεί να ακυρώσει την ηθική ή φυσική τάξη, ενώ η απόπειρα να ξαναδοθεί ζωή με τεχνητά μέσα προμηνύει τραγικές συνέπειες.

Η Επωδός εντείνει τον τόνο της φρίκης και του προφητικού πόνου. Η εικόνα του καζανιού της Μήδειας που «*σιγοβράζει*» και μεταμορφώνει τη ζωή σε θάνατο υπογραμμίζει την ηθική και φυσική αντιστροφή που συμβαίνει μέσω της μαγείας. Η αναφορά στην τρίμορφη Εκάτη και στις κατάρες που εξαπολύονται πάνω στους ήρωες λειτουργεί ως υπενθύμιση του τραγικού ιστού που συνδέει τις πράξεις τους με τη μοίρα και τον θάνατο· οι κόρες, ο Ιάσονας και ο Πελίας προδιαγράφονται να έχουν μοίρα τραγική, ενώ η ειρωνεία της Μοίρας υπογραμμίζεται με τη φράση «*αντί για δόξα, αιώνια κατάρα*».

Συνολικά, το Στάσιμο αυτό συνδέει την τελετουργία και το θαύμα με την ηθική τάξη, αλλά και με την τραγική βία που ελλοχεύει στις πράξεις των ηρώων. Η «*θαυματαγυρτεία*», που αναφέρθηκε νωρίτερα, συναντά εδώ το καθρέφτισμά της: η μαγεία δεν είναι αθώα, και η μεταμόρφωση του ζώου σε νέο αρνί γίνεται ταυτοχρόνως σύμβολο και προειδοποίηση για την επερχόμενη πατροκτονία και τη δίκαιη τιμωρία. Η σύνθεση του Στασίμου ενισχύει το δραματικό και το μυστικιστικό ύφος της παράστασης, ενώ σχολιάζει το ανθρώπινο πάθος, τη δειλία και την αλόγιστη πίστη στην αυθεντία.

Γ' Επεισόδιο

[*Η σκηνή μεταφέρεται στην αίθουσα του θρόνου του ανακτόρου της Ιωλκού. Ο ΠΕΛΙΑΣ κάθεται στον θρόνο του, γερασμένος αλλά επιβλητικός. Κοντά του η Φρουρά του ανακτόρου. Δίπλα του στέκονται οι τρεις κόρες του. Η ΜΗΔΕΙΑ εισέρχεται, συνοδευόμενη από τον ΙΑΣΟΝΑ.*]

ΠΕΛΙΑΣ
Ξένη —θυγατέρα του Αιήτη και της Κολχίδας,
που έφερες τον Ιάσονα με λάφυρο χρυσόμαλλο—,
διηγούνται οι κόρες μου έργα θαυμαστά·
τα χέρια σου —λένε— έχουν δύναμη να τελέσουν
το άνωθεν αδύνατον: πως νεκρά ζώα ανασταίνεις,
πως το αίμα από χειμώνα το κάνεις άνοιξη.
Είναι όλα αυτά αλήθεια ή ονειροπλασία;

ΜΗΔΕΙΑ
[*Με ταπεινή, ήπια υπόκλιση:*]
Ένδοξε Πελία, άνακτα της Ιωλκού,
δεν φλυαρούν οι κόρες σου:
είδαν το γέρικο κριάρι να σπαράσσεται,
να ρίχνεται σε λέβητα χάλκινο, ιερό·
κι από το βάθος των ζωογόνων ζωμών
να ξεπηδά αρνί νεαρό, ανθοφόρο, σφριγηλό.

ΠΕΛΙΑΣ
Λόγια βαριά· τ' αυτιά μου σκληραίνουν, δεν πείθονται.
Ξένη είσαι· η τέχνη σου πανούργα, σαν κι εσένα:
μαγεία άρρητη, που υπερβαίνει τα όρια των θεών μας…
Ποιους θεούς επικαλείσαι εσύ, στ' αλήθεια;
Και, ποιοι θεοί θα με φυλάξουν από εσένα
—που πρόδωσες πατέρα, αδελφό και πατρίδα;
Κι αν η τέχνη σου κρύβει φαρμάκι;

ΜΗΔΕΙΑ
[*Με περίτεχνη υποκρισία και ρητορική ομορφιά:*]
Μη με δοκιμάζεις με δυσπιστία·
η τέχνη μου έχει ρίζες στα μυστικά της Εκάτης,
και ξεπερνά την ίδια τη δύναμη του Άδη!
Εγκατέλειψα πατρίδα, θρόνο και αίμα,
μονάχα για χάρη ενός άντρα·
έφερα στην Ιωλκό το Δέρας το Χρυσό,
και σου παρέδωσα την αίγλη και τη δύναμή του·
δεν ζητώ το κακό σου· όπλο μου δεν είναι το μαχαίρι·
είναι τα μυστικά των βοτάνων,
οι αρχυρόχοες, φωτοδότρες φλέβες της Σελήνης,
κι η φωνή της θεάς, που μου ψιθυρίζει τα μυστικά της!

ΑΛΚΗΣΤΙΣ
Πατέρα, άκουσέ την· αμφέβαλλα, μα είδα:

η σάρκα του κριαριού άλλαξε,
κι απ’ τον θάνατο νέα ζωή φύτρωσε.
Δεν είναι απάτη, μα θαύμα ανίδωτο!

ΕΥΑΔΝΗ
Φαντάσου, πατέρα!
Ξανά νέος θα ξυπνήσεις —με ρώμη στις φλέβες,
με βλέμμα ακονισμένο σαν λεπίδα,
και δίχως το βάρος των λευκών μαλλιών.

ΑΜΦΙΝΟΜΗ
Όλες είδαμε το θαύμα της ξένης!
Αμφιβάλλεις αυτό στο οποίο γίναμε μάρτυρες;

ΠΕΛΙΑΣ
[*Στρέφεται στον Ιάσονα:*]
Ποια είναι η γνώμη σου, αδελφογιέ, για όλ’ αυτά;
Η Μήδεια δώρο φέρνει σ’ εμένα, που σ’ έστειλα μακριά.
Δεν βλέπεις φαρμάκι και δόλο στα λόγια της;

ΙΑΣΩΝ
[*Με προσποιητή ειλικρίνεια:*]
Θείε, τα λόγια σου δεν έχουν στήριξη.
Η Μήδεια βλέπει καθαρά· δεν κρύβει για ‘σένα κακό.
Κατέχει δύναμη που δεν στρέφεται εναντίον σου,
μα που είναι χορηγία νέας ζωής.
Βλέπει πως ο Χρόνος βαραίνει τους ώμους σου,
κι επιθυμεί να σ’ ανταμείψει που μας δέχτηκες.
Εγώ δεν μιλώ· η απόφαση μένει σ’ εσένα.

ΠΕΛΙΑΣ
[*Διστακτικά:*]
Λέγε, λοιπόν, ξένη:
πώς γίνεται το έργο;
Τί πρέπει να πράξω; Τί θα πάθω;

ΜΗΔΕΙΑ
[*Προχωρώντας προς τον Πελία:*]
Απαιτείται λειτουργία ιερή, μα και τέχνη λεπτή:
πρώτα, το σώμα λυτρώνεται απ’ τη φθορά·
το παλιό αίμα χύνεται, σαν ρέμα που πότιζε χώμα άγονο,
για να δεχθεί το ελιξίριο της νεότητας.
Κατόπιν, μέσα στο ιερό καζάνι μου
—με ρίζες βοτάνων απ’ το Πήλιο,
με επικλήσεις στην Εκάτη και στον Άδη,
και με την ιερή δύναμη του Δέρατος—,
θα δέσω την ψυχή σου με αίμα καινούργιο·
και θα ξυπνήσεις ανανεωμένος
—όχι γέροντας, μα άνδρας ακμαίος·

θα αναγεννηθείς, όπως οι ήρωες στα Ηλύσια Πεδία!

ΠΕΛΙΑΣ
[*Τρομαγμένος:*]
Λέγεις θάνατο!
Μου ζητάς να πεθάνω;
Φρουροί! Σφίξτε δεσμά στα χέρια της μάγισσας!

ΦΡΟΥΡΟΣ
[*Πιάνοντας τη Μήδεια*:]
Άνακτα, να τη δέσουμε;

ΑΛΚΗΣΤΙΣ
[*Μπροστά στους φρουρούς:*]
Πατέρα, σταμάτα! Δεν είναι εχθρός!
Εμείς είδαμε το θαύμα με τα μάτια μας!
Αναλογίσου το δώρο, και περιμάζεψε τη φωνή σου.
Είδα: δεν είναι θάνατος, είναι πέρασμα·
το κριάρι γύρισε το ίδιο, μονάχα δίχως γηρατειά!

ΕΥΑΔΝΗ
Μην αρνείσαι στον εαυτό σου
δώρο που οι θεοί ποτέ δεν χάρισαν σε θνητό!
Κάθε μέρα σε καταβάλλει· το κορμί σου χάνει τη δύναμη.

ΠΕΛΙΑΣ
[*Στους φρουρούς, αργά:*]
Περιμένετε… Αφήστε την.
[*Προς τη Μήδεια:*]
Μίλα ξανά. Πώς γίνεται η τελετή;

ΜΗΔΕΙΑ
[*Ψυχρά:*]
‘Τούτο ζητούν οι δαίμονες της θεάς:
δίχως το αίμα σου να σε λούσει,
δίχως ν’ αναβλύσει απ’ το χέρι των ίδιων σου των τέκνων,
το έργο μένει μισό —κι εσύ χάνεσαι!
Δίχως την τέχνη μου, δεν υπάρχει λύτρωση!

ΑΜΦΙΝΟΜΗ
Εμείς θα σταθούμε κοντά σου·
θ’ αδειάσουμε το παλιό σου αίμα,
για να ποτίσουμε το νέο σου σώμα.

ΠΕΛΙΑΣ
[*Με δέος:*]
Εσείς; Οι θυγατέρες;
Να με σφάξετε με τα ίδια σας τα χέρια;
Ανόσιο, αβάσταχτο…

παραβαίνει κάθε νόμο θεών κι ανθρώπων!

ΕΥΑΔΝΗ
Πατέρα, δεν είναι σφαγή, μα λύτρωση!
Τα χέρια θα τρέμουν, μα η καρδιά θα πονά απ’ αγάπη!
το κριάρι, πατέρα… το κριάρι…

ΠΕΛΙΑΣ
Το κριάρι είναι ζώο! Εγώ είμαι πατέρας σας!
Πώς θα ζήσετε μ’ αυτό το βάρος;

ΕΥΑΔΝΗ
Θα ζήσουμε με τη χαρά να σε βλέπουμε νέο!
Και, αν δεν το κάνουμε, θα ζήσουμε με τη λύπη
που δεν σ’ ελευθερώσαμε απ’ το γήρας!

ΑΛΚΗΣΤΙΣ
[*Γονατίζοντας:*]
Πατέρα, η απόφαση είναι δική σου.
Αν αρνηθείς, θα τη σεβαστούμε.
Αλλά, εφ’ όσον δεχτείς, είμαστε έτοιμες.

[*Παύση. Ο Πελίας κοιτάζει τα γερασμένα του χέρια.*]

ΠΕΛΙΑΣ
[*Βουβός, σπασμένος:*]
Ω, Μοίρες σκληρές…

ΑΛΚΗΣΤΙΣ
Ας περιμένουμε τον πατέρα ν’ αποφασίσει.
Μα, Μήδεια, κι η δική μας καρδιά διχάζεται
ανάμεσα στον τρόμο και στην αγάπη.

ΜΗΔΕΙΑ
Συλλογιστείτε όλοι σας, σοφή Άλκιστι· μα μην αργήσετε:
ο Χρόνος δεν χαρίζεται στους θνητούς·
κάθε του βήμα —βαρύ— φέρνει το τέλος πιο κοντά.

[*Η ΜΗΔΕΙΑ και ο ΙΑΣΩΝ κινούνται προς την έξοδο.*]

ΠΕΛΙΑΣ
[*Με ξαφνική αποφασιστικότητα:*]
Μείνε, Μήδεια —μη φύγεις ακόμη!
[*Με φωνή τρεμάμενη:*]
Ο Χρόνος με αργοσβήνει·
Η δύναμή μου λυγίζει, κι η όραση θολώνει.
Μίλησες για αναγέννηση·
Είναι, όντως, δυνατόν να ξανασταθώ νέος;

ΜΗΔΕΙΑ
Το ορκίζομαι στον Ήλιο, τον παππού μου,
και στην Εκάτη, τη θεά που με συντρέχει:
θα γίνεις όπως στα πρώιμά σου χρόνια
—ίσως ακόμη πιο ακμαίος κι από τότε!

ΠΕΛΙΑΣ
Αν οι κόρες μου δέχονται, δεν αρνούμαι το δώρο.
Πώς προχωράμε; Πότε θα γίνει η τελετή;

ΜΗΔΕΙΑ
Με το φως της αυριανής πανσελήνου:
καζάνι, βότανα —όλα— θα τα έχουμε προετοιμάσει.

ΠΕΛΙΑΣ
Αύριο, λοιπόν.
Σκληρή απόφαση, μα αναπόφευκτη.
Κόρες μου, η Ανάγκη μας δεσμεύει.

ΑΛΚΗΣΤΙΣ
[*Γονατίζοντας:*]
Πατέρα… γονατίζω.
Η ψυχή μου τρέμει, μα υπακούω.

ΕΥΑΔΝΗ
Με όλη μου την αγάπη, θα σε υπηρετήσω.
Σκέψου τη χαρά μας και των τριών μας,
όταν αύριο θα σ’ αντικρίσουμε νέο και ισχυρό!

ΑΜΦΙΝΟΜΗ
Ω πατέρα! Σαν όνειρο φαντάζει:
να ‘σαι δίχως γηρατειά, δίχως τον φόβο του τέλους!

ΜΗΔΕΙΑ
[*Υποκριτικά:*]
Η αγάπη σας, κόρες, με συγκινεί βαθιά.
Ιάσονα, ας προετοιμάσουμε το ιερό μας έργο:
οι κόρες του Πελία θα έρθουν μαζί σου στο Πήλιο,
για να συλλέξετε τα απαραίτητα βοτάνια.
Κι εγώ θα πάω να προετοιμάσω το καζάνι,
σε χώρο μυστικό, μακριά απ’ των πολλών τα μάτια.

[*Η ΜΗΔΕΙΑ, ο ΙΑΣΩΝ και οι ΠΕΛΙΑΔΕΣ αποχωρούν. Ο ΠΕΛΙΑΣ μένει μόνος.*]

ΠΕΛΙΑΣ
[*Μονόλογος:*]
Ω, Μοίρες, δίκοπο μαχαίρι μου προσφέρετε:
η ψυχή κραυγάζει το δώρο της ξένης ν’ απορρίψω,
μα η σάρκα λαχταρά φωτιά για ν’ αναγεννηθεί.

[*Παύση, κυττάζοντας τα γερασμένα του χέρια με φόβο:*]
Μήπως η Μήδεια με τραβά στον γκρεμό;
Μήπως οι αθάνατοι με κολάζουν για την απληστία
—για τον θρόνο που άρπαξα μ’ αίμα αδερφικό;
[*Σείει βίαια το κεφάλι, απορρίπτοντας τη σκέψη:*]
Όχι! Η τύφλωση της κρίσης είναι των γερόντων η μοίρα:
δεν είναι εκδίκηση, μα απάντηση·
δεν είναι απληστία για ζωή, που θα με παρασύρει στο χάος·
είναι τρόμος για το σκοτάδι, που όμως θα με λυτρώσει!

[*Εισέρχεται αγγελιαφόρος.*]

ΑΓΓΕΛΟΣ
Άρχοντα, φέρνω νέα ευχάριστα:
ο Άκαστος, ο γιος σου, επιστρέφει αύριο αργά απ’ το κυνήγι
—φορτωμένος με λεία, και με συνοδεία τιμητική.

ΠΕΛΙΑΣ
Αύριο; Τη νύχτα της ιερής τελετής;
Μη μάθει τίποτε! Πες του πως είμαι άρρωστος
—μην τον φέρουν οι Μοίρες ενώπιον
θεάματος απαγορευμένου σε μάτια θνητά.

ΑΓΓΕΛΟΣ
Όπως προστάζεις, άνακτα.

[*Ο ΑΓΓΕΛΟΣ αποχωρεί.*]

ΠΕΛΙΑΣ
[*Με τρόμο και με δέος:*]
Ο Άκαστος θα φθάσει την ίδια ώρα
που το αίμα μου θ’ αδειάζει σε λέβητα ιερό.
Είναι σημάδι κακό ή θεία ευλογία;
Αύριο, ζωή ή θάνατος· αιωνιότητα ή λήθη.

[*Ο ΠΕΛΙΑΣ αποχωρεί. Ο ΧΟΡΟΣ εισέρχεται, σε κυκλικό σχηματισμό.*]

ΧΟΡΟΣ
—— *Σφίγγει το δίχτυ γύρω απ’ το θήραμα·*
το φρόνημα του γέροντα τυφλώνει η ύβρις.
Ο Πελίας, που μ’ αίμα στερέωσε θρόνο,
τώρα το ίδιο του το αίμα παραδίδει·
κι οι Μοίρες κλείνουν τον κύκλο του!

[*Το φως της σκηνής μειώνεται, καθώς ολοκληρώνεται το Επεισόδιο.*]

Σημειώσεις και σχόλια:

Η συνάντηση της Μήδειας με τον Πελία είναι φορτισμένη από ένταση και αμφιβολία. Ο Πελίας, γερασμένος και διστακτικός, εκφράζει τη δυσπιστία και τον φόβο του απέναντι στην υπερβατική δύναμη της ξένης· οι αμφιβολίες του δεν είναι απλώς για το αποτέλεσμα, αλλά και για την ηθική διάσταση και τον κίνδυνο της μαγείας. Η Μήδεια, αντιθέτως, κινείται με ήπια και οριοθετημένη αυτοπεποίθηση, συνδυάζοντας σεμνότητα και πειθώ· η φωνή της είναι μελετημένη και τα λόγια της ζυγισμένα· η δε παρουσία της σκηνοθετείται, ώστε να φαίνεται ταπεινή αλλά ταυτοχρόνως επικίνδυνη. Ο διάλογος λειτουργεί ως μοτίβο πειθούς: η Μήδεια παρουσιάζει το θαύμα με συγκεκριμένα παραδείγματα, ενώ ο Πελίας προσπαθεί να ανιχνεύσει δόλο ή κίνδυνο. Η σκηνή αυτή χτίζει τη δραματική κορύφωση, καθώς η αμφιβολία του Πελία σπάει σταδιακά, υπό την πίεση των αποδείξεων και της οικογενειακής συμμετοχής, ανοίγοντας τον δρόμο για την αποδοχή της τελετής.

Το Επεισόδιο συνεχίζει με τις κόρες του Πελία να επιχειρούν να τον πείσουν να αποδεχτεί το «δώρο» της Μήδειας. Ο λόγος τους είναι μεθοδικός, επαναλαμβάνοντας μοτίβα που τονίζουν το θαύμα της αναγέννησης («*νέος*», «*δίχως γηρατειά*», «*θαύμα*»), καθώς, ταυτοχρόνως, δημιουργεί κινησιολογικό ρυθμό. Η Άλκηστις, η Ευάδνη και η Αμφινόμη παρουσιάζονται ως μάρτυρες του θαύματος· η γλώσσα τους είναι σφιχτή, ενισχύοντας την πίεση στον πατέρα τους. Η χρήση ρημάτων και φράσεων όπως «*είδα*», «*σκέψου*» και «*εμείς θα σταθούμε*» προσδίδει αμεσότητα και συμμετοχικότητα στη δράση. Η παρουσία των τριών κορών στο Επεισόδιο υπογραμμίζει τη δραματική ένταση μέσω κινήσεων και χειρονομιών οι οποίες συνάδουν με τα λόγια τους. Η Άλκηστις, ως πρωταγωνίστρια της πειθούς, γονατίζει και κινείται σχεδόν χορευτικά, χρησιμοποιώντας αργές, κυκλικές κινήσεις των χεριών, για να δώσει μορφή στο θαύμα και για να ενισχύσει την πίστη του Πελία. Η Ευάδνη ακολουθεί πιο σταθερές και αποφασιστικές χειρονομίες, που μεταφέρουν δύναμη και βεβαιότητα· οι κινήσεις της συνδέονται με λόγια που επιμένουν στη νεότητα και στην αναγέννηση. Η Αμφινόμη διατηρεί πιο ήρεμο αλλά σταθερό ρυθμό, με κινήσεις που υποδεικνύουν λογική και συμμετοχική στάση· η παρουσία της δημιουργεί ισορροπία ανάμεσα στον ενθουσιασμό και τον φόβο. Ο συνδυασμός των τριών ρυθμών —χορευτικός, αποφασιστικός, σταθερός— δημιουργεί ένα συνολικά «κυκλικό» μοτίβο, το οποίο ακολουθεί τη φωνητική πειθώ και ενισχύει την κλιμάκωση της δραματικής κορύφωσης. Η σύζευξη λόγου και σώματος υπογραμμίζει τον χαρακτήρα της σκηνής αυτής: την πειθώ μέσω οικογενειακής σύμπνοιας απόψεων, καθώς την αγωνία του Πελία και την αναγκαιότητα του τελετουργικού.

Η Μήδεια λειτουργεί ως καταλύτης της πλοκής. Ο λόγος της είναι πυκνός και τελετουργικός· συνδέει την τέχνη της με τη δύναμη των θεών και με τα μυστικά της Φύσης. Η αναφορές στην Εκάτη, στον Άδη και στο Χρυσόμαλλο Δέρας δημιουργούν ένα πλέγμα μυθολογικών συνδηλώσεων, το οποίο προσδίδει κύρος και επικινδυνότητα στη διαδικασία της αναγέννησης. Ταυτοχρόνως, η Μήδεια λειτουργεί και ως δραματικός καθρέφτης του Πελία απέναντι στον Χρόνο και στη φθορά του, αναγκάζοντάς τον να λάβει απόφαση. Η χρήση των κορών ως εργαλείων εκδίκησης, αντί η ίδια η Μήδεια να λερώσει τα χέρια της, δείχνει τη σκοτεινή ευφυΐα της: δημιουργεί μια αλυσίδα ενοχής που διαλύει τον Οίκο του Πελία εκ των έσω. Αυτό προοικονομεί τη δική της μελλοντική τραγωδία στην Κόρινθο, όπου θα στρέψει το μαχαίρι κατά των δικών της παιδιών.

Η αντίδραση του Πελία αποτυπώνει σταδιακή μεταστροφή. Αρχικά, διατηρεί δυσπιστία και φόβο· η φράση «*Να με σφάξετε με τα ίδια σας τα χέρια;*» εκφράζει το εσωτερικό του δίλημμα ανάμεσα στη ζωή και στην ηθική του αγωνία. Η σκηνή αυτή αποτυπώνει με σαφήνεια το στοιχείο της εσωτερικής σύγκρουσης: η ανάγκη για ζωή συγκρούεται με το αίσθημα του ανήθικου και του ανόσιου. Το ύφος παραμένει σοβαρό, θεατρικό, χωρίς υπερβολική λυρικότητα που θα μπορούσε να μειώσει την ένταση. Η σκηνή αυτή αντηχεί τον «*Ιππόλυτο*» του Ευριπίδη, όπου η Φαίδρα διαλέγεται με την Τροφό για το ανόσιο της επιθυμίας της, με τη διαφορά ότι εδώ ο Πελίας είναι ταυτοχρόνως θύτης (του Αίσονα) και θύμα (της Μήδειας). Η τραγική ειρωνεία βρίσκεται στο ότι ο Πελίας, που σφετερίστηκε τον θρόνο με φόνο, τώρα παραδίδεται οικειοθελώς σε άλλη μορφή φόνου, πιστεύοντας πως είναι σωτηρία.

Η είσοδος του Αγγέλου και η αναφορά στον Άκαστο φέρνουν μια ρεαλιστική χροιά στο Επεισόδιο, υπενθυμίζοντας την καθημερινή ζωή, η οποία συνεχίζεται παράλληλα με το υπερφυσικό γεγονός. Το στοιχείο αυτό ενισχύει τη δραματική ένταση: η τελετή της αναγέννησης πλησιάζει, ενώ η ζωή του ανακτόρου συνεχίζει με φυσιολογικούς ρυθμούς.

Ο σχολιασμός του Χορού λειτουργεί ως επισφράγισμα. Είναι σύντομος —με λόγο πυκνό και απλό—, και τονίζει την έννοια της ύβρεως και της αναγκαιότητας του θανάτου, υπό τις συγκεκριμένες περιστάσεις. Η εικόνα του Πελία να παραδίδει το αίμα του, καθώς και η εικόνα των Μοιρών να «*κλείνουν τον κύκλο του*» υπογραμμίζουν τη μοιραία

έκβαση των γεγονότων, και ενισχύουν την τελετουργική διάσταση της πλοκής.

Το τελικό μέρος του Επεισοδίου συγκρατεί τη δραματική ένταση και ενισχύει τον πυρήνα της αφήγησης: η αναγέννηση απαιτεί θυσία, η πειθώ οικογενειακή συμμετοχή, ενώ η μοίρα του ανθρώπου εξαρτάται από δυνάμεις πέρα από τη θέλησή του. Η γλώσσα παραμένει σοβαρή, λιτή αλλά πλούσια σε εικόνες και μυθολογικές αναφορές, σε πλήρη συμφωνία με τον χαρακτήρα του έργου.

Γ' Στάσιμο

[*Ο ΧΟΡΟΣ κινείται σε αργό, τελετουργικό ρυθμό που μιμείται την πορεία προς τον θάνατο. Το φως είναι μελανό, με σκιές που θυμίζουν νεκρικό πέπλο.*]

ΧΟΡΟΣ

Στροφή Α'

—— Αιωνία πληγή των θνητών, Δοξαπάτη!
Ο Πελίας —τον θρόνο που πήρε με δόλο—
με ψεύτικη ελπίδα δολώνεται: ψάχνει
στο ψέμα ζωή, να νικήσει τη Φύση.
Θανάτους που έσπειρε υπέρφονη νιότη
στα χρόνια τα στερνά θ' αποθερίσει!
Το αίμα του Αίσονα κραυγάζει, απ' τον Άδη·
στα ίχνη του φονιά οι Ερινύες
σέρνονται· και, ξοπίσω, η παντεπόπτις
Νέμεσις, που του Χρόνου διαπερνά τα πέπλα.

Αντιστροφή Α'

—— Τιμωρέ, εσύ Χρόνε, των νόθων ελπίδων!
Της ανθρώπινης πλάνης υφάντρα, ω Μοίρα,
θνητών στα πατήματα στήνεις παγίδες
—σε όσους η ύβρις τυφλώσει την κρίση.
Κοντά της σφαγής του Πελία η θεουργία:
κοντά το αίμα κόρες να ποτίσει,
της Ιωλκού η γή ν' ανοίξει —μαύρος τάφος.
Φρικτή πλεκτάνη μάγισσας Κολχίδας!
Μα πιο φρικτή του γέρου η απληστία,
που βασιλεύει απάνω στ' αδελφού το πτώμα!

Στροφή Β'

—— Αθάνατοι, ψηλά απ' τον Όλυμπο, θωρείτε
τα πάθη των βροτών· γιατί σιωπάτε ακόμη;
Γιατί, στην Άβυσσο, ελπίδες τους σκορπάτε
για κάτι που ποτέ δε θα κερδίσουν μόνοι;
Πώς στέργετε να 'ρθεί τέτοιας σφαγής το κρίμα,
και στην Ιωλκό να πέσει μίασμα ανόσιο;

Αντιστροφή Β'

—— Κι εσύ, Άκαστε, γυρνάς στα πάτρια εδάφη·
μα, ξέρεις τί σε καρτερεί, τί θα σηκώσεις;
Βαρύ το χρέος που 'ν' στους ώμους σου δεμένο:
οι αδελφές σου φονικές· 'σύ τιμωρός τους.
Μα πώς το ίδιο σου το αίμα να δικάσεις,
όταν το κρίμα δένει ρίζες μες στο σπίτι;

Επωδός

—— Ιδού, η νύχτα φτάνει με κρότο απόκοσμο,

και φέρνει στα σκοτεινά φτερά της τον όλεθρο!
Δέν ψιθυρίζει —μουγγρίζει το μέλλον·
δοκάρι, μπήχνεται στου Οίκου τα σπλάχνα. **874**

[*Ο ΧΟΡΟΣ ολοκληρώνει τη μελαγχολική του κίνηση, και στέκεται σε έναν σχηματισμό που υποδηλώνει πένθος.*]

Σημειώσεις και σχόλια:

Το Γ' Στάσιμο ξεκινάει με τον Χορό να κινείται αργά και τελετουργικά, μιμούμενος την πορεία προς τον θάνατο. Το μελανό φως και οι σκιές —οι οποίες θυμίζουν νεκρικό πέπλο— δημιουργούν ατμόσφαιρα πένθους και υπογραμμίζουν το μοιραίο. Η κίνηση των χορευτών ενισχύει την αίσθηση τελετουργικής καθολικότητας, μεταφέροντας στο κοινό τη βαρύτητα των γεγονότων και το συλλογικό αίσθημα φόβου και δίκαιης τιμωρίας.

Ο Χορός, αρχικά, αναφέρεται στην ύβρη του Πελία, ο οποίος θα επιχειρήσει να υπερβεί τη Φύση και να νικήσει τον Χρόνο. Η απληστία και η αλαζονεία του γέροντα θα επιφέρουν τη δικαιολογημένη καταδίκη, ενώ οι Ερινύες και η Νέμεσις παρακολουθούν την πορεία του. Η εικόνα αυτή ενισχύει την ηθική διάσταση της τραγωδίας: οι πράξεις του ανθρώπου που παραβιάζουν τους θεϊκούς νόμους δεν μένουν ατιμώρητες.

Η πρώτη Αντιστροφή εστιάζει στη θεουργία και στη φρικτή πλεκτάνη της Μήδειας, ενώ υπογραμμίζει και την υπαιτιότητα του Πελία. Το έργο της μάγισσας συνδέεται με το μυστικιστικό και με το απαγορευμένο· όμως, η μεγαλύτερη φρικαλεότητα βρίσκεται στην απληστία του γέροντα, ο οποίος διατηρεί τον θρόνο πάνω στο σώμα του αδελφού του, τον οποίο είχε δολοφονήσει. Ο Χορός δημιουργεί έτσι αντίστιξη μεταξύ ανθρώπινης υπέρβασης και αναπόφευκτης τιμωρίας.

Στη δεύτερη Στροφή, ο Χορός στρέφεται στους θεούς, αμφισβητώντας τη σιωπή τους μπροστά στα πάθη των ανθρώπων. Εκφράζεται το ερώτημα για την απουσία παρέμβασης των αθανάτων, καθώς και η αγωνία για την ανόσια σφαγή που ετοιμάζεται. Στη δεύτερη Αντιστροφή, η αγωνία αυτή μεταφέρεται και στον Άκαστο, ο οποίος επιστρέφει στα πάτρια εδάφη με το βάρος του χρέους της τιμωρίας στους ώμους του, προδομένος απ’ το ίδιο του το αίμα. Το χρέος και η οικογενειακή τραγωδία συνδέονται αξεδιάλυτα με τις θεϊκές και με τις ανθρώπινες δυνάμεις.

Ο Επωδός κλείνει το Στάσιμο με εικόνες νύχτας και αόρατου ολέθρου. Η σιωπή και η μουγκή αναμονή, οι οποίες λαμβάνουν τέλος, υπογραμμίζουν το αβέβαιο μέλλον και την επικείμενη καταστροφή. Η κίνηση του Χορού ολοκληρώνεται με σχηματισμό πένθιμο, ο οποίος ενισχύει την αίσθηση του τραγικού τέλους, καθώς τονίζει την ακαταμάχητη δύναμη της Μοίρας.

Δ' Επεισόδιο

[*Αργά το απόγευμα, στα ιδιαίτερα διαμερίσματα του Πελία. Το δωμάτιο είναι διακοσμημένο με μεγαλοπρέπεια, αλλά με σκοτεινά στοιχεία. Η ΜΗΔΕΙΑ ετοιμάζει το καζάνι, ρίχνοντας πρώτα τα δικά της βότανα, με τελετουργικές κινήσεις. Οι ΠΕΛΙΑΔΕΣ την παρατηρούν, με μείγμα δέους και ανησυχίας.*]

ΜΗΔΕΙΑ
Το λυκόφως πέφτει· κοντά πια, η Σελήνη
θ’ ανατείλει, ασημένια, στα ουράνια·
θα χαρίσει στο ελιξίριο το μυστικό του φέγγος.
Κόρες του Πελία, έχετε συλλέξει τα βοτάνια
απ’ το Πήλιο, κατά πως απαιτεί η τελετή;
Κάθε φύλλο και ρίζα θα δώσουν δύναμη στο καζάνι!

ΕΥΑΔΝΗ
Όλα εδώ είναι, Μήδεια, όπως παρήγγειλες:
το αίμα του λαγού που έπιασε ο Ιάσονας,
οι ρίζες του μανδραγόρα, τα άνθη της νύχτας,
και το δάκρυ του μαύρου κυπαρισσιού.

ΑΜΦΙΝΟΜΗ
Και η χρυσή τρίχα από το Δέρας
—το ισχυρότερο απ’ τα συστατικά, όπως είπες:
την κράτησα στην παλάμη μου όλη μέρα,
νιώθοντας τη ζέση και τη δύναμή της!

ΑΛΚΗΣΤΙΣ
[*Με δισταγμό:*]
Μήδεια, σε υπακούω, μα η ψυχή μου ριγεί·
ο φόβος με σφίγγει, ενώπιον της πράξης·
πες, ειλικρινά, ο πατέρας θ’ απελευθερωθεί;

ΜΗΔΕΙΑ
[*Καθησυχαστικά, λαμβάνοντας και ρίχνοντας τα βοτάνια που έφεραν οι ΠΕΛΙΑΔΕΣ στο καζάνι:*]
Αρχαία, όσο κι ο Κόσμος, η τέχνη της Μεταμόρφωσης·
και το θαύμα της καιρός να εκπληρωθεί:
όπως το φίδι αλλάζει δέρμα κι εμφανίζεται λαμπερό,
έτσι κι ο πατέρας σας θ’ αποβάλει το φθαρμένο σώμα·
σαν από ύπνο βαθύ, θα ξυπνήσει αναγεννημένος.

ΑΛΚΗΣΤΙΣ
Ο λόγος σου βαρύς, σαν μοιραία σκιά·
λες για «*αποβολή*» του σώματος,
μα ακούγεται σαν κραυγή θανάτου.

ΜΗΔΕΙΑ
[*Με υπομονή*:]
Τί είναι ο θάνατος, παρά πέρασμα προς νέα ζωή;
Μην θεωρείς την πράξη αυτή ως αφαίμαξη,

αλλά ως ιερή προσφορά αναγέννησης.
Τα χέρια σας δεν θα δώσουν πόνο, μα λύτρωση·
δεν είδες πώς το κριάρι μεταμορφώθηκε;
Δεν υπέφερε, απελευθερώθηκε.

[*Εισέρχεται ο ΠΕΛΙΑΣ, με βασιλικό μανδύα, φανερά νευρικός.*]

ΠΕΛΙΑΣ
Βλέπω πως οι προετοιμασίες προχωρούν.
Μήδεια, οι κόρες μου γνωρίζουν καλά τον ρόλο τους;

ΜΗΔΕΙΑ
[*Υποκλινόμενη*:]
Όλα προχωρούν, όπως τα έχω προσχεδιάσει:
οι θυγατέρες σου έφεραν όλα τα απαραίτητα.
Τώρα δα, τους εξηγούσα την ιερή διαδικασία.

ΠΕΛΙΑΣ
[*Κυττάζοντας το καζάνι, με ανάμεικτα συναισθήματα:*]
Αυτό… αυτό είναι όπου θα…

ΜΗΔΕΙΑ
Ναι, είναι το λουτρό της αναγέννησης!
Μέσα σ’ αυτό θα συντελεστεί το θαύμα.
Γέμισα το καζάνι με ιερά ύδατα της Κασταλίας,
με βότανα του Πηλίου, και με τη δύναμη του Δέρατος.
Μα, πρώτα, βεβαιώσου για την απόφασή σου·
μια τέτοια τελετή απαιτεί πίστη απόλυτη!

ΠΕΛΙΑΣ
[*Διστακτικά, κι έπειτα αποφασιστικά*:]
Έχω ήδη προαποφασίσει!
Κόρες, είστε έτοιμες για το πέρασμά μου στη νέα ζωή;

ΕΥΑΔΝΗ
[*Με ενθουσιασμό*:]
Πατέρα, είμαι έτοιμη να κάνω ό,τι χρειαστεί!

ΑΜΦΙΝΟΜΗ
Κι εγώ, πατέρα, θα σταθώ δίπλα στις αδελφές μου,
με αγάπη και με αφοσίωση στην καρδιά!

ΑΛΚΗΣΤΙΣ
[*Μετά από παύση:*]
Αν αυτή είναι η επιθυμία σου, πατέρα,
θα υπακούσω —παρότι η καρδιά μου διστάζει.

ΜΗΔΕΙΑ
[*Τελετουργικά:*]
Η ώρα πλησιάζει, που θ’ απαγγείλω τους ιερούς ύμνους·
Πελία, πρέπει ν’ αποσυρθείς και να προετοιμαστείς.
Άλειψε στο σώμα σου ‘τούτο το αρωματικό έλαιο,
που θα βοηθήσει να δράσει το θεραπευτικό ελιξίριο.

[*Η ΜΗΔΕΙΑ δίνει στον ΠΕΛΙΑ φιαλίδιο.*]

ΠΕΛΙΑΣ
Θα επιστρέψω σύντομα, έτοιμος για το θαύμα.
Μήδεια, όταν πετύχεις σ’ αυτή τη μαγική τέχνη,
η ανταμοιβή σου θα ‘ναι αντάξια των έργων σου!

[*Ο ΠΕΛΙΑΣ αποχωρεί.*]

ΜΗΔΕΙΑ
[*Αφού ο ΠΕΛΙΑΣ έχει αποχωρήσει, με μεταβαλλόμενο τόνο:*]
Τώρα, κόρες, ακούστε προσεκτικά·
Η τελετουργία απαιτεί ακρίβεια:
ο πατέρας σας χρειάζεται ν’ αποβάλει ολότελα
το γερασμένο αίμα που γεμίζει το κορμί του.

ΑΛΚΗΣΤΙΣ
[*Ανήσυχα:*]
Τι εννοείς «*να αδειάσει εντελώς*»;
Πώς θα γίνει αυτό χωρίς να…

ΜΗΔΕΙΑ
[*Διακόπτοντας*:]
Ο ύπνος της μεταμόρφωσης είναι βαθύς, Άλκηστι:
σαν θάνατος, μα όχι θάνατος·
είναι το κατώφλι που πρέπει να διαβεί,
για να φτάσει στην αντίπερα όχθη της ζωής·
σαν τον κάλυκα του λουλουδιού που ανοίγει,
μαλακώνοντας τη σκληρή φλούδα για να φανεί ο ανθός.

ΕΥΑΔΝΗ
Τί ακριβώς πρέπει να κάνουμε, Μήδεια;
Πες μας πώς πρέπει κάθε βήμα να βαδίσουμε.

ΜΗΔΕΙΑ
[*Προσφέροντάς τους τ’ ασημένια μαχαίρια:* **]**
Θα τον βοηθήσετε να ξαπλώσει στο ανάκλιντρο:
εκεί, ξεκινά η μεταμόρφωση· εκεί, κάθε φόβος δοκιμάζεται.
Έπειτα, μ’ αυτά τ’ ασημένια μαχαίρια,
θ’ απελευθερώσετε το ρωμαλέο πνεύμα του
απ’ το φθαρμένο σαρκίο που το φυλακίζει.
Όπως το φίδι χαράζει με τα δόντια του

το παλιό του δέρμα για να βγάλει νέο,
έτσι κι εσείς θα βοηθήσετε τον πατέρα σας
ν’ αποβάλει το παλιό του περίβλημα.

ΑΜΦΙΝΟΜΗ
[*Παίρνοντας ένα μαχαίρι, με δέος*:]
Κι έπειτα; Πώς θ’ αναγεννηθεί;

ΜΗΔΕΙΑ
Το σώμα του θα τοποθετηθεί στο καζάνι με το ελιξίριο.
Εκεί, με τη δύναμη των βοτάνων, του Δέρατος,
και των επικλήσεών μου στην Εκάτη,
θα ξαναγεννηθεί, νέος και δυνατός.

ΑΛΚΗΣΤΙΣ
[*Αφού εξετάζει το μαχαίρι με τρόμο*:]
Μήδεια, ‘τούτο που μας προστάζεις
μοιάζει να βάφει τα χέρια μας με αίμα·
σαν να μας καλείς να σφάξουμε τον πατέρα!

ΜΗΔΕΙΑ
[*Με έντονη πειστικότητα*:]
Όχι να τον σκοτώσετε, μα να τον ελευθερώσετε.
Η ζωή κι ο θάνατος συμπορεύονται·
το ένα αρχίζει εκεί που το άλλο τελειώνει,
μα κι αντιστρόφως. Δεν είδες το κριάρι;
Δεν πέθανε, παρά μόνο μεταμορφώθηκε.
Έτσι θα γίνει και με τον πατέρα σας.

[*Εισέρχεται ο ΠΕΛΙΑΣ, φορώντας λευκό χιτώνα, σαν ιερή θυσία.*]

ΠΕΛΙΑΣ
Είμαι προετοιμασμένος, Μήδεια.
Το μύρο έχει λούσει ολόκληρο το κορμί μου.
Αισθάνομαι ήδη αναπάντεχη ελαφρότητα,
σαν τα χρόνια ν’ αρχίζουν να μ’ εγκαταλείπουν.

ΜΗΔΕΙΑ
Είναι η αρχή της μεταμόρφωσης, άρχοντα.
Πρέπει να ξαπλώσεις στ’ ανάκλιντρο που ετοίμασα.
Θα ψάλλω ιερούς ύμνους της αναγέννησης,
κι αμέσως θα ξεκινήσει η ιερή διαδικασία.

ΠΕΛΙΑΣ
Εμπιστεύομαι τη μαγεία σου, Μήδεια·
μα η καρδιά μου χτυπά· βαδίζει σε ξένα χώματα.

[*Ο ΠΕΛΙΑΣ ξαπλώνει στο ανάκλιντρο, με τη συνοδεία των ΠΕΛΙΑΔΩΝ. Η ΜΗΔΕΙΑ κάνει νόημα στις ΠΕΛΙΑΔΕΣ να την πλησιάσουν.*]

ΜΗΔΕΙΑ
[*Ψιθυριστά, στις ΠΕΛΙΑΔΕΣ*:]
Οι κινήσεις σας να ‘ναι γρήγορες κι αποφασιστικές.
Μην αφήσετε τη συμπόνια να εμποδίσει το χέρι σας.
Εγώ θ’ απαγγείλω τις μαγικές επωδούς,
κι εσείς θ’ απελευθερώσετε το γερασμένο αίμα του.
Κάθε χρονοτριβή θα φέρει περισσότερο πόνο.

[*Η ΜΗΔΕΙΑ αρχίζει να τραγουδάει μια υπνωτική μελωδία, ρίχνοντας βότανα στο καζάνι, το οποίο αναδίδει πυκνούς ατμούς, αρχικά λευκούς.*]

ΜΗΔΕΙΑ
[*Τραγουδιστά*:]
—— Εκάτη, δέσποινα τριπρόσωπη,
ξεκλείδωσε της πύλες του φωτός και του ερέβους!
Χάρισε τη σπίθα της άνοιξης στου γέροντα το κορμί·
ένδυσέ τον με φως, με σάρκα άφθαρτη σαν την Αυγή
—λαμπερή, σαν άστρο που ανατέλλει στην Άβυσσο!
Όπως η Σελήνη αλλάζει πρόσωπα στον κύκλο της,
έτσι κι αυτός ας ντυθεί μορφή καινούργια·
και το γήρας ας χαθεί, σαν στάχτη μες στη νύχτα!

[*Οι ΠΕΛΙΑΔΕΣ, υπνωτισμένες απ’ τα ξόρκια και τους παραισθησιογόνους ατμούς, υψώνουν τα μαχαίρια. Οι ατμοί γίνονται πράσινοι.*]

ΠΕΛΙΑΣ
[*Αρχίζει να συνειδητοποιεί*:]
Κόρες μου, τί κάνετε μ’ αυτά τα μαχαίρια;
Μήδεια, είπες πως ο πόνος θα ‘ταν ελάχιστος…

ΜΗΔΕΙΑ
[*Αφού έχει συνεχίσει τα ξόρκια της σε γλώσσα άγνωστη*:]
Ο πόνος είναι η πύλη προς τη λύτρωση, Πελία.
Οι κόρες σου προσφέρουν τη μέγιστη χαρά.
Κλείσε τα μάτια· παραδώσου στη ροή της μεταμόρφωσης!

[*Τα φώτα χαμηλώνουν. Οι ατμοί πυκνώνουν. Οι κινήσεις των ΠΕΛΙΑΔΩΝ γίνονται τελετουργικές.*]

ΕΥΑΔΝΗ
[*Με φωνή έκστασης*:]
Πατέρα, δέξου το δώρο της νιότης,
απ’ τα χέρια που τόσο στοργικά κρατούσες!

ΑΜΦΙΝΟΜΗ
Το γήρας σ’ εγκαταλείπει· η νιότη επιστρέφει,
μέσα απ’ το θαυμαστό βάπτισμα της αναγέννησης!

ΑΛΚΗΣΤΙΣ
[*Με δάκρυα στα μάτια*:]
Συγχώρεσέ μας, για τον πόνο που προκαλούμε,
προς χάριν της αιώνιας ζωής σου!

[*Οι ΠΕΛΙΑΔΕΣ υψώνουν τα μαχαίρια. Ο ΠΕΛΙΑΣ, τρομοκρατημένος, συνειδητοποιεί την παγίδα. Οι ατμοί γίνονται κόκκινοι.*]

ΠΕΛΙΑΣ
[*Με κραυγή*:]
Όχι! Σταματήστε! Η πράξη αυτή είναι φονικό!
Μήδεια, με εξαπάτησες! Κόρες μου, μήη!

ΜΗΔΕΙΑ
[*Αυξάνοντας την ένταση της φωνής της*:]
Μην ακούτε τις κραυγές του πατέρα σας!
Το δειλό πνεύμα φοβάται ν' αφήσει το φθαρμένο σώμα:
όπως το παιδί κλαίει στη γέννα,
έτσι κι ο αναγεννώμενος οδύρεται στιγμιαία.
Συνεχίστε! Μην καθυστερείτε!
[*Υψώνει τα χέρια· οι παραισθησιογόνοι ατμοί πυκνώνουν, με πράσινες και μωβ ανταύγειες.*]
Εκάτη, δέσποινα της νύχτας και των σκιών,
τύφλωσε τα μάτια τους 'μπρός στον θάνατο
—να μη βλέπουν τον πατέρα, μα την αυγή της νιότης!
Η σάρκα του γέροντα είναι κέλυφος ξεραμένο.
Σπάστε το, για θα προβάλει από μέσα του
ο λευκός κύκνος της αναγέννησης!

ΕΥΑΔΝΗ
[*Με κενό βλέμμα, χαμογελώντας:*]
Βλέπω μια λάμψη εκτυφλωτική·
δεν είναι ο πατέρας, είναι θησαυρός κρυμμένος!

ΑΜΦΙΝΟΜΗ
[*Με λεπτό, παράφωνο γέλιο:*]
Το κέλυφος, διάφανο, χρυσίζει!
Κι από κάτω ένας ήλιος, ολόλαμπρος!

ΑΛΚΗΣΤΙΣ
[*Διστάζει, παραπαίει, πλησιάζει και χαράζει τη σάρκα του Πελία:*]
Μα το αίμα… το αίμα τρέχει αληθινό…
κι όμως, λαμπυρίζει κρύσταλλος… μες στη σάρκα.

ΠΕΛΙΑΣ
[*Τρομαγμένος, φωνάζει:*]
Κόρες! Ανοίξτε τα μάτια! Οι ατμοί σας τυφλώνουν!
Δεν χαρίζουν ζωή· είναι μαγγανεία της μάγισσας!

ΜΗΔΕΙΑ
[*Με φωνή παγερή και ακατάβλητη:*]
Ο λέβητάς μου είναι η μήτρα της αναστάσεως!
Χτυπήστε, κόρες! Ρήξατε το κέλυφος!
Ελευθέρωσε τον σπόρο της νιότης!

[*Ο ΠΕΛΙΑΣ τρέμει, καθώς κι οι άλλες δυο ΠΕΛΙΑΔΕΣ πλησιάζουν, με τα μαχαίρια υψωμένα. Δεν έχουμε φόνο επί σκηνής. Το φως μειώνεται σταδιακά, μέχρι να γίνει πλήρες σκοτάδι. Έπειτα, ακούγονται οι κραυγές του, υπονοώντας το φονικό. Στο σκοτάδι, ακούγονται οι βαριές αναπνοές των Πελιάδων.*]

ΜΗΔΕΙΑ
[*Η φωνή της, μόνη στο σκοτάδι*:]
Εκάτη, τρίμορφη… δέξου την προσφορά!
Το αίμα που σου υποσχέθηκα χύθηκε.
Ιδού το θύμα σου! Ιδού τα θηράματά μου!
Η δίκη σου έχει γευθεί αίμα!
Μα η εκδίκηση είναι δροσερή μονάχα στη γλώσσα·
στα μάτια, είναι κόκκινη… και μυρίζει σαν σίδερο!

Το έργο τελέστηκε: ο Πελίας νεκρός·
οι κόρες ματωμένες· ο Ιάσων θριαμβευτής.
Κι εγώ; Εγώ, που άφησα πατέρα, αδελφό, πατρίδα,
τώρα άφησα την τελευταία σταγόνα αθωότητας της ψυχής μου.
Το αίμα δεν ξεπλένεται· μένει, χάραγμα στο στήθος.
Ο φόνος κάθισε πάνω μου σαν λίθινο βάρος·
κι όμως, ξανά θα το κάνω αν χρειαστεί:
για τον άνδρα που αγαπώ,
για τον θρόνο που του ανήκει,
για το παιδί που φέρω.
Μήπως οι θεοί δικαιώνουν;
Ή μήπως η Δίκη διψά για αίμα,
όπως οι θεοί για προσευχή,
για να κρατήσει τον κύκλο της ανοιχτό
—κι αν πάψει να το γεύεται,
σβήνει κι αυτή μαζί με τους θνητούς;
Μήπως η μοίρα μου είναι δεμένη με έργα πορφύρας;
Μέχρι πότε; Ερώτημα που χάνεται στο σκότος.

[*Το φως σβήνει εντελώς. Οι κραυγές του ΠΕΛΙΑ σταματάνε ν’ ακούγονται.*]

ΧΟΡΟΣ
—— Ω, Νύκτα δαιμονία, σκέπασε το θέαμα·
αίμα πατρικό ρέει από θυγατέρων χέρια·
τίνος στόματος φθόγγος θα τ’ αντέξει;
Εκεί όπου το σπλάχνο σφάζει τη ρίζα του,
ακόμη κι οι θεοί αποστρέφουν το βλέμμα.
Η ανάσα του Κόσμου βαραίνει·
άθλιοι ολοφυρμοί τα δώματα θα σείσουν,
καθώς οι κραυγές των Πελιάδων θα γίνουν σίδερο

που θα τρυπήσει τα ίδια τους τα στήθια!
Μήτρα καμιά δεν γέννησε φόνισσες πιο φρικτές·
το αίμα ξέσπασε στη μέθη του δόλου,
σαν ποτάμι που ρήμαξε της Ιωλκού τα θεμέλια!

[*Το φως της σκηνής μειώνεται, καθώς ολοκληρώνεται το Επεισόδιο.*]

Σημειώσεις και σχόλια:

Το Δ' Επεισόδιο εστιάζει στην προετοιμασία του Πελία για τη «μεταμόρφωσή» του, σ’ ένα περιβάλλον που συνδυάζει μεγαλοπρέπεια και σκοτεινή ατμόσφαιρα. Η Μήδεια κυριαρχεί, με τις τελετουργικές κινήσεις της, προσδίδοντας στη διαδικασία της προετοιμασίας μια αίσθηση ιερότητας και αδιαμφισβήτητου ελέγχου. Το «σφιχτό» και τελετουργικό ύφος υπογραμμίζει τη σοβαρότητα της πράξης, χωρίς να ενδίδει σε περιττές λυρικές υπερβολές. Οι Πελιάδες παρακολουθούν με δέος και με ανησυχία, λειτουργώντας ως μέσο για να ενισχυθεί η δραματική ένταση του Επεισοδίου.

Η Μήδεια εμφανίζεται ως πλήρως αποφασιστική και ως γνώστης των μυστικών της τέχνης της μεταμόρφωσης. Ο λόγος της είναι καθοδηγητικός και καθησυχαστικός, ακόμη και όταν περιγράφει πράξεις οι οποίες επιφέρουν φαινομενικό θάνατο. Η μεταμόρφωση παρουσιάζεται μέσω αλληγορικών εικόνων —όπως το φίδι που αλλάζει δέρμα ή το λουλούδι που ανοίγει τον κάλυκά του—, διατηρώντας με τον τρόπο αυτόν τη σύνδεση με τον μύθο αλλά και με την τραγική παράδοση. Η Μήδεια συνδυάζει γνώση, πειστικότητα και τελετουργικότητα, καθιστώντας την κινητήριο δύναμη του Επεισοδίου.

Ο Πελίας, από την άλλη, εμφανίζεται αρχικά διστακτικός και νευρικός, αντιπροσωπεύοντας την ανθρώπινη αμφιβολία και τον φόβο μπροστά στο άγνωστο. Η μετάβασή του από την ανησυχία στην αποφασιστικότητα δείχνει την πίστη του στη διαδικασία, ενώ ταυτοχρόνως αφήνει να φανεί η ψυχολογική ένταση και η ευαλωτότητά του. Η αλληλεπίδρασή του με τη Μήδεια αναδεικνύει τη δυναμική μεταξύ εξουσίας και εμπιστοσύνης που καθορίζει το Επεισόδιο, ενώ οι αντιδράσεις του ενισχύουν την τραγική του φόρτιση.

Οι Πελιάδες, περιορισμένες σε λόγο αλλά πλήρεις συναισθημάτων, αποτελούν τον καθρέφτη των ηθικών και των συναισθηματικών συνεπειών της πράξης. Ο φόβος, η αφοσίωση και η εκστατική υπακοή τους δημιουργούν αντίστιξη με την ψυχρή αποφασιστικότητα της Μήδειας. Μέσα από την περιορισμένη τους φωνή, αναδεικνύεται η ένταση του Επεισοδίου, καθώς και η δραματουργική ανάγκη για μέτρια έκθεση συναισθημάτων, ώστε η πράξη της αναγέννησης να παραμείνει το κεντρικό δραματικό γεγονός. Οι διαφορετικοί χαρακτήρες των Πελιάδων αντικατοπτρίζονται και στα διαφορετικά τους μονοπάτια προς την παραφροσύνη: η Άλκηστις βλέπει την αλήθεια αλλά επιλέγει την πλάνη· η Ευάδνη πιστεύει τελείως· η Αμφινόμη χάνει την επαφή με την πραγματικότητα.

Η χρήση των παραισθησιογόνων ατμών είναι πρωτότυπο δραματουργικό στοιχείο, το οποίο δικαιολογεί την ψυχολογική κατάρρευση των Πελιάδων. Δεν είναι απλώς «μαγεία» αλλά μέσο «εξαναγκασμού» που η Μήδεια, ως εγγονή του Ήλιου και ανιψιά της Κίρκης, γνωρίζει άριστα. Η σκηνή θυμίζει (και είναι επηρεασμένη από) τις «*Βάκχες*» του Ευριπίδη, όπου ο Διόνυσος οδηγεί την Αγαύη σε μανία που τη φέρνει να διαμελίσει τον γιο της, Πενθέα.

Η κορύφωση του Επεισοδίου επιτυγχάνεται μέσα από την κλιμάκωση της τελετουργίας, τους αυξανόμενους ατμούς και το σκοτάδι, και τη συνειδητοποίηση της πραγματικής φύσης της πράξης από τον Πελία. Η ένταση αυξάνεται, διατηρώντας το μυθικό και τραγικό στοιχείο, ενώ η λιτή γλώσσα διατηρεί την επικέντρωση στη δράση και στις ηθικές της συνέπειες. Το Επεισόδιο επιδιώκει να συνδυάσει το τελετουργικό ύφος με την ηθική και ψυχολογική ένταση, εμβαθύνοντας στους χαρακτήρες και ενισχύοντας την τραγική διάσταση της ιστορίας.

Η «μεταμόρφωση» του Πελία σχεδόν εμφανίζεται ως επί σκηνής ολοκληρωμένος φόνος. Όμως, με θεατρικούς όρους, η ένταση της πράξης αυτής παρουσιάζεται και μεταφέρεται μέσω του σκότους και των συμβολικών κινήσεων, διατηρώντας τον φόνο σε επίπεδο τελετουργικής πράξης. Η σκοτεινή σκηνοθετική διαχείριση επιτρέπει στο δράμα να εξετάσει τις συνέπειες της εξουσίας, της μαγείας και της εκδίκησης, ενώ οι χαρακτήρες βιώνουν την πλήρη τραγική τους ένταση. Ο φόνος υπάρχει ως γεγονός, αλλά η τέχνη της επί σκηνής αφήγησης τον μετατρέπει σε μέσο

δραματουργικής και συμβολικής έκφρασης, κρατώντας το κοινό σε πνευματική και ηθική σύνδεση με τον Μύθο και με το τελετουργικό πλαίσιο. Με αυτόν τον τρόπο, η βία δεν εκτίθεται ωμή στο κοινό, και το Επεισόδιο αυτό αποσκοπεί στο να υπηρετήσει την τραγική δομή και την ψυχολογική ανάπτυξη των χαρακτήρων χωρίς να διασαλεύει την ηθική τάξη της Αττικής Τραγωδίας, αν και παραβαίνει, τυπικά, έναν απ’ τους πιο ουσιαστικούς της κανόνες· σε κάθε περίπτωση, η οποιαδήποτε (λεκτική και μόνο, στο σκοτάδι) έκθεση στη βία περιορίζονται στις σκηνοθετικές οδηγίες, και όχι στον κορμό του κειμένου. Εν τέλει, ο καταληκτικός μονόλογος της Μήδειας, στο σκοτάδι, λειτουργεί ως αποκάλυψη: η εκδίκηση δεν φέρνει κάθαρση, παρά μόνο πικρία.

Η Μήδεια, εδώ, παύει να είναι απλώς η τελετουργική ιέρεια της εκδίκησης, και αρχίζει ν’ αντιλαμβάνεται το βάρος του αίματος. Δεν μετανοεί ακόμη, αλλά αναγνωρίζει. Το βλέμμα της στρέφεται εντός της· η βεβαιότητα ραγίζει, και στη θέση της φυτεύεται ο πρώτος κόκκος ενοχής. Αυτή η μεταστροφή προοικονομεί την ηθική αμφισημία που θα κυριαρχήσει αργότερα στη «*Μήδεια*» του Ευριπίδη: τη γυναίκα που ξέρει πως διαπράττει το ανείπωτο και, παρ’ όλα αυτά, το πράττει, διότι το θεωρεί δίκαιο και αναπόφευκτο.

Δ' Στάσιμο

[*Ο ΧΟΡΟΣ κινείται σε σχηματισμό θρήνου. Το φως είναι σκοτεινό, με μπλε και μωβ αποχρώσεις που υποδηλώνουν πένθος. Οι κινήσεις είναι αργές και βαριές.*]

ΧΟΡΟΣ
Στροφή Α'
Ημιχόριο Α' [*με βαθιά, βραχνή φωνή*]:
—— Αλίμονο... αλί μου!
Τι φάσμα απλώνεται απ’ του Άδη τα βάθια;
Παίρνει μορφή… σέρνεται… πέφτει βαρύ!
Φωλιάζει στα σπλάχνα του θρόνου:
κατάρα άσβεστη στης Ιωλκού τα χώματα!
Ω Πελιάδες, ‘σείς, κόρες μιασμένες!
Με χέρι πατροκτόνο,
βαμμένο μ’ αίμα οικείο
—απ’ αγκάλη μητρική στερημένες,
από ευλογία πατρική αποδιωγμένες,
απ’ το βλέμμα των θεών ξεγραμμένες!

Ημιχόριο Β' [*σαν απόκρυφη λειτουργία*]:
—— Ποιά γή να σας δεχτεί,
το μόλεμα για να ξορκίσει;
Ποιου ουρανού σκέπη καθάρια να σας φωτίσει;
Η Εκάτη σάς φίλησε στο στόμα·
πατροκτονία, αυτοχειρία, προδοσία, δόλος:
όλα μαζί πλέκουν στεφάνι άγους,
—αισχύνης διάδημα βδελυρό—,
για να κοσμήσουν τον αρχαίο Οίκο του Πελία,
που στέκει, στον ξεπεσμό, γονατισμένος.

[*Παύση —σιγή παγωμένη.*]

Αμφότερα τα Ημιχόρια [*με ένταση*]:
—— Ιώ Μήδεια! Ιώ, δολόφρονη!
Φαρμάκι της Κολχίδας, μάγισσα πυρφόρα,
τις ψυχές μάγεψες!
Μάστιγα θεών, ολέτειρα θεσμών!

Αντιστροφή Α'
Ημιχόριο Α' [*τελετουργικά, αργά, με φωνή σκοτεινής χορωδίας*]:
—— Καταφθάνει η Δίκη
—βαρυστέφανη κι αδυσώπητη.
Και, ξοπίσω της, οι Ερινύες
χορεύουν σταυρωτά, σαν Μαινάδες·
αίμα καλούν, για αίμα κραυγάζουν:
«Ούτε η λήθη θα σκεπάσει τα κακά,
ούτ’ ο χρόνος θα γιατρέψει τα δεινά!

Θερίζετε το κρίμα σας,
και πολλαπλώς θ’ αντιπάθετε
—γενιά, απ’ τη γενιά θα βαραίνει με το άχθος,
ως την εσχάτη των ημερών!»

Ημιχόριο Β':
—— *Ιώ, Άκαστε! Ιώ, υιέ κακοδαίμονος!*
Φτάνεις κι εσύ, άμοιρος,
του πατρός σου τιμωρός αυτόκλητος·
μα, πώς τις ανόσιες αδελφές να εκδικηθείς,
δίχως και τα δικά σου χέρια να μολύνεις;
Του μίσους το σπέρμα σου ξάναψε φλόγα·
κι η φλόγα, στα στήθια σου, ορίζεται νόμος.

Αμφότερα τα Ημιχόρια [*με οργή και πένθος*]:
—— *Των συμφορών το νήμα πότε θα κοπεί;*
Γενιά ποια πρώτη θα γλυτώσει
απ’ του αίματος το αβάσταχτο άχτι;
Γενιά ποια, στερνή, θα ξοφλήσει την Ύβρη;

Στροφή Β'

Ημιχόριο Α' [*με σβηστή ομιλία, τεμαχισμένη*]:
—— *Πελιάδες… σκιές δυσώνυμες…*
η μία έσβησε, κατέπεσε στον Άδη:
το χέρι της αιώνια σιωπή για πένθος της φόρεσε·
κι η Περσεφόνη την μαυρόντυσε,
με δάφνη πορφυρή στεφανωμένη.
Οι δε υπόλοιπες κατά γης αλητεύουν.
»Της μνήμης φυγάδες,
αποδιωγμένες απ’ τους θεούς,
λησμονημένες απ’ τους θνητούς
—μήτε ήλιου φως σας βλογάει,
μήτ’ ανθρώπου βλέμμα σας στέργει!»

Ημιχόριο Β' [*καταγγελτικά*]:
—— *»Πιά η πόλη σας δεν σας γνωρίζει,*
μήτε το ίδιο σας το αίμα!
Δεν υπάρχει για ‘σάς ούτε φιλία ούτε ξενία.
Μνήμη είστε —τραύμα είστε!—,
τάφος του ίδιου σας του Οίκου!
Απόβλητες, την Οικουμένη θα πλανηθείτε
μισητές, μνημεία ζώντα της αμαρτίας!»

Αντιστροφή Β'

Ημιχόριο Α' [*σαν γρυλλιστός ψαλμός*]:
—— *»Ούτε τεθνηκυίες ανάπαυση θα βρείτε!*

Η Περσεφόνη δεν σπλαχνίζεται
ψυχές ανόσιες, σαν τις δικές σας·
αποστρέφει το πρόσωπό της, μελανειμονούν,
σαν τα μαύρα σκυλιά του Άδη
πατροκτονία οσφρανθούν!»

Ημιχόριο Β' [*καταγγελτικά*]:
—— Άφεση μόνο εάν οι σεμνές θεές,
οι Ευμενίδες, σας σπλαχνιστούν·
αν, καθαίροντας το μίασμα με φωτιά,
θέσουν τέλος στο πάθος,
και, παιδιά γενόμενες, εις φώς ανέλθετε, εκ νέου!
Αλλά…
ποιός γνώρισε το μέτρο της άφεσης των θεών;
Ποιού θνητού ο νούς ποτέ διείδε
τη βουλή των αθανάτων για τις ανόσιες πράξεις;

Επωδός [*προς τον Ιάσονα:*]
Ημιχόριο Α' [*ψιθυριστά στην αρχή, crescendo έπειτα*]:
—— Ιάσονα…
του Αίσονα βλαστάρι…
εζήτησες σκήπτρο,
μα βρήκες φλόγες κι όλεθρο.
Η Κολχίδα, δίπλα σου·
όχι σύμμαχος, μα φθορεύτρα!

Ημιχόριο Β':
—— Σαν τον Οιδίποδα,
τον τρίς επικατάρατο,
εκπλήρωσες τον χρησμό…
μα ποδοπάτησες
την ίδια σου τη μοίρα!

Αμφότερα τα Ημιχόρια:
—— Την εξουσία πάσχισες ν' αδράξεις,
μα έσφιξες κάρβουνο που μάτωσε το χέρι!
Αίμα στάζει, ζεστό!
Κραυγή σηκώνεται μέσ' απ' τις στάχτες!

Κομμός
***Αμφότερα τα Ημιχόρια* [*ομόφωνα, αργά, ρυθμικά*]:**
—— Ποιος ξέφυγε απ' το πεπρωμένο;
Ποιος λύγισε τη βουλή των Μοιρών;
Τρεις σκιές ανείδωτες
—τρεις υφάντρες αμείλικτες—
κλώθουν το νήμα, δίχως έλεος.
Όσο πιο ψηλά φρονεί κάποιος,

τόσο πιο βαθιά θα καταπέσει·
όσο ταχύτερα την Κλίμακα σκαρφαλώνει,
τόσο σφοδρότερα θα συντριβεί!

[*Κοινή Αναφώνηση – Απόκοσμη Χορωδία:*]

—— Ω, Ιωλκέ, μήτρα και τάφε μαζί,
μητέρα νεκροστόλιστη,
θρήνησε για τα τέκνα σου
—άλλα άψυχα, κι άλλα σκορπισμένα.
Το αίμα ζητά αδερφό!
Το κρίμα γεννά τιμωρό!
Κι οι θεοί, ό,τι σκόρπισαν, το μαζεύουν·
κι απ' τ' ανομήματα σπέρνουν ζοφώδη παγκαρπία!

[*Ο ΧΟΡΟΣ ολοκληρώνει τη θρηνητική του κίνηση. Σκοτάδι. Μόνο τύμπανο, αργό. Σιωπή. Προετοιμάζεται η τελική σκηνή της τραγωδίας.*]

Σημειώσεις και σχόλια:

Η σκοτεινή ατμόσφαιρα του Δ' Στασίμου υπογραμμίζει την αδιάκοπη συνέχιση της βίας και της εκδίκησης μέσα στον Οίκο του Πελία. Ο Χορός, με τις αργές, βαριές κινήσεις, υπό το μπλε-μωβ φως, λειτουργεί ως θεατρικός διαμεσολαβητής, μεταφέροντας το πένθος, την κατάρα και την πατροκτονική τραγωδία, χωρίς την ανάγκη άμεσης ωμής απεικόνισης. Οι στίχοι και η τελετουργική εκφορά τους, δίνουν έμφαση στο κοινωνικό και στο ηθικό βάρος των πράξεων, ενώ η τελετουργικότητα των κινήσεων καθιστά το αίμα και την οργή περισσότερο συμβολικές παρά βιωματικές έννοιες.

Η συνεχής αναφορά στη Δίκη, στις Ερινύες και στις Ευμενίδες, καθώς και η ένταση του προφητικού λόγου, ενισχύουν τη διαχρονική διάσταση του Μύθου: οι πράξεις των πρωταγωνιστών δεν μένουν χωρίς συνέπειες. Η μοίρα, η θεϊκή τιμωρία και η ηθική τάξη πλέκονται αξεδιάλυτα με το αίμα και με το πένθος, δημιουργώντας ένα ισχυρό αίσθημα αναπόφευκτης καταδίκης που βαραίνει κάθε γενιά.

Οι χαρακτήρες αναδεικνύονται μέσα από το Στάσιμο αυτό με τρόπο ο οποίος ενισχύει το ψυχολογικό βάρος της τραγωδίας. Οι Πελιάδες εμφανίζονται ως θύματα και ταυτοχρόνως ως φορείς του κακού, ακραία διαμορφωμένες από την έλλειψη προστασίας και τη θεϊκή εγκατάλειψη. Η αμφιθυμία τους, ανάμεσα στον φόβο και στην υποταγή στη μοίρα, καθιστά την πράξη του φόνου ακραία συμβολικό και όχι απλώς βίαιο γεγονός. Ο Ιάσονας, ενώ απουσιάζει σκηνικά, επηρεάζεται έμμεσα από τα γεγονότα, δείχνοντας πώς η απουσία του δεν αναιρεί την ευθύνη του και τις συνέπειες που τον βαραίνουν.

Το Στάσιμο αυτό επιτρέπει επίσης στο κοινό να βιώσει την ένταση και την τραγική ατμόσφαιρα, χωρίς να εκτίθεται σε ωμή βία. Η χρήση του σκότους, των συμβολικών κινήσεων και του ρυθμού, καθώς και η συνεχής αναφορά σε προφητικά και σε θεϊκά στοιχεία, συντηρούν την ηθική και την πνευματική τάξη, ενώ ταυτοχρόνως διατηρούν τη δραματουργική δύναμη. Λειτουργεί ως κορύφωση της ψυχολογικής, ηθικής και θεματικής έντασης του έργου. Συνδέει τον Μύθο με τη θεατρική τελετουργία, αναδεικνύοντας τις συνέπειες της εξουσίας, της προδοσίας και της εκδίκησης. Αναφέρεται στη βία μέσω συμβολισμών και σκηνικής διαχείρισης, υπηρετώντας την ηθική τάξη της Αττικής Τραγωδίας.

Ε' Επεισόδιο

[*Η σκηνή στην αυλή του ανακτόρου. Έχει ξημερώσει. Ο ΧΟΡΟΣ βρίσκεται ήδη επί σκηνής. Εισέρχεται βιαστικά η ΤΡΟΦΟΣ, με πρόσωπο χλωμό και αλαφιασμένη.*]

ΤΡΟΦΟΣ
Γυναίκες της Ιωλκού, ακούστε τρομερά μαντάτα:
ο Οίκος του Πελία καταβυθίστηκε στο πένθος,
και μίασμα απλώθηκε σε κάθε γωνιά της πόλης!
Ουδέποτε η όψη μου συνάντησε τέτοιο κακό·
ό,τι είδαν χτες τα μάτια μου, φρίξαν να το δεχτούν!

ΧΟΡΟΣ
—— *Θεοί, ποια φωνή συντρίβει τα δώματα;*
Πιστή γερόντισσα, πες μας: τί κακό συνέβη;
Ποια πράξη τραγική χάραξε στο πρόσωπό σου
σιωπή και φόβο, κι είναι χλωμό σαν του Άδη σκιά;

ΤΡΟΦΟΣ
Ο άνακτας Πελίας είναι νεκρός —σκοτωμένος
απ' τα χέρια των θυγατέρων του, με δόλιο τέχνασμα:
η Μήδεια, η Κολχίδα, τις παρέσυρε με λόγια ψευδή
πως η μαγική της τέχνη θα του 'δινε πίσω τα νιάτα.

ΧΟΡΟΣ
—— *Ω φρίκη ανείπωτη! Σκοτάδι απλώνεται βαρύ*
πάνω στην Ιωλκό —κατάρα ανίερης σφαγής!
Πες μας, Τροφέ: πώς τελέστηκε τέτοιο αιματοκύλισμα,
κι η πόλη μας πλέον το φέρει ως σημάδι βδελυρό;

ΤΡΟΦΟΣ
Χθες, η Μήδεια ετοίμαζε λειτουργία στα δώματα
—με βοτάνια, με μυστηριώδεις κι αλλόκοτες τελετές,
και με χάλκινο καζάνι που κόχλαζε μ' αρώματα παράξενα.
Αργά, κατά το δείλι, κατέφτασαν οι Πελιάδες,
έχοντας φέρει ειδικά βοτάνια που 'χε ζητήσει η Μήδεια.
Έπειτα, έφτασε ο άρχοντας, ντυμένος με λευκό χιτώνα
και μυρωμένος, σαν προσφορά ιερή στους θεούς.
Ανατρίχιασα σύγκορμη και ταράχτηκα,
σαν άκουσα την Κολχίδα να λέγει στις κόρες:
«*Πρώτα το γέρικο σώμα πρέπει ν' αδειάσει*
απ' το παλιό αίμα, για να ξαναγεννηθεί.»!
Τρόμος με πάγωσε: κατάλαβα το τέχνασμά της,
μα ήταν αργά να προειδοποιήσω τον άρχοντα·
οι κόρες είχαν υπνωτιστεί απ' τα μαγέματα της ξένης
κι απ' τους ατμούς που ανέδιδαν τα βοτάνια στο καζάνι.

ΧΟΡΟΣ
—— *Και, πώς συνέβη το φρικτό φονικό;*

Πώς οι κόρες σήκωσαν χέρι στον πατέρα τους;

ΤΡΟΦΟΣ
Κρύφτηκα πίσω από ένα παραπέτασμα, τρεμάμενη
κι ανήμπορη ν’ ανακόψω τη λύσσα της ξένης.
Η Μήδεια έδωσε στις κόρες ασημένια λεπίδια,
λέγοντας πως θα «*λυτρώσουν*» τον πατέρα τους
απ’ το «*φθαρμένο σαρκίο που τον φυλακίζει*».
Ο Πελίας, μισοναρκωμένος από κάποιο φαρμάκι
—που του ‘χε δώσει η μάγισσα ν’ αλείψει στο σώμα—,
δεν κατάλαβε αμέσως τι συνέβαινε·
μα, σαν είδε τα μαχαίρια να λαμπυρίζουν στο φως,
αντιλήφθηκε την παγίδα· φώναξε, ικέτευσε·
όμως η Μήδεια σκέπαζε την απόγνωσή του,
με ανίερες ψαλμωδίες και με πυκνούς ατμούς.
Πρώτη χτύπησε η Ευάδνη, με πίστη φανατισμένη·
έπειτα η Αμφινόμη, με γέλιο σπασμωδικό και λαβή τρεμάμενη·
η Άλκηστις —δακρυσμένη— δίστασε, κι άπλωσε το χέρι με βάσανο·
μα το μαχαίρι, σαν ζωντανό, απ’ τη μανία ωθούμενο,
οδήγησε το χέρι της και χτύπησε τον πατέρα της!
τα μαγικά ξόρκια της Μήδειας και οι ατμοί
απ’ το καζάνι είχαν οιστρηλατήσει τις κόρες:
τους είχαν πάρει το μυαλό, και νίκησαν την κρίση·
τρεις φορές το μαχαίρι υψώθηκε κι απ’ τις τρεις·
τρεις φορές κατέπεσε, μανιασμένο, στα στήθη του Πελία·
το αίμα του άρχοντα έβαψε τα χέρια των θυγατέρων!

ΧΟΡΟΣ
—— *Ω, φριχτή, ανόσια πράξη! Μίασμα αιώνιο!*
Πού ήταν οι θεοί, να εμποδίσουν τέτοια κακουργία;

ΤΡΟΦΟΣ
Οι κόρες —ακόμη πιστεύοντας στο ψέμα— τον διαμέλισαν,
κι έβαλαν το σώμα του άμοιρου πατέρα τους στο καζάνι,
ελπίζοντας να τον δουν ν’ αναγεννάται, ισχυρός.
Μα, τότε, η Μήδεια, με άγριο γέλιο, αποκάλυψε την αλήθεια:
«*Ανόητες! Καμιά μαγεία δεν ανασταίνει νεκρούς!*
Εκδίκηση πήρα για τον Αίσονα· κι εσείς το εργαλείο μου!».
Οι Πελιάδες κατέρρευσαν, βάζοντας στον νου
το μέγεθος της απάτης και του εγκλήματος.
Η Άλκηστις, σπαράζοντας, ζήτησε να τη θανατώσουν·
η Ευάδνη έπεσε χάμω άναυδη, κυττώντας τα ματωμένα χέρια·
κι η Αμφινόμη, μανιασμένη, με κραυγές τραβούσε
τα πορφυρά απ’ το αίμα του πατρός μαλλιά της
—προσπαθώντας να τα ξεριζώσει, μήπως και λυτρωθεί.

ΧΟΡΟΣ
—— *Και η Μήδεια με τον Ιάσονα; Πού βρίσκονται;*
Πώς στέκεται ο Ιάσων, μπροστά σε τέτοιον δόλο;

ΤΡΟΦΟΣ
Ο Ιάσων εισόρμησε, αμέσως μετά το μακελειό,
ρωτώντας αν η πράξη είχε, επί τέλους, τελεστεί
—σαν να ‘θελε να ρίξει ασήκωτο φορτίο.
Η Αμφινόμη, αλλοπαρμένη, τον κατηγόρησε ως συνένοχο·
ψυχρός, ανήγγειλε πως εκδικήθη τον θάνατο του πατρός του.
Η Μήδεια, παγερή, αναφώνησε πως ο θρόνος
ανήκει πλέον στον γιο του προδομένου Αίσονα.
Τότε, η Ευάδνη —κατακαμένη από μανία κι απόγνωση—
άρπαξε το ματωμένο ασήμι που ‘χε σφάξει τον πατέρα της,
και με ορμή το βύθισε μεμιάς στα στήθια της·
το αίμα της χύθηκε απάνω στο αίμα του Πελία,
καθώς έπεφτε νεκρή δίπλα στο καζάνι με το σώμα του.

ΧΟΡΟΣ
—— *Ω Μοίρες, αδυσώπητες! Διπλό το πένθος*
—και διπλό το μίασμα!— στον Οίκο του Πελία!
Και οι άλλες δυο; Ποια τύχη τις προσμένει;

ΤΡΟΦΟΣ
Η Άλκηστις, βλέποντας την αδελφή της νεκρή,
αγκάλιασε την Αμφινόμη· και, μαζί, όρμησαν μακριά,
ζητώντας άσυλο —ικέτιδες στον ναό της Ήρας.
Εκεί βρίσκονται, προστατευμένες, περιμένοντας
την επιστροφή του Ακάστου, του αδελφού τους·
ο νέος επιστρέφει σήμερα απ’ το κυνήγι, όπου έλειπε
—ανυποψίαστος για τον χαμό του πατέρα του
και την καταστροφή που χτύπησε τον Οίκο του!
Ποιος θα του ανακοινώσει την ανόσια ‘τούτη πράξη;
Ποιος θα του πει πως η Μήδεια και ο Ιάσων
έκαμαν τις αδελφές του φόνισσες του πατέρα του;

ΧΟΡΟΣ
—— *Τρομερή —μα δίκαιη— θά ‘ναι του Άκαστου η οργή!*
Η θεά της Εκδίκησης θα βρεί νέο τελεστή της,
στο πρόσωπο του γιού του αδικοσφαγμένου!

[*Εισέρχεται βιαστικά ένας ΑΓΓΕΛΟΣ.*]

ΑΓΓΕΛΟΣ
Πού είναι ο άρχοντας; Πού οι κόρες του;
Φέρνω νέα χαρμόσυνα, απ’ τα όρια της πόλης!

ΤΡΟΦΟΣ
Μίλα, αγγελιαφόρε —αν και φοβάμαι πως τα νέα σου
θα προσθέσουν θλίψη σε θλίψη ήδη αμέτρητη!

ΑΓΓΕΛΟΣ
Ο Άκαστος είναι κοντά στις πύλες, με τη συνοδεία του.

Καταφθάνει, για να φέρει τα τρόπαια του κυνηγιού
στον πατέρα του και στις τρεις αδελφές του.

ΤΡΟΦΟΣ
Ω δυστυχή Άκαστε! Αντί για αγκαλιά πατρική,
θα βρεις τον Οίκο σου ριγμένο στο χώμα,
και τον θρόνο σου σφετερισμένο απ’ τον Ιάσονα!

ΑΓΓΕΛΟΣ
Τί εννοείς, γερόντισσα; Τί συνέβη στο ανάκτορο;
Διακρίνω θλίψη —μαζί και τρόμο— στο πρόσωπό σου.

ΤΡΟΦΟΣ
Ο Πελίας έσβησε· τον σφάξανε, με μανία, οι ίδιες του
οι θυγατέρες, υπνωτισμένες απ’ τα μάγια της ξένης·
η Ευάδνη, έπειτα, πήρε τη ζωή της με τα χέρια της,
από αισχύνη και θλίψη· οι άλλες δυο κρύβονται,
ικέτιδες στον ναό της Ήρας, ν’ αποφύγουν τη λαϊκή οργή.

ΑΓΓΕΛΟΣ
Τί λες; Τί συμφορά είν’ αυτή, που έπληξε τον Οίκο μας;
Πρέπει να τρέξω, να ειδοποιήσω τον Άκαστο!
Είδα, ερχόμενος, κάποιους απ’ τους Αργοναύτες,
συγκεντρωμένους κοντά στα τείχη κι οπλισμένους·
σίγουρα θα του ‘χει στήσει ενέδρα ο Ιάσων!

[*Ο ΑΓΓΕΛΟΣ φεύγει, τρέχοντας. Η ΜΗΔΕΙΑ εισέρχεται, θριαμβευτικά, με τον ΙΑΣΟΝΑ.*]

ΜΗΔΕΙΑ
[*Προς τον Χορό*:]
Γυναίκες της Ιωλκού, ο Πελίας έσβησε!
Ο Ιάσων αναλαμβάνει τώρα τη βασιλεία.
Όσοι μείνουν πιστοί σ’ αυτόν θ’ ανταμειφθούν·
όσοι αντισταθούν θα μοιραστούν την τύχη του νεκρού!

ΧΟΡΟΣ
—— *Μήδεια, φόνισσα Κολχίδα, τα χέρια σου*
βαμμένα με το αίμα πολλών: πρώτα ο Άψυρτος,
τώρα ο Πελίας· ποιοι άμοιροι τάχα να έπονται;
Η εκδίκηση κεντρίζει των Μοιρών το αδράχτι:
το αίμα ζητάει κι άλλο αίμα, κι ο κύκλος δεν κλείνει!

ΙΑΣΩΝ
Δεν ζητάμε έγκριση, μονάχα αποδοχή της εξουσίας μας.
Ο Πελίας πλήρωσε· η δικαιοσύνη αποκαταστάθηκε.
Η Ιωλκός, με εμένα στον θρόνο της,
θα ζήσει από ‘δώ και πέρα με ευημερία και ειρήνη.

ΤΡΟΦΟΣ
[*Με θάρρος*:]
Ποιας Δίκης τυφλής το χέρι οδηγεί τις κόρες
να σηκώσουν μαχαίρι και να σφάξουν τον πατέρα;
Ποιας Δίκης τα ματωμένα μάτια αντέχουν να δουν
βασιλοπούλα να παίρνει τη ζωή της, φαρμακωμένη;
Ιάσονα, ξεσκεπάστηκε η ενέδρα σου στον Άκαστο!
Οι Αργοναύτες σου θα συλληφθούνε απ’ τη Φρουρά·
ο Άκαστος επιστρέφει, νωρίτερα· κι η οργή του θα πέσει
απάνω στα κεφάλια σας, σαν κεραυνός του Διός!

ΜΗΔΕΙΑ
[*Με αιφνίδια ανησυχία*:]
Ο Άκαστος; Εδώ, στην Ιωλκό, τόσο ταχέως;
Ιάσονα, πρέπει να φύγουμε αμέσως!
Ήλπιζα να έχουμε περισσότερο χρόνο
για να εδραιώσουμε την εξουσία μας.

ΙΑΣΩΝ
Δειλιάζεις ‘μπρός στον Άκαστο, Μήδεια;
Δεν φοβήθηκες δράκοντες, στρατούς κι αθανάτους!
Είμαι ο διάδοχος του θρόνου, από αίμα και γενιά·
και, με τους λίγους Αργοναύτες στο πλευρό μας,
μπορούμε ν’ αντιμετωπίσουμε την απειλή του.

ΜΗΔΕΙΑ
Η συνετή νίκη είναι αυτή που αποφεύγει τη μάχη.
Οι οπλίτες δεν θα διστάσουν να πολεμήσουν
στο πλευρό του γιου του άρχοντά τους·
δεν προφταίνουμε πια να τους πάρουμ’ όλους με το μέρος μας
—με τον Άκαστο εντός των τειχών τόσο σύντομα,
με τους Αργοναύτες να έχουν συλληφθεί,
και με τον λαό αναστατωμένο κι οργισμένο
μόλις μάθουν τα νέα για τον θάνατο του Πελία.
Πρέπει ν’ αποσυρθούμε τώρα στην Κόρινθο,
όπου ο άνακτας Κρέων θα μας προστατέψει·
το Δέρας θα μας εξασφαλίσει την εύνοιά του.

ΙΑΣΩΝ
Ύστερ’ απ’ την εκδίκηση για τον θάνατο του πατρός μου,
θες να εγκαταλείψω τη βασιλεία που μου ανήκει;
Αρνούμαι να φύγω, σαν σκυλί φοβισμένο!

ΜΗΔΕΙΑ
[*Με αποφασιστικότητα*:]
Δεν είναι δειλία, αλλά στρατηγική, Ιάσονα.
Θα επιστρέψουμε ισχυρότεροι, με συμμάχους.
Σκέψου το παιδί που κυοφορώ —τον γιο σου,
που θα συνεχίσει τη γενιά σου· να φύγουμε,

πριν ο Άκαστος μας βρει απροετοίμαστους,
κι η οργή του τελειώσει τη ζήση μας!

[*Ένας ΦΡΟΥΡΟΣ εισέρχεται.*]

ΦΡΟΥΡΟΣ
Ιάσονα! Η Ιωλκός βροντάει υπ’ οργής και ζέχνει προδοσία:
ο Άκαστος επέστρεψε, με τη συνοδεία του, απ’ το κυνήγι·
ειδοποιήθηκε για την ενέδρα που του στήσαμε·
συνέλαβε τους Αργοναύτες, με άντρες της Φρουράς
που είναι ακόμη πιστοί στον πατέρα του·
λίγοι ξεφύγανε, και τρέξανε για να γλυτώσουνε·
κι οι πιο πολλοί ταχτήκανε με το μέρος του
—του ‘πανε πως η Μήδεια τους μάγεψε για να σε συντρέξουν.
Καταφτάνουν, ζητώντας εκδίκηση για το φονικό!

ΙΑΣΩΝ
[*Αλλάζοντας γνώμη απότομα*:]
Γρήγορα, Μήδεια, ετοίμασε το άρμα μας!
Θ’ αναχωρήσουμε για την Κόρινθο, αμέσως!
Φρουρέ, σύναξε όσους πιστούς μας έχουν απομείνει,
και καθυστέρησε τον Άκαστο όσο μπορείς.

[*Ο ΦΡΟΥΡΟΣ αποχωρεί, τρέχοντας.*]

ΜΗΔΕΙΑ
[*Προς τον Χορό, προφητικά:*]
—— Γυναίκες της Ιωλκού, σήμερα γνωρίσατε την Τιμωρία:
ο Πελίας έσπειρε ανομία, μα ο Ιάσων ανέκτησε το δίκιο.
Μα κι όποιος άλλος ποδοπατήσει όρκους
αφοσίωσης, δεν θά βρει ποτέ του γαλήνη!
Το αίμα που χύθηκε σήμερα είναι μονάχα η αρχή!

[*Η ΜΗΔΕΙΑ και ο ΙΑΣΩΝ αποχωρούν, βιαστικά.*]

ΤΡΟΦΟΣ
Έφυγαν, αλλ’ αφήνουν στο διάβα τους ερείπια.
Πρέπει να τρέξω αμέσως στον ναό της Ήρας,
να προφτάσω να βρω την Άλκηστη και την Αμφινόμη·
διότι ο Άκαστος πρέπει να μάθει την αλήθεια
μονάχα από στόματα που εμπιστεύεται.

[*Η ΤΡΟΦΟΣ αποχωρεί κι αυτή, βιαστικά.*]

ΧΟΡΟΣ
[*Με φωνή προφητική*:]
—— Ο κύκλος του αίματος έκλεισε, και πάλι αρχίζει:
ο Πελίας φόνευσε τον Αίσονα, κι άρπαξε το σκήπτρο·
η Μήδεια παρέσυρε τις Πελιάδες να σφάξουν τον πατέρα τους·

τώρα, ο Άκαστος καταφθάνει, να εκδικηθεί τους φονιάδες.
Πότε θα σταματήσει η δίψα για θάνατο;
Πότε θα κοπάσει η μανία της εκδίκησης;

[*Ο ΑΚΑΣΤΟΣ εισέρχεται, οπλισμένος και συνοδευόμενος από τη Φρουρά του ανακτόρου, η οποία έχει πλέον ταχθεί με το μέρος του.*]

ΑΚΑΣΤΟΣ
Πατέρα… δεν πρόφτασα να σ’ αντικρίσω μια τελευταία φορά.
Αντί για ασπασμό, βρίσκω κλίνη νεκρική.
Αντί για γιορτή, θρήνο.
[*Παύση. Σφίγγει το ξίφος του.*]
Όμως, δεν έχω χρόνο για δάκρυα·
ο πόνος θα περιμένει —η οργή όχι!
[*Προς τον Χορό*:]
Πού βρίσκονται οι φονιάδες; Πού κρύβονται;
Πού είναι ο Ιάσων και η μάγισσα, η Μήδεια;
Γυναίκες, μιλήστε, πριν η οργή μου ξεσπάσει πάνω σας!

ΧΟΡΟΣ
—— *Διέφυγαν, άρχοντα, προς την Κόρινθο,*
φοβούμενοι τη δίκαιη οργή σου.
Το έγκλημά τους φρικτό·
μα δόλιος και πιο φρικτός ο τρόπος
που έκαμαν τις αδελφές σου φόνισσες!

ΑΚΑΣΤΟΣ
Πού είναι η Άλκηστις, η Ευάδνη κι η Αμφινόμη;
Θέλω να τις δω, να μάθω απ’ το στόμα τους τι συνέβη!

ΧΟΡΟΣ
—— *Η Ευάδνη πήρε την ίδια της τη ζωή,*
με το μαχαίρι που έσφαξε τον πατέρα σας.
Οι άλλες δυο, στον ναό της Ήρας, ικέτιδες.

ΑΚΑΣΤΟΣ
Ω θεοί! Τι συμφορά έπεσε στον Οίκο μας!
Ορκίζομαι στον Άδη και στις χθόνιες δυνάμεις,
πως δεν θα βρουν ειρήνη ο Ιάσων και η Μήδεια!
Θα τους καταδιώξω, ως τα πέρατα της Οικουμένης,
έως ότου να πληρώσουν για το αίμα που έχυσαν!
Πολεμιστές μου, ετοιμαστείτε! Μόλις θάψουμε
τον πατέρα και την αδελφή μου, ξεκινάμε
την καταδίωξη των επικατάρατων βασιλοκτόνων!

[*Ο ΑΚΑΣΤΟΣ και η Φρουρά του αποχωρούν βιαστικά. Η σκηνή σκοτεινιάζει, καθώς ολοκληρώνεται το Επεισόδιο.]*

Σημειώσεις και σχόλια:

Στο Ε' Επεισόδιο βλέπουμε τη δράση να κορυφώνεται, με την αναγγελία του φόνου του Πελία. Η αφήγηση της Τροφού λειτουργεί ως «αγγελική ρήση», με την ένταση να μεταφέρεται στον λόγο και όχι σε πράξη επί σκηνής. Η αφήγησή της είναι εκτενής —σχεδόν θεμελιωτική—, και δίνει στο κοινό την πλήρη εικόνα του εγκλήματος. Η Τροφός, αν και δευτερεύουσα μορφή, παίρνει το βάρος της μάρτυρος, και μετατρέπεται σε φορέα του τρόμου, μέσω της γλώσσας και του ρυθμού. Ο λόγος της, γεμάτος λεπτομέρειες και δραματικές κορυφώσεις, διηγείται με τρόπο ο οποίος αποτυπώνει τη φρίκη στην ψυχή του θεατή. Με τη ρήση της, η Ιωλκός βαραίνει από την πράξη, και το κοινό νιώθει το σκοτάδι να πέφτει, πριν ακόμα βγει ο Χορός για να σχολιάσει. Η Τροφός, ως αγγελιαφόρος, είναι συνειδητή επιλογή: αντί για έναν ανώνυμο μάρτυρα, έχουμε μια μορφή που ανήκει στον Οίκο και φέρνει συναισθηματικό βάρος. Η λεπτομερής περιγραφή της τελετής (με το καζάνι, τα μαχαίρια, τους ατμούς) δημιουργεί εικονοπλασία η οποία αντισταθμίζει την απουσία της σκηνής της θανάτωσης του Πελία.

Η Μήδεια, αν και απουσιάζει σωματικά από το μεγαλύτερο μέρος του Επεισοδίου, είναι παρούσα σε κάθε φράση της αγγελικής ρήσης. Η ίδια κινεί τα νήματα, ξεγελάει τις κόρες του Πελία, και στήνει μεθοδικά τον φόνο χωρίς να λερώσει τα χέρια της. Με τον τρόπο αυτό, εμφανίζεται ως «δαιμονική» δύναμη, σχεδόν υπεράνθρωπη, που υφαίνει την πλεκτάνη με ψυχρή ακρίβεια. Η τραγικότητά της βρίσκεται ακριβώς σ' αυτή την αντίφαση: γυναίκα ξένη και περιθωριακή, κι όμως με δύναμη τέτοια που ανατρέπει έναν ολόκληρο Οίκο. Η σκιά της απλώνεται πάνω σε όλο το Επεισόδιο, σαν να είναι το αόρατο χέρι που καθοδηγεί τη μοίρα της Ιωλκού. Η αυτοκτονία της Ευάδνης είναι η λογική κατάληξη της τραγικής αλυσίδας: η πίστη μετατρέπεται σε απελπισία, η αγάπη σε τύψεις και η πράξη σε αυτοτιμωρία. Το ότι σφάζεται με το ίδιο μαχαίρι που σκότωσε τον πατέρα της δημιουργεί «τραγική συμμετρία».

Ο Ιάσων εμφανίζεται εδώ πιο σύνθετος. Ενώ διεκδικεί τον θρόνο ως κληρονόμος, η σχέση του με τη Μήδεια δείχνει ότι βρίσκεται δεμένος με τα ίδια του τα δεσμά: ενώ προσπαθεί να σταθεί αυτόνομος, το ίδιο του το πάθος και η ανάγκη για εξουσία τον καθιστούν υποχείριο της Μήδειας. Αυτή η διπλή στάση εντείνει την τραγικότητά του: η δύναμη που πιστεύει ότι έχει είναι ήδη σάπια.

Ο Χορός σχολιάζει με δυνατό λόγο —σχεδόν κραυγάζοντας—, οδηγώντας την αισθητική του Επεισοδίου προς την καθολική αίσθηση της κατάρας και του άγους. Δεν εξιστορεί, αλλά συμμετέχει συναισθηματικά, λειτουργώντας ως φωνή της κοινότητας που βλέπει την πόλη να βυθίζεται, υπό το ηθικό βάρος του ατιμωτικού εγκλήματος. Το στόμα του γίνεται δίαυλος της συλλογικής αγωνίας. Με αυτόν τον τρόπο, αναδεικνύεται η αντίθεση ανάμεσα στη φωνή του λαού και στις επιλογές των ηγεμόνων.

Το Επεισόδιο ολοκληρώνεται με την είσοδο του οργισμένου και οπλισμένου Ακάστου, δίνοντας μια αιφνίδια τροπή, και φέρνοντας την αίσθηση της άμεσης απειλής. Είναι η στιγμή όπου η αφήγηση μετατρέπεται ξανά σε δράση. Με τον τρόπο αυτό, το Επεισόδιο ισορροπεί ανάμεσα στη αναγγελία της παλιάς και στην απειλή νέας αιματοχυσίας, διατηρώντας την ένταση και προετοιμάζοντας την τελική κορύφωση.

Έξοδος

[*Η σκηνή στην πλατεία της Ιωλκού. Στο βάθος φαίνεται το ανάκτορο, με μαύρα πέπλα να κρέμονται στην πρόσοψή του. Εισέρχεται ο ΑΚΑΣΤΟΣ, φορώντας βασιλικά ενδύματα και το διάδημα του πατέρα του. Μαζί του η ΑΛΚΗΣΤΙΣ και η ΑΜΦΙΝΟΜΗ, ντυμένες στα μαύρα. Πίσω τους, τέσσερις οπλίτες της Φρουράς κουβαλούν δυο νεκρικές κλίνες, καλυμμένες με πορφυρά υφάσματα.*]

ΑΚΑΣΤΟΣ
Λαέ της Ιωλκού, σήμερα εναποθέτουμε στην πυρά
τον Πελία —τον πατέρα, τον άνακτα—
και την Ευάδνη, την αδελφή μου·
κι ύστερα θα τους παραδώσουμε στη γη.
Σφαγή από χέρια δόλια, σε οίκο φίλιο:
ό,τι ήταν στήριγμα έγινε μαχαίρι φονικό,
και το βασιλικό αίμα μόλυνε τα δώματα.

ΧΟΡΟΣ
—— *Άκαστε, νέε άρχοντα της Ιωλκού,*
θρηνούμε μαζί σου για τη διπλή απώλεια.
Πες, ποια η κρίση για τις αδελφές σου που,
άθελά τους, στο φονικό συνεργήσανε;

ΑΚΑΣΤΟΣ
[*Κυττάζοντας με πόνο τις αδελφές του*:]
Άλκηστι, Αμφινόμη, βαριά η απόφαση μα δίκαιη.
Ο νους σας υποταγμένος στα ξόρκια
της Μήδειας: δεν βλέπατε τι πράττατε.
Μα το μίασμα σας ακολουθεί σαν σκιά,
όπου κι αν θα βαδίσει ο βίος σας.
Άλκηστι, εσύ, που φρόνιμη έζησες,
στον Φοίβο θα δοθείς· έτη επτά στους Δελφούς,
για εξαγνισμό κι εξιλέωση, υπηρέτρια του θεού.
Έπειτα, ο Άδμητος, άρχοντας τίμιος των Φερών,
θα σε δεχτεί, με το αμάρτημά σου προικιό·
ίσως, μια μέρα, οι θεοί να σου υποδείξουν
πώς να ξεπληρώσεις το χρέος σου σ’ αυτόν.

ΑΛΚΗΣΤΙΣ
[*Γονατίζοντας, με ταπεινότητα*:]
Αδελφέ, σε δίκαιη κρίση υποτάσσω την ψυχή μου.
Θα υπηρετήσω τον θεό με καρδιά σπαραγμένη,
ελπίζοντας πως το φως του θ’ αποκαθάρει
τη ψυχή μου απ’ το στίγμα της ανόσιας πράξης.
Με τον θρήνο για τον θάνατο του πατέρα θα ζήσω·
αυτή η τιμωρία μου, ως το τέλος των ημερών μου.

ΑΚΑΣΤΟΣ
Αμφινόμη, για ‘σένα ορίζω εξορία στη Θεσσαλία,
μακριά απ’ την Ιωλκό και τη μνήμη του φόνου.

Σε ναό της Αρτέμιδος θα πας ως ικέτιδα,
ως ιέρεια και δούλη στη λατρεία της αγνής θεάς,
έως ότου οι θεοί να σε λυπηθούν για το βάρος σου.

ΑΜΦΙΝΟΜΗ
[*Δακρυσμένη*:]
Είθε η θεά να δεχτεί τις προσευχές μου,
και στο ιερό της να γαληνέψω απ' τον τρόμο:
το πρόσωπο του πατέρα θα με συντροφεύει,
όπου κι αν πορευθώ —μνήμη πικρή της αφροσύνης.

ΧΟΡΟΣ
—— *Σοφά τα διατάγματά σου, Άκαστε.*
Αλλά πες μας, ποια θά 'ναι η τύχη
του Ιάσονα και της φόνισσας Κολχίδας;

ΑΚΑΣΤΟΣ
[*Συγκρατώντας την οργή του*:]
Έστειλα κήρυκες παντού, διακηρύσσοντάς τους
φονιάδες και προδότες. Προς Κόρινθο
φεύγουν, στον Κρέοντα, λεν οι ιχνευτές μου.
Εγώ όμως θα ομόσω στο σκήνωμα του Πελία:
να τους καταδιώξω, μέχρι να βρουν δίκαιη τιμωρία.
Μα, πρωτίστως, η Ιωλκός πρέπει θα πενθήσει:
επτά ημέρες θρήνος, προς τιμήν του πατέρα.

ΧΟΡΟΣ
—— *Είθε οι θεοί να ευλογήσουν*
τη βασιλεία σου, μετά από τόση οδύνη.
Μα, πώς θα λάβει δικαίωση ο Πελίας;

ΑΚΑΣΤΟΣ
[*Προφητικά*:]
Όσο κι αν τρέξουν, όσο κι αν κρυφτούν,
ακόμη κι αν εγώ δεν λάβω δίκαιη εκδίκηση,
η Δίκη και οι Μοίρες τους γυρεύουν.
Η Μήδεια, που έστρεψε κόρες ενάντια στον πατέρα,
μέρα θα 'ρθει να νιώσει την ίδια προδοσία·
και ο Ιάσων, που για το σκήπτρο πρόδωσε την ξενία,
θα απολέσει ό,τι θ' αγαπήσει βαθύτερα στον Κόσμο.

[*Εισέρχεται ΑΓΓΕΛΙΑΦΟΡΟΣ, βιαστικά*.]

ΑΓΓΕΛΙΑΦΟΡΟΣ
Άρχοντα, φέρνω νέα από την Κόρινθο!
Ο Κρέων απέρριψε το άσυλο· τους δέχτηκε μεν
για το Δέρας, μα με τα νέα των κηρύκων σου
διέταξε τη σύλληψή τους· τους κρατάει δέσμιους.

ΑΚΑΣΤΟΣ
[*Ανασαίνοντας, με ανακούφιση και ικανοποίηση*:]
Ο Κρέων έπραξε ό,τι έπρεπε· το έργο έγινε.
Θα ταξιδέψω: μετά τους θρήνους,
θ’ απαιτήσω την παράδοσή τους απ’ την Κόρινθο.
[*Προς τις αδελφές του:*]
Άλκηστι, Αμφινόμη, ετοιμαστείτε για τα ταξίδια σας·
εγώ θα ετοιμάσω την εκδίκηση που οφείλεται.

[*Ο Άκαστος πλησιάζει τις νεκρικές κλίνες, και ακουμπά το χέρι στην πρώτη.*]

Πατέρα, κείσαι εν ειρήνη.
Ο θρόνος σου μένει στα χέρια μου, ασφαλής.
Τ’ όνομά σου θα τιμάται στην Ιωλκό,
και η μνήμη σου θα γευτεί τη δικαίωση:
αίμα θα χυθεί ξανά· στη μνήμη σου, ομνύω
οι φονιάδες να πληρώσουν την ατιμία τους!

[*Ακουμπώντας το χέρι στη δεύτερη νεκρική κλίνη:*]

Ευάδνη, αδελφή, συγχωρώ το αμάρτημά σου.
Έγινες μάρτυς· στα Ηλύσια, θα βρεις γαλήνη.
Η θυσία σου δεν θ’ αλησμονηθεί·
το πεπρωμένο σου δεν θα μείνει ανεκδίκητο.

[*Στρέφεται στον Χορό:*]

—— Η Ιωλκός θα πενθήσει· κι όμως, θα σταθεί.
Το μίασμα θ’ αποκαθαρθεί με θυσίες και με νόμους·
κι αν οι θεοί το θελήσουν, οι αδελφές μου θα εξιλεωθούν.
Εγώ θα κυβερνήσω με δικαιοσύνη —όχι με δόλο—,
ώστε να μην έχει χυθεί μάταια το αίμα του πατέρα.

Το Άγος αυτό, η κατάρα που έπεσε στον Οίκο,
ας γίνει διδαχή για όλους όσοι ακούνε:
η εκδίκηση ζητά έπαθλο νέου αίματος.
Ο πατέρας έσπειρε αδικία, και θερίσαμε φρίκη·
η Μήδεια μας πλήρωσε με θάνατο, και σκόρπισ’ απόγνωση·
στερνός εγώ, παίρνω το ματωμένο σκήπτρο της Δίκης.
Μα είθε οι ερχόμενοι να μάθουν απ’ τα λάθη,
να θραύσουν το σιδερένιο χέρι της Βίας,
να βρουν γαλήνη με το πεπρωμένο τους.

[*Υψώνοντας τα χέρια προς τον ουρανό:*]
Δία, πάτερ, δίκαιε κριτή,
δες την τιμωρία που έπεσε σ’ αυτόν τον Οίκο.
Ας είναι αρκετή· ας μην απλωθεί κι αλλού.
Δέξου το πένθος μας ως εξιλέωση,
και δώσε στην Ιωλκό ειρήνη

—όση μπορεί να δοθεί σε γη μ' αίμα ποτισμένη.

[*Παύση. Βροντή ακούγεται μακριά.*]

ΧΟΡΟΣ
—— Ο Ζευς άκουσε· και η βροντή του αποκρίθηκε.
Μα ποιον ευλογεί; Και ποιον καταριέται;
Οι θεοί βλέπουν, μα σωπαίνουν στους ανθρώπους.

[*Οι οπλίτες της Φρουράς σηκώνουν τις νεκρικές κλίνες, σε πομπή εξόδου. Ο Άκαστος πρώτος, μετά η Φρουρά κι έπειτα οι Πελιάδες αποχωρούν. Ο Χορός παραμένει.*]

ΧΟΡΟΣ
—— Είδαμε το δράμα να ξεδιπλώνεται,
απ' την πρώτη σπίθα του μίσους ως την τέφρα.
Είδαμε τη Μήδεια να υφαίνει ιστό εκδίκησης,
τις Πελιάδες να γίνοντ' άθελά τους φόνισσες,
και τον Ιάσονα να χάνει όσα με δόλο έκλεψε.

—— Αυτό είναι το πεπρωμένο των θνητών:
νομίζουν πως τις πράξεις τους ορίζουν,
μα σέρνονται α' αδυναμίες και πάθη.
Τελειωμό δεν έχει η τραγωδία, όσο ο άνθρωπος
παραμένει ατελής και τις Μοίρες αντιμάχεται.

—— Όταν οι θνητοί παραβούν τα ιερά,
ματώνει το γένος τους ολάκερο:
άλλοι θα γευτούν το αίμα των πατέρων,
άλλοι θα θερίσουν τη στάχτη των παιδιών.
Κανένα τέλος δεν έχει η φωτιά του γδικιωμού,
κανένα χρέος δεν σβήνει με τον θάνατο.

——Βαραίνει το μίασμα, μα υπάρχει κι ελπίδα:
η επόμενη γενιά ίσως μάθει απ' τα λάθη μας:
να μη γεννηθεί άλλο αίμα με αίμα,
να σταματήσει στ' αύριο η εκδίκηση.

[*Ο ΧΟΡΟΣ αποχωρεί αργά από την ορχήστρα, καθώς το φως σβήνει.*]

Σημειώσεις και σχόλια:

Ο Άκαστος στην Έξοδο παίζει μικρό —σχεδόν περιφερειακό— ρόλο, αλλά λειτουργεί συμβολικά: δεν είναι χαρακτήρας με ατομική βούληση, παρά περισσότερο φωνή μιας γενιάς που κληρονομεί το αίμα και την κατάρα. Το ότι ορκίζεται εκδίκηση, χωρίς όμως να μπορεί πραγματικά να σταθεί απέναντι στη Μήδεια, δείχνει πως κι αυτός εγκλωβίζεται στον ίδιο κύκλο βίας που καταριέται ο Χορός. Ο λόγος του είναι δυνατός αλλά ατελέσφορος· θυμίζει περισσότερο κραυγή συνέχισης της τραγωδίας, και όχι λύση της. Η τραγική ειρωνεία είναι πως, ορκιζόμενος δικαιοσύνη, ο Άκαστος δεν σπάει τον κύκλο της Βίας, αλλά τον θεσπίζει. Η φωνή του μοιάζει με τελετουργικό ξόρκι: δυνατή στο μέτρο της, αλλά κενή ως προς την αποτελεσματικότητα· και, ο όρκος του γίνεται τελικά άλλη μια πράξη κληρονομιάς του μίσους: όχι λύτρωση, αλλά συνέχιση της εκδικητικής μανίας. Στη σκηνή, ο Άκαστος πρέπει να

φαίνεται μεγαλόφωνος και ταυτοχρόνως εύθραυστος, διότι η μεγαλοστομία του απλώς γεμίζει το κενό που αφήνει η αδυναμία του ν' αντιπαρατεθεί με το πραγματικό κακό.

Η Έξοδος κορυφώνεται με την εικόνα του Χορού που μετατρέπει το γεγονός σε στοχασμό για την ανθρώπινη μοίρα. Το βάρος πέφτει όχι τόσο στην περιγραφή της φρίκης –αυτήν την έχουμε ήδη ακούσει– αλλά στη μετάβαση προς ένα επίπεδο πιο καθολικό. Ο Χορός λειτουργεί σαν μάρτυρας που υψώνει τη στιγμή σε συνολικό δίδαγμα, στη σφαίρα του αναπόφευκτου και του τραγικού.

Η αναφορά στην αλυσίδα της βίας και στη μετάδοση του αίματος από γενιά σε γενιά είναι κλασικό μοτίβο της Τραγωδίας, που εδώ αποκτά τη μορφή μιας σκοτεινής αφήγησης: το έγκλημα δεν σταματάει στον δράστη· μεταβιβάζεται στα παιδιά, στους απογόνους, και γίνεται ένας κύκλος που μόνο με υπεράνθρωπη άρνηση μπορεί να σπάσει. Η Μήδεια, αν και θριαμβεύει με το σχέδιό της, παρουσιάζεται τελικά κι αυτή υποχείριο της ίδιας δύναμης: η εκδίκηση είναι το ματωμένο σκήπτρο που δεν επιτρέπει καμία λύτρωση.

Η λυρική έξαρση στο τέλος δεν είναι απλώς καταγγελία· είναι χρησμική. Ο λόγος μοιάζει να βγαίνει από στόμα προφήτη και όχι απλώς από θρηνητικό Χορό. Η γλώσσα είναι βαριά, απλή αλλά απόλυτη, και δεν αφήνει περιθώριο για ελπίδα· μόνο μια ευχή προς το μέλλον: ότι ίσως, κάποτε, κάποιος σπάσει τον κύκλο της Βίας. Έτσι η κάθαρση δεν επέρχεται μέσα από τη δικαίωση, αλλά από τη λυτρωτική αναγνώριση του αδιεξόδου της ανθρώπινης ψυχής.

Η δραματουργική ισορροπία κρατιέται λεπτή: η Μήδεια δεν παρουσιάζεται απλώς ως εγκληματίας, αλλά ως σύμβολο της Μοίρας, που οδηγεί τον άνθρωπο στα άκρα. Ο Χορός, με τον τελικό του λόγο, δεν καταδικάζει μόνο εκείνη· καταδικάζει μια πανανθρώπινη συνθήκη. Έτσι η τραγωδία κλείνει όχι με την ιστορία μιας γυναίκας, αλλά με το βάρος της Βίας του ανθρώπινου γένους.

Το «*Πελίειον Άγος*» αποτελεί δραματουργικό πρόλογο στη «*Μήδεια*» του Ευριπίδη, εξηγώντας πώς η Μήδεια και ο Ιάσων κατέληξαν στην Κόρινθο, ως φυγάδες. Η αναφορά στον Κρέοντα που τους κρατά δέσμιους προετοιμάζει το έδαφος για την προστασία που τελικά θα τους χορηγήσει ο βασιλιάς της Κορίνθου —προστασία που, αργότερα, θα οδηγήσει στην τραγωδία της Μήδειας και των παιδιών της. Ο προφητικός λόγος του Ακάστου («*Η Μήδεια, που έστρεψε κόρες ενάντια στον πατέρα,/μια μέρα θα γευθεί την ίδια προδοσία·*») προοικονομεί το μελλοντικό δράμα, όπου η Μήδεια θα γίνει η ίδια θύμα προδοσίας από τον Ιάσονα.

Παράλληλα, η μοίρα της Άλκηστης συνδέεται άμεσα με την ομώνυμη τραγωδία του Ευριπίδη. Η κρίση του Ακάστου να στείλει την αδελφή του στους Δελφούς για εξαγνισμό, και έπειτα να παντρευτεί τον Άδμητο, εξηγεί πώς η Άλκηστις έφτασε στις Φερές με το βάρος του μιάσματος και της ενοχής. Αυτό της το παρελθόν (η ακούσια πατροκτονία) προσδίδει επιπλέον βάθος στην απόφασή της να θυσιαστεί για τον σύζυγό της στην «*Άλκηστη*» του Ευριπίδη: η θυσία της γίνεται εξιλέωση και τρόπος να λυτρωθεί από το αίμα που έχυσε. Έτσι, το έργο λειτουργεί ως μυθολογική γέφυρα ανάμεσα στους κύκλους της Αργοναυτικής εκστρατείας και των μεταγενέστερων τραγωδιών του Ευριπίδη, συμπληρώνοντας κενά της αφήγησης, και δίνοντας ψυχολογικό υπόβαθρο σε γνωστές μορφές του μύθου.

Σχετικά με τον Συγγραφέα

Με πάθος για την αρχαία ελληνική λογοτεχνία, ο Τσίρκας εξερευνά τους πολύπλοκους κόσμους της αρχαίας λυρικής ποίησης, του αρχαίου δράματος, της φιλοσοφίας, της ιστοριογραφίας, της γλωσσολογίας και της ψυχολογίας. Άλλες επιρροές του περιλαμβάνουν γαλλικά οπερατικά έργα του 17ου - 18ου αιώνα, τον Σαίξπηρ, αγγλική ποίηση του 18ου - 19ου αιώνα, το γαλλικό συμβολιστικό κίνημα και την επιρροή του στη νεοελληνική ποίηση, Έλληνες ποιητές όπως ο Λορέντζος Μαβίλης, ο Κωστής Παλαμάς, ο Κωνσταντίνος Χατζόπουλος και ο Άγγελος Σικελιανός, καθώς και μεταφραστές κλασικών έργων όπως ο Θρασύβουλος Σταύρου, ο Κώστας Βάρναλης και ο Ιωάννης Γρυπάρης.

Πρώτη του έκδοση είναι ο «*Βελλεροφόντης*», μια διασκευή του έργου με τον ίδιο τίτλο του Ν. Ι. Σπυρόπουλου. Μ’ αυτό το λυρικό θεατρικό δράμα, γραμμένο σε σύγχρονο ελληνικό στίχο, ο Τσίρκας επιχειρεί να δώσει νέα πνοή στον αρχαίο μύθο του Βελλεροφόντη, με τις ποιητικές του δεξιότητες και την κατανόησή του για τον τραγικό ποιητικό λόγο.

Συνεχίζοντας τη λογοτεχνική του πορεία, ο Τσίρκας ασχολήθηκε με το έργο του Ευριπίδη «*Βάκχες*». Στην έκδοση αυτή, παρουσιάζει το πρωτότυπο κείμενο, σε έμμετρη μετάφραση και με εκτενή σχολιασμό, στα νέα ελληνικά. Αυτή η συνεισφορά αντικατοπτρίζει τη δέσμευσή του να κάνει τα κλασικά έργα προσβάσιμα και ενδιαφέροντα στο σύγχρονο αναγνωστικό κοινό.

Στον τομέα της Τραγωδίας, ο Τσίρκας έχει προχωρήσει στη συγγραφή της «*Μέδουσας*», μιας απόπειρας ανασύνθεσης κλασικής Αττικής Τραγωδίας στην αρχαία αττική διάλεκτο, με προσωδία, και με μετάφραση και σχολιασμό στα νέα ελληνικά. Μ’ αυτό το έργο, καλεί το κοινό να εξερευνήσει τις αποχρώσεις του κλασικού τραγικού του λόγου.

Στη συνέχεια, στράφηκε στον μύθο της «*Αντιόπης*». Το έργο του αυτό, γραμμένο αρχικά σε αγγλικό στίχο το 2004 και μεταφρασμένο στα νέα ελληνικά το 2005, επιχειρεί ν’ αναπλάσει το ομώνυμο αποσπασματικό έργο του Ευριπίδη, ενώνοντας τα σωζόμενα κομμάτια με φιλολογική ακρίβεια και με ποιητική ευαισθησία. Η εκδοχή του περιλαμβάνει εκτενή και λεπτομερή σχολιασμό, παρέχοντας βαθύτερη κατανόηση του κειμένου.

Το θεατρολογικό του έργο «*Τραγωδία - Λόγος, Ρυθμός και Ψυχή*», διερευνά τις γλωσσικές, ρυθμικές και ψυχολογικές διαστάσεις της αττικής Τραγωδίας. Εξετάζοντας στοιχεία όπως το μέτρο, τη γλώσσα και τις χορικές ωδές, το βιβλίο αυτό γεφυρώνει τον αρχαίο με τον σύγχρονο κόσμο, προσφέροντας μια λεπτομερή ματιά στη διαχρονική δύναμη της Τραγωδίας.

Στα πλαίσια της εξερεύνησης της τραγικής φόρμας, ο Τσίρκας ανέλαβε στη συνέχεια ένα τολμηρό και καινοτόμο έργο, το οποίο στοχεύει να γεφυρώσει τις ανατολικές και δυτικές θεατρικές παραδόσεις. Το έργο του, «*The Veils of the Seven Skies*», γραμμένο σε αγγλικό στίχο, συγχωνεύει τη δομή και το φιλοσοφικό βάθος της Αττικής Τραγωδίας με την εκλεπτυσμένη αισθητική και με την εκτελεστική ακρίβεια της Κινεζικής Όπερας, δημιουργώντας έτσι μια μοναδική σύνθεση δύο φαινομενικά απομακρυσμένων αλλά φιλοσοφικά διασυνδεδεμένων καλλιτεχνικών κόσμων. Μέσω αυτού του εγχειρήματος, επιδιώκει να φωτίσει τα οικουμενικά θέματα που ενώνουν την ανθρώπινη έκφραση σε όλες τις κουλτούρες, καταδεικνύοντας πως οι αρχαίες φόρμες μπορούν να συνομιλούν σε μια κοινή θεατρική γλώσσα, υπερβαίνοντας τον

χρόνο και τη γεωγραφία.

Στο φιλόδοξο σαιξπηρικό του δράμα «*Morgana – A Tragedy in Five Acts*», γραμμένο σε αγγλικό στίχο, ο Τσίρκας ανασυνθέτει το θρύλο του Αρθούρου και του Camelot, από την προοπτική της αδελφής του. Αντλώντας θεματικές από την βαθιά κατανόησή του για την Αττική Τραγωδία αλλά και απ’ την ποιητική γλώσσα του Σαίξπηρ, μετατρέπει τη Morgana σε μια πρωταγωνίστρια με σύνθετο ψυχισμό, η οποία αντιπαλεύει μεταξύ της ανάγκης διατήρησης της αρχαίας παγανιστικής σοφίας και της παγίωσης της αναδυόμενης χριστιανικής πίστης. Το έργο εξερευνά πώς οι χειραγωγήσεις του Merlin και οι κρυφές αλήθειες σχετικά με την καταγωγή του Mordred τελικά καταδικάζουν το όραμα του Camelot. Μέσω πλούσιας σαιξπηρικής γλώσσας και προσεκτικά διαμορφωμένης ανάπτυξης χαρακτήρων, ο Τσίρκας προ(σ)καλεί το κοινό να επανεξετάσει την παραδοσιακή αφήγηση του μύθου, υποδεικνύοντας ότι η πτώση του Camelot δεν προήλθε από κακία και αντιπαλότητες, αλλά από την αποτυχία να συμφιλιωθούν η αρχαία σοφία με τα νεότευκτα χριστιανικά ιδεώδη. Αυτό το έργο αποτελεί συνέχεια της προσπάθειάς του να εμφυσήσει νέα ζωή σε αρχαίους μύθους, καθώς εξερευνά διαχρονικά θέματα εξουσίας, οικογενειακών δεσμών και ανταγωνιστικών κοσμοθεωριών.

Το έργο του «*Βασιλεύς Σταρχιδαγόρας*», είναι μια κωμωδία εμπνευσμένη απ’ το πνεύμα της αριστοφανικής σάτιρας, όπου ο αντιήρωας Σταρχιδαγόρας προσπαθεί να σώσει την πόλη του απ’ την κατάρα της Αφροδίτης. Με αιχμηρό χιούμορ και με δυνατές ατάκες, το έργο εξερευνά τις ανθρώπινες αδυναμίες, αποσκοπώντας να καταδείξει κρυμμένες αλήθειες της κοινωνίας.

Στο πιο πρόσφατο έργο του, το «*Πελίειον Άγος*», ο Τσίρκας επιστρέφει στις ρίζες της Αττικής Τραγωδίας, επιχειρώντας μια ανασύνθεση που να συνδυάζει την τελετουργική αυστηρότητα του αρχαίου λόγου με την υπαρξιακή πυκνότητα του σύγχρονου θεάτρου. Το έργο, εμπνευσμένο απ’ τον μύθο του θανάτου του Πελία, εξερευνά τη σύγκρουση ανάμεσα στη φθορά του σώματος και στην αλαζονεία της ανθρώπινης βούλησης, μέσα από έναν ποιητικό λόγο που ισορροπεί ανάμεσα στο δωρικό και το αποκαλυπτικό. Με ρυθμό που θυμίζει αρχαίο χορικό και με ύφος επεξεργασμένο με την πειθαρχία της ελληνικής τραγικής παράδοσης, το «*Πελίειον Άγος*» αναδεικνύει το άγος όχι μόνο ως θεϊκή τιμωρία, αλλά ως αναπόφευκτη πράξη καθαρμού. Πρόκειται για μια τραγωδία όπου η Μήδεια, ο Πελίας και ο ίδιος ο Χρόνος συγκλίνουν σ’ ένα τελετουργικό λύτρωσης και αφανισμού.

Εκτός απ’ το έργο του πάνω στην κλασική λογοτεχνία, πειραματίζεται με σύγχρονα είδη, όπως το συμφωνικό metal, διερευνώντας το πώς αυτά τα στυλ μπορούν να αλληλεπιδράσουν ως προς τη γόνιμη πρόσληψη της αττικής Τραγωδίας. Χρησιμοποιώντας τεχνητή νοημοσύνη, δημιουργεί καινοτόμα κομμάτια που συνδυάζουν τη δραματική ένταση του αρχαίου θεάτρου με τους ισχυρούς, εκφραστικούς ήχους του σύγχρονου metal και άλλων ειδών μουσικής.

Public social profiles:

- *LinkedIn*: https://www.linkedin.com/in/ctsir/
- *Academia*: https://independent.academia.edu/ChrisTsirkas
- *GoodReads*: https://www.goodreads.com/author/show/19154997.Chris_Tsirkas

- *TikTok*: https://www.tiktok.com/@chris.tsirkas
- *SoundCloud*: https://soundcloud.com/chris-t-331652374
- *Instagram*: https://www.instagram.com/chris.a.tsirkas/
- *Facebook*: https://www.facebook.com/chris.a.tsirkas